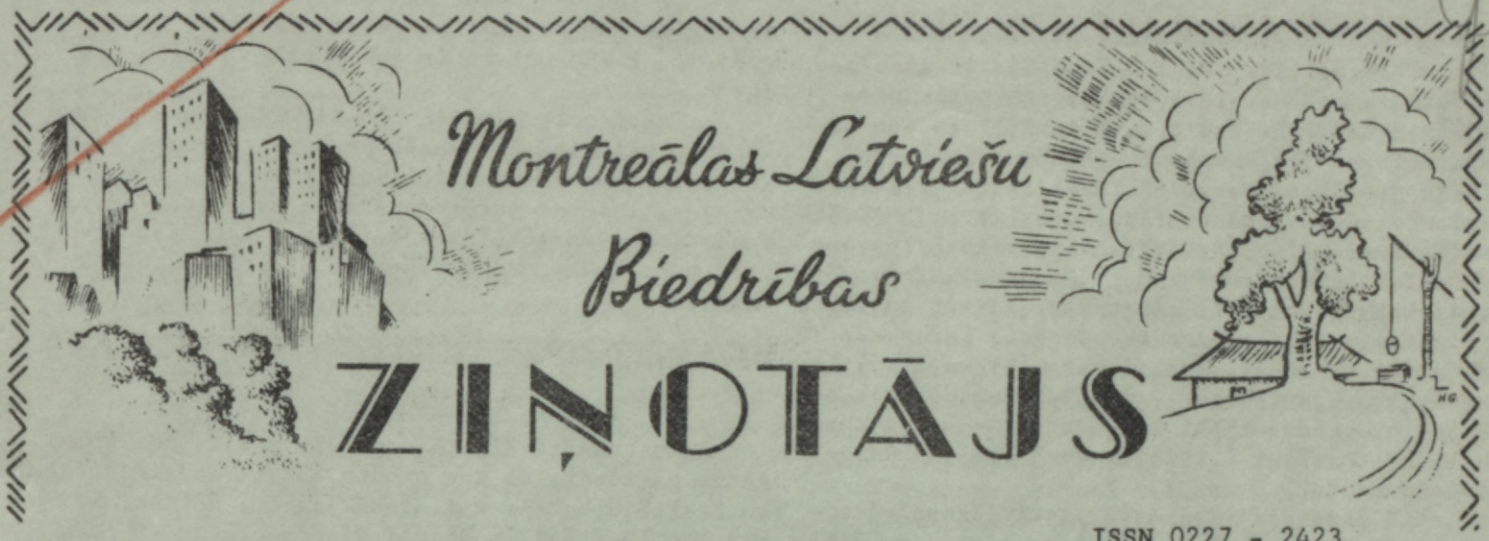

LAZARUS
BIBLIOTEKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1989. GADA APRĪLIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

41. GADA GĀJUMS Nr. 4. (481.)

ČETRDESMIT PIRMAJĀ GADA GĀJUMĀ IEEJOT.

Ir sagādījies, ka MLB Zīpotāja 40 gadu pastāvēšana sakrīt ar ļoti nozīmīgiem notikumiem okupētajā Latvijā. Tauta savā zemē cīnās par savām tiesībām. Mēs, svešumā, baudām brīvību un dažādas tiesības, varam palīdzēt tautai viņas centienos. Šajās krustcelēs, kuŗās varam atzīmēt mūsu izdevuma ilgo pastāvēšanu un priecāties par panākumiem Latvijā, mūsu domas arvien vairāk vēršas uz Latviju un latviešu tautu. Tas ir nozīmīgs pagrieziena punkts: Vai beidzot ir pienācis laiks, uz ko cerēja tie tūkstoši, kas II pasaules karā nolika savas galvas par tēvzemi, un tie, kam dažādos apstākļos un veidos tā bija jāatstāj? - Laiks suverēnai, neatkarīgai Latvijai, kuŗā lēmēja būt pati latviešu tauta.

MLB Zīpotājs visā savā pastāvēšanas vēsturē ir aizstāvējis brīvās Latvijas ideju, pulcinājis ap sevi lasītāju saimi, kam rūpējusi latviešu lieta. Ja sākuma gados tikai montrealiešiem, vēlākos un tagad, kā mazās preses izdevums, - daudz plašākai saimei visās pasaules malās. Tas ir nostāigājis gaŗu ceļu un ieguvis sava veida redzamību, par ko varam patiesi priecāties un teikt paldies itin visiem, kas raudzījušies, lai tas tā notiktu. Acīmredzot, tam tā bija jānotiek, jo MLB Zīpotājam nekad nav trūcis čaklu līdzstrādnieku, darbinieku un vispusīgas lasītāju saimes. Apzinoties pieminēto krustceļu nozīmi, jācer, ka nākamajā desmitgadē varēsim turpināt pasākto gaitu un turpināt vēl plašāku domu izmaiņu un informācijas piegādi.

Lai šādas ieceres īstenotu, mums nopietni jāapsver vairākas lietas un sparīgi jāstrādā.

Nav šaubu, ka notikumi Latvijā risinās ļoti strauji. Tie ir tik dažādi un tik daudz, ka vēstīt par visiem ir gandrīz neiespējami. Tomēr ir vairāk kā nepieciešami, ka šī informācija aizsniedz iespējami plašāko lasītāju saimi, jo nekas cits tā nepalīdzēs mūsu tautas cīņā kā laicīga informācija un apdomāta apstākļu izpratne. Šī informācija ir jāapgūst, jāapstrādā un jāpublicē. Tas ir liels darbs, kuŗam vajadzīgi darbinieki. Tādēļ katrs, kam šāda informācija pieejama un kas var to apstrādāt (vēlami jau publicējamā formā ar datora palīdzību), gaidīts darbinieku saimē. Neliekaties īpaši lūgties. Laiks mums šodien ir reti dārgs.

Līdzekļi ir cita nepieciešamība. Tos sagaida tauta dzimtenē, tos prasa mūsu pašu pasākumi, bez tiem nav iespējams drukātais vārds. Tikai plaša informācijas piegāde, kas padziļinās mūsu sabiedrības locekļu izpratni patreizējo notikumu attīstībā, nodrošinās šo līdzekļu sagādi un pietiekamu plūsmu. Organizāciju vadītājiem būs jāraugas, ka tie tiek izmantoti lietderīgi un iespējami pareizi, lai ieguvēja būtu tauta un sabiedrība kā Latvijā, tā šeit. Apsaimniekošanā vajadzēs veiksmi un meistaros šajā laukā.

Publikācijām jāizmanto modernās ierīces, lai taupītu laiku un līdzekļus, lai panāktu, ka izdevumi lasītāju aizsniedz ar iespējami jaunāko informāciju visīsākā laikā. Vispusīgas informācijas ātrākā piegāde ir tās vislabākais pārdošanas veids. Un informācija mums šodien ir "jāpārdod", ja vēlamies palīdzēt latviešu tautai. Tauta Latvija to dara ar saviem darbiem un stāju. Te atliek tikai palūkoties, kā šīs ziņas pērk un izplata vietējās ziņu aģentūras un preses izdevumi, kuŗos par notikumiem Latvijā un Baltijā lasām gandrīz vai katru dienu. Agrāk pat ar bomi neko nevarēja dabūt iekšā. Un mums pašiem šī informācija jāpērk un jāizplata tālāk! Tas ir pavisam jauns darba lauks, kuŗā iespējas ir tik dažādas. Katra atjautīga pieeja jāizmanto.

Mums vajadzīgi žurnālisti un redaktori. Šie pienākumi dod pavisam praktisku iespēju kopt un veidot latviešu valodu. Ja agrāk vajadzība nebija tik jūtama un svarīga, šobrīd tā pastāv un risināma. Mūsu pašu izdevumam - MLB Zīpotājam - par to ļoti nopietni jādomā. Tas jādara pārējiem mazās un lielās preses izdevumiem. Kā pārdošim pašu cilvēkiem šo tik ļoti nepieciešamo profesiju?

Ir jau vēl daudz kas cits, kas nepieciešams sekmīgiem pasākumiem, bet visu uzskaitīt nav iespējams. Par daudz ko ir jau tērzēts plašāk arī agrāk.

Četrdesmit pirmajā MLB ZĪPOTĀJA gada gājumā ieejot, vēlēsim mūsu mazās preses izdevumam sekmīgus turpmākos gadus. Pieliksim roku un dosim līdzekļus, lai tas varētu pastāvēt un augt. To prasa šodienas apstākļi gan šeit, gan Latvijā. Šobrīd nedrīkstam uzdot. Jādodas uz priekšu pilnām buŗām.

REDAKCIJA.

MŪSU RAKSTI.

Montrealas Zīpotājs nebūtu spējis šos ilgos gadus pastāvēt, ja tas nebūtu spējis sadzirdēt savu lasītāju balsis vai, labāk sakot, vēlmes. Ne vienmēr lasītāji ir bijuši vienprātīgi ar redaktoru. Ir bijuši tikai pavisam reti tie numuri, no kuŗiem es pats nebūtu izmetis vismaz pāris paragrāfu, ja ne visu rakstu. Un tomēr Zīpotājs mūs visus saista, ja arī ne vieno. Tas ir daļa no mūsu rakstiem. Bet kas tad esam tie "mēs"? Ja Zīpotāja redaktors to zinātu, tad viņa dzīve - un arī mūsējā - būtu daudz vienkāršāka, bet, tāpat kā mūsu "es" vienmēr saglabājās, tāpat arī mūsu "mēs" pa laikam mainās. Un mūsu raksti pastāvēs tikai tik ilgi, cik ilgi mūsu redaktori šīs maiņas mūsu pašuztverē izpratīs.

Mēs aizgājām kā cīnītāji un kļuvām par trimdiniekiem, un kā tādi esam arī šodien - un tomēr esam arī te mainījušies. Mēs esam kļuvuši jūtīgāki uz kādu citu, jaunu "mēs", kas parādās mūsu jaunajā audzē. Viņi taču nav bijuši spiesti mīt trimdas takas, viņi taču ir dzimuši šajās zemēs! Kas ir viņu "mēs" un par cik tas saistās ar mums? Šī problēma nav tikai trimdinieka problēma vien, kaut arī trimdinieka dzīve te iezīmē asākas ēnas. Šai paudžu maiņai labs piemērs ir Imanta Geidāna doma par sagrautā Jelgavas Atbrīvošanas pieminekļa atjaunošanu (Avots, 1988):

"...man personiski tas ir likteņakmens visticamākajā nozīmē. Manam dēlam tas jau būs kā simbols."

Geidānu un viņa dēlu vieno - un arī šķir - jauns simbols, bet simbols jau ir taisni tas, kas "es" pārvērš par "mēs". Tā tad mēs še nerunājam par pārmaiņām politiskajā situācijā, bet par būtiski nozīmīgām pārmaiņām mūsu kopības apziņā. Bet iesim vēl vienu soli tālāk, jautāsim, vai šī jaunā kopības apziņa vienos arī Geidāna dēlu, jauno audzi Latvijā ar jauno audzi, kas uzaugusi trimdā?

Anatolijs Gorbunovs jautā:

"...vai Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur var pastāvēt un attīstīties tās pamattauta (s)?..."

Kā uz šo jautājumu atbildēs sava senču mantojuma sargātāji Latvijā un trimdas mantinieku jaunā audze? Vēl vairāk - kā uz šo jautājumu atbildēs mēs, kas kopā ar šo jauno audzi metam laipas nākotnei? Vai ir radušies jauni "mēs" un "jūs", ne jau kā pretinieki - ne pavisam kā ideoloģiski pretinieki - bet gan kā tādi, kuŗus dzīve spiež savu mantojumu atšķirīgi lietā likt.

Latvijā pastāv un attīstās latviešu tauta, bet kas notiek še? Es saku "še", jo trimdas laiks izbeigsies līdz ar mūsu paudzi. Še rodas jauns "mēs", sākumā pavisam vārgs, gandrīz kā inkubatorā kopts, latviešu kultūras kopums. Arī MLB Zīpotājs ir šīs inkubatoriskās kopšanas līdzdarbinieks. Ir pienācis krustību laiks, ir pienācis laiks dot vārdu šai jaunajai latviešu kultūras audzei - un šis vārds lai ir KLAIDA.

Lai klaida neaizmirst, ka ir varmācības bērns, bērns, kuŗa vārdam bija būt zaimam. Tāpat kā priekš gadu tūkstošiem Krusta nāve, kam bija kļūt par kristietības kaunu, kļūva par jaunu, par mūžīgās dzīvības simbolu, tā arī klaidas vārds ir vārds, kas izteic mūsu sadzīves jēgu.

Tām, t. s., lielajām nācijām, kas savu iedzīvotāju skaitu lēš miljonus un kas par tādām kļuvušas ievēlot sevī tautu tautas - šīm nācijām nav vajā-

dzīga klaidas kultūra. Šis nācijas svešatni izlie- to, lai tur aizgādātu savus likumu pārkāpējus, sa- vus mežonīgos, nesavaldāmos - tā tapa Amerika, Aus- trālija. Šis, t. s., lielās nācijas svešas zemes izmanto, tur nosūtīt savus koloniju administrātorus un iztirgotājus, kas savas nacionālās saites un privilēģijas nekad nepamet. Te nav meklējami klai- das paraugi. Klaidas paraugi meklējami Izraēļa bēr- nu Babilonijas izsūtījumā, kas tiem deva iespēju pārtapt par diasporu. Klaidas paraugs meklējams parsu kopībā Indijas patvēruma zemē, kur tie sagla- bāja Zoroastriisma garīgo mantojumu. Diaspora un klaida ir viens un tas pats vārds, un armēņi Rīgā ir organizējušies šādā diasporā, lietojot savas va- lodas vārdu - "Spirk". Klaida nav - vismaz nedrīks- tētu būt - arī nekāda "piektā kolonna". Klaida ir atšķirīgas kultūras minoritāte.

Klaida nav tikai pārdēstījums, ģeogrāfisks tul- kojums. Klaidai ir jābalstās uz atklājumu, ka tau- tas vairākums, nacionālā majoritāte vien vēl nav garantija patiesai kultūrai - kaut arī dod iespēju likt pamatus civilizācijai. Klaidas pamati ir mo- rāliska izšķiršanās saglabāt savu senču kultūru. Ievērosim - morāliska izšķiršanās, ne vairākuma spiediens, nedz arī vairākuma atbalsts. Klaida ir kopība, kas balstās uz individuālo izšķiršanos. Varbūt tieši tāpēc klaida dzimst trimdā - atšķirtī- bā. Tāds trimdinieks - klaidas nesējs vienā personā, bija Dante, kas bija mācījis, ka

...Nav sājū lielāku

Kā posta brīdī

Laimes atmiņa.

Es ceru, ka mūsu tautiešiem nebūs jādzīvo kā mi- noritātei savā zemē un ka viņi varēs pastāvēt un attīstīties kā Latvijas pamattauta. Es arī ceru, ka mēs, kas esam ārpus Latvijas, būsīm klaidas goda cienīgi un tādējādi spēsim būt par savas kultūras zintniekiem un par citu kultūru tulkiem un savu vērtību sargiem, kad militāro pretinieku vietā mūs apdraud mūsu kultūras pamatvērtību ienaidnieki - Melnā Bruņinieka mīkstā zelta zobens. Varbūt, ka Latviju un klaidu vieno Spīdolas simbolistika, ne tikai vienpatīga labestība, bet vienpatīga cīņa. Ir taču tik skaidrs, ka jau tagad Spīdolas mude

Vēl cīņa nav galā, un nebeigsies!

Ir spējusi vienot ne tikai trimdu, bet arī mūsu jaunās audzes.

Vēlēsim Montrealas Ziņotājam sekmes mūsu nākot- nes darbā.

IMANTS STEPRĀNS.

PIRMS 34 GADIEM UN TAGAD.

Nav viegli atcerēties notikumus, kas risināju- šies pirms vairāk kā trijiem gadu desmitiem, jo lai- ka rats savā neapturamā griešanās darbībā paņēm sev līdz ne tikai nepatīkamas, bet arī skaistas atmiņas. Bieži vien jāpakasa pakausis, vai jāpaprasa sievai, vai tas tiešām tā bija. Turpmākās rindās mēģināšu izdarīt neizdarāmo - atgriest laika ratu atpakaļ par 34 gadiem un ieskatīties notikumus, kādi tie nāca un gāja.

Kādu vakaru 1954. gada rudenī mūsmājās ieradās kāds dūšīga auguma stalts vīrs ar savu, augumā daudz mazāku kundzi un teica, ka gribot ar mani ap- runāties. Sarunu temats nebija nekas cits kā Mont- realas Latviešu Biedrības "Ziņotājs" un tā nākotne. Un mans sarunu biedrs nebija neviens cits, kā toreiz- zējais un ilggadīgais MLB priekšnieks Alfrēds Brem- ze ar savu dzīves biedri. Ciema kukulim Antonija bija paņēmusi līdz kastīti šokolādes, ko arī tūdaļ lika galdā. Kā Alfrēds, tā arī Antonija, tiešām, bija norūpējušies par biedrības izdevumu - Ziņotā- ju, jo tas pēdējā laikā esot kļuvis par daudz plāns.

Tā kā vairākus gadus darbojos latviešu laikrakst- tos par līdzstrādnieku, saņēmu draudzīgu aicinājumu pemt savā paspārnē arī MLB Ziņotāju, piesolot atal- gojumu 20 dolārus mēnesī, kā maksāts arī līdz šim. Savā skaidrā prātā tādu pagodinājumu - kļūt no re- portiera par redaktoru - nevarēju gaņām laist un, kaut gan pieredzes nebija daudz, soliļos izmēģināt laimi rakstniecībā. Tā kļuva par MLB Ziņotāja redak- toru.

Pēc politiskās stājas pārbaudes biedrības valde mani apstiprināja. Neilgi vēlāk mūsmājās ieradās vecāka gada gājuma rotators, kas bija ar roku griežams un bieži vien sagādāja vairāk galvas sāpju kā prieka. Kad Ziņotājs bija ie- spiests, vai citiem vārdiem - novilkts, bija steidzīgi jāmeklē spēcīgs ķīmiskais roku tīra- mais, jo tās bija melnas līdz elkoņiem. Salikša- nas, saspraušanas, salocīšanas un izsūtīšanas darbos palīgos bija jāaicina visi ģimenes locek- ļi, kas ne labprāt manam aicinājumam paklausīja, aizbildinoties un prasot, kas viņiem par to bū- šot. Tikai, kad iebildu, ka ja palīgu nebūs, man vienam pašam būs jāplēšas visu gaŗu nakti, par mani beidzot iežēlojās.

Kā sākuma, tā arī vēlākos gados, kuŗus pava- dīju pie MLB Ziņotāja, darba netrūka, nedz arī iešanu un braukšanu. Daudz laika aizņēma dažādo sarīkojumu un sanāksmju apmeklēšana un to noti- kumu aprakstīšana, jo līdzstrādnieku saime, ja vispār par tādu var runāt, bija gaužām maza un nenoteikta. Tā tas viss gūlās uz paša pleciem, bet izvēles jau nebija; pats ratos biju iejū- dzies, un tā vien vezums bija jāvelk. Bieži dus- mas sagādāja novēloto ziņu iesniegšana un rīko- tāju vēlēšanās tās vēl paspēt ievietot nākošā numurā, kad MLB Ziņotājs bija gandrīz gatavs. Lai tās ievietotu bija jāgatavo jauna lappuse.

Tā mainoties priekiem ar galvas sāpēm (prie- ki par to, ka atkal viens MLB Ziņotāja numurs izgatavots un izsūtīts; galvas sāpes sagādāja nokavēšanās, kam parasti bija sakars ar novēlotu ziņu iesniegšanu), pagāja pirmie 5 gadi.

Negaidītu un patīkamu pārsteigumu sagādāja nelaiķis, vecais latviešu grāmatnieks Kārlis Lāčgalvis, kādā rudens pievakarē ierodoties mūs- mājās un, piecu gadu zīmē, atvedot man, no lasī- tāju grupas līdzekļiem iegādātu, skaistu un lat- visku, kokā darinātu šķīvi ar iegravētiem vār- diem tā otrā pusē. Šis idejas autors bija otrs montrealiešiem labi pazīstamais latvisko pasāku- mu atbalstītājs - Voldemārs Janitēns. Abi viņi jau aizsaulē.

Atmiņā uzaust ne tikai patīkamie notikumi un pārdzīvojumi, bet arī rūgtie, kas aizdzen ne ti- kai miegu un laupa atpūtu, bet liek pacelties jautājumam - vai savā redaktora darbā un kriti- kā neesmu aizgājis soli par tālu. Kad labi pēc pusnakts iezvanās tāļrunis un lauzītā mēlē at- skan draudoša balss, kas liek necīnīties pret komūnismu un komūnistiem, jo tie šā vai tā reizi uzvarēšot, no otreizējas iemīgšanas atlikušajā naktis daļā nav ko domāt. Šādi notikumi atkārtō- jās vairākas reizes, un brīdinātājs vai brīdinā- tāji nevarēja būt citi, kā tikai MLB Ziņotāja lasītāji. Tā tad - latvieši paši. Visu to pārdo- mājot un protestējot pret ģimenes locekļu iebil- dumiem, nācu pie slēdziena (ja maniem "drau- giem" tas nepatīk) taču daru ko labu tiem, kas šajā cīņā ir aizgājuši aizsaules ceļos. Manu do- mu pareizību pierādīja kāds citas patīkams noti- kums, kad atkal pie mums - 1963. gada oktobrī - ieradās Montrealas latviešu organizāciju vadība, sev līdzī atvedot skaistu paliela formāta atzi- nības rakstu ar šādu saturu:

"Izsakot Jums patiesi pelnītu atzinību par pašaizliedzīgo darbu, ko esat veikuši 8 gadus rediģējot MLB Ziņotāju, pasniedzam Jums piemīai mazu, bet simbolisku atzinību. - Ticam, ka Jūs sirds un rokas vadītā spalva turpinās kalpot tam pašam mērķin, kuŗam esat līdz šim ziedojuši savu brīvo laiku, enerģiju un tēvzemes mīlestī- bu. Jūs cienot un visu labu vēlot: Elvīra Lazdi- pa, J. Salipš, V. Tomsons, J. Norvels, R. Karl- sons, J. Zālītis, A. Bremze, E. Skapsts, K. Deksnis un J. Lukstiņš." Pasniegtā dāvana bija zelta spalva un kokā darināts latvisks šķīvis.

Nebalto dienu sarakstā varu ierakstīt to, kad paša kļūdas dēļ dabūju pārrakstīt visas 10 lapaspuses otreiz, jo nebiju izpēmis no matri- cas vidus daļas ciēto pergamenta papīru, kas aizkavēja rakstāmmašīnas burtu caurlaidi vaska papīram. Uztvēru to tikai tad, kad sāku ar ro-

tatora palīdzību MLB Zīpotāja novilkšanu. Tā bija jau pienācis mēneša pēdējais datums. Neatlika nekas cits, kā ņemt palīgā nakts stundas un visu nākošo dienu, lai MLB Zīpotāju izdotu puslīdz laikā.

Ja nemaldos, savā vadības laikā gatavoju MLB Zīpotāju nedaudz vairāk par 300 metieniem. Lapas pušu skaits svārstījās starp astoņām un divpadsmit. Varbūt, ka kādreiz uzsitu kādu vairāk, bet to labi vairs neatceros. Cik atceros no Montrealas Latviešu Biedrības valdes ziņojumiem, toreiz biedrības viens no galvenajiem ienākumu avotiem bija MLB Zīpotājs, kas tai deva apgrozījuma līdzekļus dažu simtu dolāru gadā, ko tā varēja izlietot citiem mērķiem.

Pirmo reizi no MLB Zīpotāja redaktora pienākumiem biju spiests atteikties, kā šķiet, ap 1964. gadu, kad darba dēļ pārcēlos uz Vankuveru. Vadību atkal atsāku ap 1970. gadu, ierodoties atpakaļ Montrealā. To turpināju līdz 1975. gadam, kad Montrealas olimpiskā stadiona pārslodzīto darbu dēļ biju spiests no MLB Zīpotāja aiziet otrreiz.

Salīdzinot vakardienu ar šodienu, var droši teikt, ka daudz kas ir mainījies. Tā MLB Zīpotāja lappušu skaits ir vairāk kā dubultojies un metienu skaits ir gandrīz pieckārtojies. MLB Zīpotājs nav vairs tikai Montrealas latviešu saimes ziņu nesējs, kā tas sākuma gados bija iecerēts, bet gan mazais Montrealas latviešu laikraksts, iekļūdis plašajā latviešu vidē visā pasaulē. Tas viss varēja notikt tikai ar patreizējā redaktora M. Štauvera uzpēmību, sirds degsmi un prasmi. Trūkstot tikai vienai no šīm īpašībām, Mārtiņš nebūtu vispār tik tālu ticis. Par visu to mēs varam tikai sumināt patreizējo redaktoru, bet, man šķiet, ka laba daļa no peļņitā suminājuma pienākas arī viņa kundzei Ilgai. Vispirms jau par to, ka viņa atļāva Mārtiņam klauzināt elektrisko "jājamo zirdziņu" līdz vēlāi nakts stundai; arī par to, ka viņa pacieta lielās pierakstītās papīra kaudzes savās mājās, un par neskaitāmām reizēm atbildot Mārtiņa vietā tālruni.

Atskatoties uz MLB Zīpotāja 40 gadiem, tā visai raibo mūžu, un salīdzinot sākumu ar sasniegto, man domas apstājas pie kāda augumā neliela vīra, kas gadu tecējumā kļuvis pasirms un gaitā mazliet lēnāks, bet savā sirds degsmē lielāks. Tas ir Mārtiņš Štauers. Visi kopā novēlēsim šim tautas dēlam vēl garus un raženus darba gadus gan kā pie MLB Zīpotāja, tā arī latviešu jaunatnes darbā un tās dzīvē.

INDULIS SKRASTIŅŠ,
bijušais redaktors.

PĀRDOMAS PAR KĻŪDĀM.

Ir tādas nodarbošanās, kas samaitā cilvēku. Kad Mārtiņš tīri žēlīgi sūdzējās, ka, nūdien, viens vairs nespējot visu MLB Zīpotāja būšanu paveikt un ka vajadzētu kādu, kas ar mašīnu uzrakstīto pārļasa, domāju - nu kas tur. Taču dažas ziemas esmu skolā solu deldējusi, latviešu pareizrakstību mācījusies - lasīš ar. Papēmu lapas uz māju, nogāju klusā vietā un, svarīgā darba apziņā, sāku lasīt. Pagrūti bija kaut ko nepareizu ieraudzīt, un es atdevu uzrakstīto pārļiecināta, ka viss uz goda.

Mārtiņš priecīgs par tādu iznākumu un taisa MLB Zīpotāju gatavu izsūtīšanai. Bet tad nāca pārmetums: "Tur jau vēl daudz kļūdu iekšā!" Hm! Kuņam tad nu patīk, ka viņu kritizē - jācenšas kļūt acīgākai. Tā es cenšos, bet tagad zinu, ka visas nepareizības nav saskatāmas. Ja arī ņemu un lasītu otrreiz, būtu tas pats. Cilvēkam ir tāda iedaža, ka vienreiz pārskatījies, viņš atkal pārskatās turpat, un tik sukā uz priekšu.

Toties esmu kļuvusi ļoti agna saredzēt kļūdas un nebūšanas citās avīzēs, žurnālos un grāmatās. Dažreiz metas tīri žēl. Nupat tu būtu iegrimumsi kādā apcerē un taisies izbaudīt pasniegto gara barību, te priekšā izlec kļūda un, asti kustinot, smejas tieši sejā. Cik trāpīgs ir nosaukums "drukas velniņš". Mums ir mācīts, ka kārtība, tīrība, pareizība un t. t. ir labas lietas, tā tad stāv labajā pusē. Otrajā, velniņu valstībā, kuplo un

zeļ viss pretējais. Izcilu vietu ieņem kļūda, kas, tāpat kā cita nezāle, nemaz tik viegli neļaujas iznīcināties.

Ļoti jāuzmanās ar nosaukumiem un vārdiem. Var viegli pārceņties savas pareizības iedomībā. Gadījās nesen, ka biju pārlabojusi uzvārdu, jo likās, ka latviešu cilvēka vārds tā nevarētu izklausīties. Lai nu kā - par visu to dabū ciest redaktors. Viņam viss nāk atpakaļ uz kakla, jo viņš jau ir atbildīgais. Mēs dzīvojam tādā laikmetā, kur katru mīļu brīdi tiek meklētas un gaismā celtas nebūšanas. Zeļ sūdzības un visādi negatīvi atklājumi. Sen jau vairs nav skaidrības par to, kas ir ēdams, kas dzerams, kas valkājams, un kā vispār jāturas, lai izvilkotos dzīvs. Izveidojas vesels kļūdu uzrādīšanas kults ar lieliem pielūdzēju bariem.

Tomēr negribas saukt: "Lai dzīvo kļūda!" bet: "Nost ar kļūdu!"

E. C.

CEĻŠ UZ LATVIJAS BRĪVĪBU.

Latviešu tauta dzimtenē ir uzsākusi jaunu cīņu, lai izrautos no krievu jūga un atjaunotu Latvijas valsti. Šī ir politiska cīņa, kas mums jāplāno, lai mēs būtu vienota tauta uz pareiza ceļa, pareizā laikā. Atkārtoju - pareizā laikā!

1918. gadā pasaules kara vētrās un asins plūdus pēkšņi sabruka Krievijas un Vācijas valstis, notika straujas politiskas pārmaiņas, kuņām mēs, latvieši, nebijām sagatavoti. Nebijām plānojuši savu valsti, nebijām vienoti ar kopēju tautas mērķi. Tāpēc Latvija dzima 8 mēnešus vēlāk kā Igaunija un Lietuva.

Šodien Latvijā noticis jauns politisks pagrieziens, ko negaidījām tik ātri Padomju impērijā. Vai kāds pirms pāris gadiem varēja paredzēt, ka Latvijā valsts 70 gadu jubilejā atkal plīvos sarkan-balt-sarkanais karogs, ka Nacionālajā teātrī skanēs Dievs, svētī Latviju?

Mūsu kopējā atbilde ir - "nē!". Šādi pagriezieni bieži vēsturē atrodami, var atnest laimi, nelaimi un pat asins plūdus, ja tauta nespēj piemēroties jauno laiku realitātei.

Latviešiem te labs piemērs ir mūsu brīvības cīņas. 1918. gadā daudzi neticēja, ka būs brīva Latvija latviešiem. Gadu vēlāk, 1919. gada 11. novembrī mēs uzvarējām bermontiešus - mūsu melno bruņinieku atvases. Sirmā Rīga pirmo reizi bija mūsu rokās, mūsu varā. Vai mēs to bijām plānojuši un cerējuši pāris gadus iepriekš? - Vēlāk, kad baudījām spožos neatkarības gadus, daudzi neredzēja briesmu mākoņus sabiezējam pie apvāršņa. Mēs neplānojām pārdzīvot kara vētras. 1940. gadā bijām jau zaudējuši brīvību un iesaistīti Padomju Savienībā. Mūsu karogu norāva un nozākāja. Vai to varējām iedomāties pirms pāris gadiem?

Mūsu vēsture liecina, ka bieži neesam bijuši tālredzīgi. Meklējot nākotnes brīvības ceļu būtu jāņem vērā 4 ceļrāži -

1. Vēsturiskās pagātnes kļūdas - mūsu īsredzība,
2. Tauta dzimtenē un kaimiņi krievi,
3. Tautas vienības - kopības apziņa,
4. Tautas dzīvais spēks, latviešus Latvijai.

1. Pagātnes kļūdas, īsredzība.
Vairākus gadsimtus bijām vācu baronu jūgā. Arī brīvlaišana nedeva politisko un saimniecisko vienlīdzību ar vāciešiem un krieviem. Jaunais latvietis redzēja, ka mums pašiem arī jāmainās un jāsak soļot citā takā. Tautas atmodas laikmetu raksturoja mūsu dziesma:

"Mosties, celies, latvju tauta,
Lai tu celtos, topi jauna,
Ņem sev rokā jaunu spēku,
Ņem sev mutē jaunu mēli,
Ņem sev galvā jaunu prātu,
Ņem sev krūtīs jaunu sirdi."

Šodien mums vajaga jaunu sirdi, jaunu prātu. Dzimtenē ir trimdas sabiedrībā. Atcerēsimies arī, ka toreiz ar jauno sirdi un prātu kļuvām pārsteidzīgi, pārgalvīgi un politiski īsredzīgi, pielaidām kļūdas. Piemēram, pirmā tautas izklīšana nāca ar 1905. gada revolūciju, kad uzliesmoja nāids

pret vācu baroniem. Dedzinājām muižnieku pilis. Lie-
la drosme, bet mēs bijām vieni pret valdību. Igaunī
un lietuvieši bija rāmi. Tad nāca soda ekspidīcijas
no pagasta uz pagastu. Nošautos cīnītājus pat neap-
raka kapu kalniņā: mēs zaudējām. Sākās bēgšana no
dzimtenes uz ārzemēm, ieskaitot Ameriku.

Sākās I pasaules karš. Uzbruka vācieši, mūsu ve-
cie ienaidnieki, nāca uz Kurzemes pusi. Mobilizāci-
jai sākoties, latvietis šoreiz daudz nedomā: "Vai
būs jā, vai ne, vai palikt sētiņā?...". Visi jā-
ja: "Nu ar dievu, tēvu zeme!..."

Naidis pret vāciešiem bija tik liels, ka bēgām no
savas tēvu zemes. Pamatām Kurzemi savam ienaidnie-
kam. Izdarījām tieši to, ko Vācijas ķeizarvalsts
vēlējās. Kara gados 700.000 aizbēga uz Krieviju. Pēc
revolūcijas atgriezās tikai 223.000. Latviešu tauta
bija zaudējusi pusmiljonu. Iekšlietu ministra Mar-
ģera Skujenieka vārdi: "Tik lieli cilvēku zaudējumi
nebija nevienai tautai, nevienai zemei..."

Kāpēc tas tā notika? Kas ir vainīgi?

Rakstnieks Jēkabs Dūks grāmatā "Latviešu tauta
lielo maldu un iznīcības ceļos" vaino latviešu avi-
žu vīrus un politiķus, kas identificēja vācu tautu
un tās armiju ar Baltijas muižniecību. Vācu armija
nešāva kurzemniekus un lietuviešus. Pēdējie arī ne-
bēga. Tie teica:

"Te ir mūsu zeme, te ir mūsu mājas un mūsu baz-
nīca. Mācītājs paliks tepat. Svešumā bez pajumtes
un pārtikas mēs aiziesim bojā..."

Latviešu lielais naidis pret vāciešiem neļāva sa-
skatīt nākotnes perspektīvas. Naidā neviens nav lo-
ģisks. Tāpēc domāsim par šodienas naidu pret čeki-
stiem. Es pieņemu, ka, ja kāds latvietis toreiz teica:
"Nepamet Kurzemi, neatstāj tēva mājas!..." droši
vien, skanēja Īsa atbilde: "Tu puisīti, esi baronu
pakalpiņš un tāpēc..."

Nedrīkstam aizmirst latviešu strēlnieku pulku
cīņās, sargājot Rīgu. Ar savu varonību ieguvām paš-
cieņu un pasaules apbrīnošanu, bet krievi sāka mūs
izmantot. Apzināti rīkoja asins izliešanu kaujas
laukā. Tas noveda pie naida pret cara valdību. Kad
vācieši 1917. gadā ieņēma Rīgu, kur lai iet varonī-
gais strēlnieks? Lielākā daļa aizgāja pie sarkanā
ļeņina, kas solīja to, ko latvietis toreiz gribēja,
proti, "brīvu Latviju brīvā Krievijā". Tā iznāca,
ka sarkanais strēlnieks nāca mājā, lai atbrīvotu
dzimteni no vāciešiem. Latvietis pret latvieti ar
šauteni rokā. "Dzied vai raudi, tautu dēls... tava
paša vaina bija."

Vēstures posmā, kas aptver latviešu brīvības cī-
ņas, ir labi piemēri kā izmantot naidniekus un kā
iegūt sabiedrotos. Bolševikus mēs sakāvām ar mums
naidīgā baltvācu landesvēra un Dzelzs divīzijas pa-
līdzību. Padomāji, mēs gājām kopā ar naidnieku,
no kuŗa bēgām no Kurzemes uz Krieviju. Tāpēc jau
arī sarkanie latvieši domāja, ka mēs esam "baronu
pakalpiņi". Gadu vēlāk mēs ar jaunā sabiedrotā -
Igaunijas palīdzību satriecām landesvēru pie Cēsīm
un Rīgas.

Mums arī tagad jāmacās izmantot pretinieki mūsu
labā. Jāpielieto viltība, Trojas zirga metodes, arī
dzimtenē. Jāizmanto krievi un citu tautību grupas:
Ivans un Duŗa var palīdzēt.

Polītiska Īsredzība ir Baltijas valstu savienī-
bas trūkums. Pat 1938./9. gadā mēs nekā nedarījām,
kaut Vācija bija atpēmusi Lietuvai Klaipēdas ostu.
Mēs ticējām par daudz Rietumeiropas sabiedrotajiem.
Vienmēr jāatceras, ka esam maza tauta un nespējam
veidot pasaules politiku. Mums jāmeŗina izmantot
draugus un naidniekus mērķu sasnieŗšanai. Mums jā-
zin, kas ir mūsu Īstie sabiedrotie.

2. Tauta dzimtenē. "Tauta ūai malā,

Tauta tai malā..."

Tāpat kā 1918. gadā, tauta ir izklīdēta: tauta
dzimtenes ārēs, tauta Krievijas taigās un tauta
rietumos. Dzimtenē tauta ir cietusi 45 gadus zem
padomju diktatūras - pazemota un izsūtīta, tagad
uzrāda tādu varonību un cīņas spar, ka liek sevi
visu jaunās Latvijas pamatos.

Tautas jauno atmodas laiku ievadīja Helsinku 86
grupas dibināšana. Viņi - Grantiņš, Silraups, Bite-
niece un citi ievadīja cīņu par Latvijas atjaunoša-
nu. Viņu ziedi pie Brīvības pieminekļa 1987. gada
14. jūnijā, atceroties pirmās deportācijas, pacēla

tautas pašapziņu. Cik bija toreiz to latviešu,
kas bija ar mieru iet viņiem līdz?

Jauna mēle, jaunas sirdis. Viņi pēma sev krū-
tīs jaunu sirdi. Ar ūo jauno sirdi viņi nesa Gu-
nara Astras ūķirstu uz kapu kalniņu un apraka to
kailām rokām...

Ko saka partijas vīri? Daudzi iesaistījuŗies
Latvijas atjaunošanas darbā, piedalījuŗies Lat-
vijas karoga atjaunošanas svētkos 1988. gada
jūlijā, Rīgā. Ed. Berklavs Latvijas Nacionālās
Neatkarības Kustības saietā 27. augustā:

- a. mūsu mērķis ir brīva neatkarīga Latvija,
kuŗā latvieŗi ir paŗi kungi savā zemē,
- b. bet mēs necīnamies par Latvijas atjaunoša-
nu, kāda tā bija pirms 2. pasaules kara vai arī
30 partiju saeimas laikā,
- c. aicina uz vienotību; cittautieŗiem (krie-
viem) jāatgrieŗas viņu zemēs,
- d. brīdina, ka Pugo nav mainījies.

Helsinki 86 Juris Ziemelis - ūodien Latviju
apsaimnieko kā kādu Āfrikas koloniju.

Juris Dobelis, vēsturnieks, pārmet Latvijas
vēstures pārtaisīšanu, ka pat Brāļu kapi esot
kļuvuŗi par komunistu. Aicina atzīmēt Cēsu kauju
70 gadu atceri.

Dainis Ivāns - "mūsu mērķis ir tiesiska
valsts; ja būsīm vienoti, mēs augsīm."

Dzejnieks Jānis Peters: "Krievi nekad neat-
stās Latviju."

Arī es tā domāju, ka krievi Latviju labprātī-
gi neatstās. Tāpēc mums ir jābūt tālredzīgiem.
Nepārsteigties. Jāuzbrūk pareizā laikā. Bez po-
ļiem un ukraiņiem mēs nevarām tikt ārā no Padom-
ju Savienības, tās valstības. Piekrītu H-86 dar-
binieka J. Čakstiņa nākotnes politikai: "Mēs ne-
drīkstam pielietot lēcienu politiku, bet soli pa
solītim" uz mūsu mērķiem. Rāmi lēnām, lai nenotī-
ktu tā, kā varonīgajiem poļu jātniekiem, kad
tie uzbruka vācu tankiem ar zirgiem un zobeniem.

Kas jādara mums, trimdiniekiem? Kā palīdzēt
tautai dzimtenē? Par ūiem jautājumiem nav vēl
pieņemti specifiski lēmumi. Par to domas dalās,
kā to rādīja ALA politiskais seminārs oktobrī.
Skaidrs, ka tik straujām un drastiskām politis-
kām pārmaiņām mēs, trimdinieki, neesām sagatavo-
ti. Ir jūtams, ka daudzu trimdinieku domas par
Latvijas atjaunošanu dibinās uz Ulmaŗa laika po-
litiku. Daudzi dzīvo mūsu skaistās pagātnes
ēnās. Tāpēc ir "jāatjaunojas", apzinoties, ka
tauta var atdzimt tikai no tautas dzimtenē un no
tautas jaunatnes.

Mums nav bijis pietiekams kontakts ar tautu
dzimtenē. Ir jūtams atsveināšanās ūogs starp
tautu Latvijā un trimdā. Plaiskas jūtamas dzimte-
nes cīnītāju starpā. Vai atkārtosies ūkelšanās
1918. gadā, kad dzīma Latvija? Nē, nē, nē! Mēs
to nevarām atļauties. Mēs nedrīkstam komandēt
brīvības cīnītājus dzimtenē.

Mums trimdā arī vajadzīga Tautas Fronte, kuŗā
ir pārstāvētas visas globālās organizācijas:
bazuŗica, Daugavas Vanagi, katras valsts apvienī-
bas (ALA un līdzīgas) un jaunatnes apvienības.
Plānosim, vispirms, saimniecisku autonomiju Bal-
tijas valstīm. Tas var novest pie "satelītu"
stāvokļa, kāds ir Polijai un Ungārijai. Cīņas
taktikā jābūt cieŗai sadarbībai ar citām ap-
spiestajām tautām. Modināsim ukraiņus. Viņi būs
izšķiroŗie nākotnes politiskajās cīņās.

3. Tautas vienība - vienībā spēks.

Mūsu tautas traŗiskā pagātnē bieŗi vainojams
tautas vienības un kopības apziņas trūkums. ūo-
dien atkal redzam, ka izcili trimdas sabiedris-
kie "brīŗi" negrib atbalstīt brīvības cīnītājus
dzimtenē, jo tiem taŗu esot partijas kartes ka-
batā. Kuŗus tad atbalstīt? Vai tie ir Maskavas
pakalpiņi/kultūras sakarnieki? Sie politiķi ūo-
dien neatceras, ka daudzi patrioti nepiedalījās
Latvijas dibināšanā 1918. gadā un brīvības cīņās
tāpēc, ka Latvijas valdībā esot "vācu baronu
pakalpiņi". Tāpēc arī daudzi 1905. gada revolū-
cijas cīnītāji no Amerikas brauca caur Rīgu uz
"Maŗkavas paradīzes dārzīņiem".

ūodien nebūtu prātīgi rakāties pa otra kaba-
tām. Kad izšķīŗas tautas pastāvēšanas iespējas,

nav svarīgi, ko kāds "biedrs" ir darījis kultūras paspārnē. Svarīgi ir, ko tas šodien dara Latvijas atjaunošanas labad. Mums būs jāpiedod un jāaizmirst daudz grēku, lai latviešu tauta varētu pastāvēt un augt. Šodien tautietis dzimtenē ar partijas karti kabatā var šad tad izdarīt vairāk kā izcils trimdinieks, kas piedalās tikai tautas svētkos. Ar "kartīti" var vieglāk izmantot pretinieku kļūdas, graut partijas disciplīnu un atvērt acis arī jaunajam krievam par viņa tautas pagātnes necilvēcībām pret baltiešiem un citām tautām.

Nākotnes politiku plānojot, atcerēsimies, ka Padomju Savienība ir tautu cietums. Pēdējais politiskais pagrieziena punkts, kas pielaida mums atkal nest mūsu karogu un dziedāt mūsu himnu, nenāca no trimdiniekiem vai citām Padomju Savienībā apspiestajām tautām. Pārkārtošanās nāca no paša vadoņa Kremlī. Gorbačovs domāja par Padomju Savienības atjaunošanu, atklājot Staļina laika terroru pret partijas biedriem. Tādēļ es jūtu, ka arī nākošais labais vai sliktais pagrieziena punkts nāks no vadošās šķiras Kremlī. Vēsture rāda, ka tā tas ir bijis un tā arī būs, ka vadošā šķira pati sevi nozāģē. Respektīvi, komunisti paši sevi sazāģēs Kremlī.

Plānojot Latvijas atjaunošanas politiku, der atcerēties arī divi pamācības, kuŗas izteikuši mūsu kaimiņi. Igaļu rakstnieks Arveds Virlands savā grāmatā "Mežos vēl brīvība elpo" apraksta igauņu partizāņu cīņas pēc 2. pasaules kara un piemin Padomju Savienību kā tautu cietumu. Viņš saka:

"Krievija ir tautu cietums. Bet zini, ko es domāju? Ka krievs būs tas, kas reiz sevi un kopā ar sevi arī citus no šī cietuma atbrīvos."

Tālāk Virlands aizrāda: "Lai paturam prātā: mūsu asiņu pasaulē ir tik maz, ka jebkāda veida to izliešana ir tiešs noziegums pret tautas eksistenci."

Es piekrītu Virlanda domām. Atcerēsimies viņa vārdus!

Otra doma nāk no lietuvieša. Daudzi domā, ieskaitot mani, ka krievi neatstās Baltijas valstis labprātīgi. Pilnīgu brīvību varēsīm iegūt tikai Padomju Savienībai sabrūkot. To mēs, baltieši, nevaram izdarīt tieši. Tāpēc lietuvietis Sigitas Gēda saka: "Pele nevar uzvarēt ziloni, bet pele var ielīst ziloga vēderā un radīt zilonim lielas sāpes."

Es jūtu, ja reizē mazās armēņu, gruziņu, tatāru, baltiešu un citu tautu pelītes kopā ar ukraiņu žurku ielīstu ziloniim vēderā, tad, droši vien, sāpēs atskanētu "brīvās tautas". Pirmās pelītes manīja jau 1988. gada 12. jūnijā, Lvovā, kad tur ukraiņi, gruziņi, armēņi un baltieši nodibināja Padomju Savienības tautu patriotisko kustību koordinācijas komiteju.

4. Tautas dzīvais spēks.

Latvijā mēs, latvieši, jau esam mazākuma tautība. Dzīvais spēks ir mūsu lielākā problēma. Kas atjaunos sabrūkušās senču sētas? Mums trūkst cilvēku. "Latviju latviešiem un latviešus Latvijai!" pirms 20 gadiem teica Uldis Grava.

Šo traģisko problēmu var atrisināt tikai ar paceltu vairošanos. Ja var prasīt cīnīties un pat mirt par dzimteni Latviju, ko mēs vienmēr esam spējuši darīt, tad taču var arī prasīt vairoties par dzimteni. Parasti šis aicinājums izsauc vieglus smaidus. Liekas, ka ir labāk krist par dzimteni kaujas laukā. Tomēr mums jāatceras, ka mums jābūt tautai, kas spēj valdīt Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas krastos.

Kad beidzās traģiskais karš Ventas krastos, mūsu izcilais dzejnieks Andrējs Eglītis rakstīja: "Dievs, Tava zeme deg!" Sadega tieši un arī izsūtījumos tautas dzīvais spēks. Un tāpēc vēlreiz Eglītis: "Tēvzemei šūpli kārt, Tēvzemei izšūpot..."

Tā ir tālredzīga izjūta, ko es šodien, Latvijai brīvības ceļus meklējot, gribu papildināt un sacīt:

Šoreiz vilksim šūpuli bez artilērijas.

Šoreiz būsim vienoti, vienmēr un visur!

JĀNIS GABLIKS.

Paldies Jums, paldies par to, kas tai vārdā, Paldies par maizi un sāli, kas galdā. Jums klanos kā tēvam ar māti, Jūs pateicāt: cilvēks ir spārnī.

OC 78.

Veltīts Gunāram Astram.

1981. gada 17. jūnijā Latvijas PSR Augstākā tiesa man piesprieda pusotra gada soda termiņu par to, ka agrāk biju sarakstījis kritisku apcerējumu pret padomju valsts iekārtu. Pret mani tika arī safabricēta lieta, it kā par nelegālu robežas pāriešanas mēģinājumu. Kad mani arestēja, es atrados Viborgas pilsētā, apmēram, 25 kilometri no valsts robežas. Sajā zonā drīkstēja uzturēties jebkuŗš padomju pilsonis. Taču Latvijas PSR Augstākā tiesa bez jebkāda pamata apsūdzēja mani kā sevišķi bīstamu valsts noziedznieku. Es biju politiesslodzītais. Tomēr pretēji visiem padomju likumiem, ar Valsts drošības komitejas sankciju mani Rīgas centrālcietumā ievietoja pie kriminālnoziedzniekiem. Pirms tam es nosēdēju 6 mēnešus VDK izmeklēšanas izolatorā, un no turienes mani 18. jūnija agrā rītā slēgtā mašīnā pārveda uz centrālcietumu.

Rīgas centrālcietums ar šifrēto apzīmējumu OC21 bija plaša pirmstermiņa soda izciešanas vieta, kur 6 daudzstāvu korpusos mitinājās ap 4.000 ieslodzīto. Cietuma pelēkās sienas pat no tālienes iedvesa drūmu sajūtu. Augsto mūri no visām pusēm apviņa triju veidu drātis. Pirmās bija, t. s., dzeloņstieples ar asiem dzelkšpiem, kas varēja izraisīt asiņainus ievainojumus. Aiz tām sekoja augstprieguma vads. Izbēdzis ieslodzītais, saskaroties ar to, būtu uz vietas beigts. Pēdējo kārtu veidoja no smalkiem metala pavedieniem darinātā, zirnēkļa tīklam līdzīgā drāts sapītuve. Nereti tajā rēgojās baložu, vārnu un citu putnu mirstīgās atliekas. Drāts sapītuves metala skavās ieslodzītais nožpauzdās dažu minūšu laikā. Taču šīs minūtes nācās piedzīvot tikai retajam. Bēgšanas gadījumā momentā iedarbojās signalizācijas sirēna, un nelaimīgo bēgli pamanīja cietuma uzraugs, kuŗa automāta uguns izdzēsa dzīvību, kuŗu vēl varēja glābt.

Cietuma iekšējais plānojums atgādināja viduslaiku katakombas. Zemie velvjeida koridori aizstiepās nebeidzamos labirintos. Tajos valdīja nomācoša pustumsa. Kameru masīvās dzelzs durvis dobji čīkstēja. Tās atvērt varēja tikai ar spēku. Cietums bija celts aizpagājušā gadsimtā. Kopš tiem laikiem tā iekšienē bija noticis maz pārmaiņu.

Vispirms mani ievietoja karantīnas kamerā, ceturtajā korpusā. Kamera bija četrvietīga, taču patlaban stāvēja tukša. - Es biju tās pirmais iemītnieks. Vienīgais inventārs tajā bija pāris divstāvu nāru un atejas pods, vīrs kuŗa divu sprīžu augstumā bija ierīkots krāns - ūdeni no tā lietoja gan lai aizskalotu netīrumus, gan lai nomazgātos, gan lai padzertos. Iepildot ūdeni, dzeramās krūzes apakšmalā skāra tualetes podu. Rītos un vakaros mazgāoties, ūdens šalts atsītās pret klozetu un šļācās tieši sejā. Tas bija pretīgi, taču ar laiku nācās pierast, citas izejas nebija - mazgāties un dzert ūdeni vajadzēja katram. Kameras sienas bija īsta lamu vārduun piedauzīgu izteicienu enciklopēdija. Pat uz betona grīdas kāds ieslodzītais ar naglu bija uzskrāpējis sieviešu dzimumorgānu zīmējumu ar norādījumu: "Boris, es tevi pasūtu uz turieni!". Līdz ar to kamera bija izpētīta. Vienīgais, ko uzreiz nepamanīju, bija blusas un blaktis, kas līdz vakaram slēpās šķīrbās. Pēc dažu stundu garlaicīgas nīkuļošanas es apsēdos uz lāvas un viegli atbalstīju galvu pret ceļiem.

Islaicīgo atpūtu iztraucēja pārkonīga daudzīšanās pie durvīm. Uzraugs kļiedza: "Negulēt - dienā nav atļauts gulēt - tas ir režīma pārkāpums!" Pārsteigts strauji pacēlu galvu. Sakaitinātais uzraugs negribēja rīmties. Staigādams šurp un turp pa koridoru, viņš vēl ilgi pie sevis bubināja lamu vārdus. Nebija šaubu, ka šis cilvēks nav īsti vesels. Dabūju arī noklausīties, kā viņš labu brīdi lamā spaini, ko kāds bija nolīcis neatļautā vietā. Galu galā viņa nervi neizturēja. Atskanēja spēcīgs blīkšķis, un spainis grabēdams aiztenterēja sāpē, bet

pats spērējs sāpēs iespiedzās un sāka lēkāt uz vienas kājas.

Pienāca vakars. Ar metalisku troksni atsprāga lūciņa kameras durvīs. Ieslodzītais no apkalpojošā personāla pa to iebīdīja bļodu ar vakariņu zupu. Es jutu izsalkumu, taču nebiju vēl iesmēlis pirmo karoti, kad nāsīs kā lapsene iedzēla rūgta samazgu smaka. Pasmalstīju ar karoti bļodas saturu, tomēr nekā nevarēju noteikt, no kā gatavots šis lipīgais klīsteris. Apetīte izgaisa. Smirdošo viru es izlēju atejas podā un nolaidu ūdeni.

Vēstot, ka pienācis naktsmiers, plkst. 10 pa visu cietumu noskanēja griezīgs zvans. Ieslodzītie to dēvēja par miroņu modinātāju. Beidzot es atviegloti nopūtos, jo cerēju vismaz uz dažām stundām pieticīgas atpūtas. Kamerā neatradās nekādas gultas veļas, un es pieprasīju uzraugam to izsniegt. Aiz durvīm liekulīgi saldēna balss vaicāja: "Vai esi atbraucis uz kūrortu atpūsties? Ja gribi, es arī bez saules staru palīdzības varu tavu muguru nosārtināt ar steku!" Tā bija parastā uzraugu valoda - ja kāds no tiem pēkšņi sāktu runāt pieklājīgi, tas jau būtu 8. pasaules brīnums. Katram uzraugam bija savi iecienīti lamu izteicieni, kuņģus tas bez apnikuma atkārtoja neskaitāmas reizes dienā. Prasmē lamāties tika uzskatīta par tādu kā spēka un atjautības apliecinājumu. Cietumā strādāja arī kāds vidēja vecuma uzraugs ar iesauku Piecītis. Šo palamu ieslodzītie viņam bija piešķīruši tāpēc, ka viņa lamu vārdu repertuārs aprobežojās ar 5 izteicieniem, kuņģus viņš jebkuņģā sarunā lietoja nemainīgā secībā. Ja Piecītim prasīja izsniegt dustu, ar ko kamerā iznīdēt blakti, viņš kā austrumu gudrais grūda vaļā no savas zinību krātuves: "Es jums, rūpuči, maitas gabali tādi, ādu dzīvīem noraušu pār acīm!" Ja Piecītim lūdza izsaukt ārstu, kad kamerā sākās dizentērija, viņš, nepiepūlēdamis nevienu smadzeņu šūnu, automātiski nobēra: "Es jūs visus, sīvēni tādi, samalšu kotletēs un šnicelēs! Es jūs, sumpurģi tādi, izbarošu ielas suņiem!" Piecīša intelekts nesniedzās tālāk par prasmi sakombinēt teikumu ar 4 vārdiem. Tā, piemēram, sajutis ēstgribu, viņš sacīja: "Es gribu ēst", bet, sajutis miegu: "Es gribu gulēt." Kad vēders deva impulsu apmeklēt tualeti, Piecītis bez aplinkiem teica tieši to, ko juta: "Es gribu..." Piecīša intelektu apbrīnoja visi ieslodzītie un tam veltīja pat anekdoti: "Kādu reizi Piecītis tiek uzlūgts uz banketu inteliģentu dāmu un kungu sabiedrībā. Pie galda rit sarunas par izsmalcinātiem tematiem. Te pieceļas Piecītis un saka: "Biedri, es iešu..." Zālē momentā iestājas klusums. Viena no dāmām noģībst, divas citas turpat uz vietas izvemjas. Blakussēdētājs parausta Piecīti aiz piedurknes un stingri jautā: "Kāpēc tu, Piecīt, pie galda runā par tik nepieklājīgām lietām? Tu taču varēji izdomāt, ka, piemēram, gribi iziet ārā uzsmēķēt." Uz to Piecītis nelokami atbild: "Padomju uzraugs nekad nemelo!"

Nesapēmīs gultas veļu, es likos gulēt uz kālās lāvas. Pagalvim palicis abas kurpes, aizvēru acis - cerēju, ka aizmigšu. Biju noguris, taču miegs, kā par spīti, nenāca. Grozīdamies no vieniem sāniem uz otriem, sajutu aukstumu. Mugurā man bija tikai plāns kokvilnas krekls, kājās - bikses. Gribēju sasildīties, tāpēc piecēlos un sāku ātri staigāt pa kameru. Negaidot mani pārsteidza skaļš sitiens pa durvīm. Atsprāga lūciņa un tur parādījās uzrauga niknā seja: "Es sūdzēšos, es sūdzēšos priekšniecībai! Ko neguli nakts laikā?" Viņš kļūgāja, histēriski piecirdzams kāju. Viņa seja pamazām pielīva asinīm un kļuva sarkana kā novārīts vēzis. Uz deniņiem un kakla pietūka asinsvadi. Tie pulsēja tik ātri, ka, man likās, tie tūlīt plīsīs. "Es sūdzēšos, es sūdzēšos!" aizīdamies un atkal tverdamis gaisu, uzraugs gārda. Man sametās bail, ka manis dēļ šis cilvēks dabūs epilepsijas lēkmi, tāpēc likos atpakaļ uz lāvas, pie sevis pa jokam nospriedzams: "Padomju likumi tomēr jāciens." Saniknotā uzrauga skaļie bļāviēni turpināja skanēt pa visu ceturto korpusu. Sacelto troksni sadzirdēja dežurējošais oficiēris un atsteidzās uz notikuma vietu.

Atkal atšāvās manas kameras lūciņa. "Kas šeit notiek?" viņš stingri noprasīja. "Biedri kapteini, viņš neguļ, viņš neguļ!" uzraugs drudžaini bakstīja pirkstu manā virzienā: "Es viņu nupat pieķēru - nupat 5 minūtes atpakaļ, biedri kaptein." Uzrauga skatiens šaudījās no virsnieka uz mani un atkal atpakaļ. Paplestu muti viņš gaidīja, ko teiks priekšniecība. "Malacis, Petrov, jūs labi pildāt dienesta pienākumus. Uzrakstiet ziņojumu par šo režīma pārkāpumu," virsnieks deva rīkojumu. Tad viņš no kabatas izvilka pudelīti ar baldriānu un ieteica uzraugam iedzert dažus pilienus. Šo nomierinošo maisījumu virsnieks allaž nēsāja līdz, jo labi zināja, ar kādiem trikiem tam jāstrādā.

Lai neizsauktu uz sevi jaunu neapbrīnināmā ie-naidnieka uguni, es atkal apgūlos. Nepatīkamais pārsteigums lika aizmirst gan aukstumu, gan izsalkumu. Mans ķermenis kļuva nejutīgs kā indiešu jogam. Drīz vien pie normālām fiziskām izjūtām mani atgrīza tirpinošs blakts kodiens vēderā. Atpogājies kreklu, ieraudzīju, ka kukainis badīgi mēlojas ar manu miesu. Nekad nebiju domājis, ka esmu tik garšīgs. Ar naga spiedienu maltīti pārtraucu, jo vakariņās nevienu nebiju lūdzis. Tā tomēr nebija pēdējā kauja, jo ēstgribētāju saradās arvien vairāk. Bez-bailīgie asinsūcēji mani ielenca no visām pusēm. Nolēmu varonīgi cīnīties līdz pēdējam asins pilienam. Ar nagu krikšķināju pa labi un pa kreisi. Taču asinsūcēju uzmanīgajam ordām nebija gala. Jutu, ka pa ķermeni sāk skriet drebuli. Uzmanīgi ieklausījos - uzrauga soļi koridorā vairs nebija dzirdami. Piecēlos un sāku atkal piesardzīgi staigāt pa kameru. Uzraugs tomēr negulēja. Izdzirdis manus soļus, viņš steigšus pielavījās pie kameras durvīm. Taču es izrādījos veiklāks. Novērošanas lūciņā vēl nebija parādījusies viņa vērīgā acs, kad es jau biju uz lāvas un izlikos aizmidzis. No šī brīža uzraugs nenolaida no manis acis līdz pat rītam. Slēpdamies aiz kameras durvīm, viņš ik pa brīdim ieskatījās novērošanas stiklīņā. Laikam viņš cerēja mani pieķert staigājam. "Galvenais ērms", man paspruka smiekli. Sev par pārsteigumu, es izdzirdu smiešanos arī aiz kameras durvīm - tur nez kāpēc smējās uzraugs. Plānprātīgs, kas plānprātīgs. Zināju, ka smieties par muļķi nav cilvēki, bet arī līdzcietību viņš mani nemodināja. Nožēlojamais muļķītis tomēr izrādījās spējīgs arī uz mazu viltību. Smagi klauzīnādams apkaltos zābakus, uzraugs attālinājās uz pretējo koridora stūri. Viņš rēķināja, ka nu es celšos un sāksšu staigāt pa kameru. Novilcis zābakus, viņš uz pirkstgaliem klusi piezagās pie kameras un ieskatījās lūciņā. Viņam par lielu vilšanās, es arvien mierīgi gulēju. Nabaga muļķītim pietika pacietības 14 reizes veikt šo pašizstrādāto operāciju "Modrība". Nākošā dienā uzraugs neieradās darbā. Skraidīdams šurp un turp pa auksto betona grīdu, viņš bija saaukstējies.

Pulksten sešos no rīta pa visu cietumu skaļi iedārdējās Padomju Savienības himna. Tātad - jāceļas. Nenogaidījis mūzikālās priekšnesuma beigas, es devos pie tualetes poda. Iztikt vajadzēja bez ziepēm, dvieļa un zobu pulvera. Kad biju beidzis mazgāties, varēju ķerties pie vienīgā laika kavēkļa - pastaigas pa kameru. Staigāju labprāt, jo man gribējās gan izkustēties, gan iesildīt ķermeni. No koridora bija dzirdama trauku šķindona - balandieris sadalīja ieslodzītajiem ēdienu. Dienišķā pārtika cietumā saucās par balandu, tāpēc par balandieriem bija iesaukti tie, kas strādāja virtuvē. Balandu izsniedza 2 reizes dienā - brokastīs un vakariņās. Šo ēdienu gatavoja, kopā savārot bojātus kāpostus un kartupeļus.

Cietuma virtuve bija izvietota 2. korpusa pirmajā un otrajā stāvā. Augšā bija novietoti vāramie katli, bet apakšā glabājās produkti. Pārtiku cietumam piegādāja 2 reizes mēnesī. Vienīgi maizi pieveda biežāk. Uz šejieni sūtīja visu to, kas bija atzīts par nederīgu cilvēka uzturam. Ik pa 2 nedēļām pie otrā korpusa piebrauca smagās mašīnas, piekrautas ar smakojošo kāpostu kravu. Divi ieslodzītie gumijas zābakos kāpa uz šīs kaudzes un ar lāpstām pārsvieda dārzeņus ķerrās. Tad kāpostu kalnus pārstūma uz noliktavu, bet zemē izbīrušos atkritumus saslaucīja un pievienoja ēdienam paredzētai masai.

Visi šie produkti, kas noliktavu pildīja ar veselīgu smaku gammu, kā pārtikai nederīgi bija norakstīti Rīgas veikalos. Tad tos par pazeminātām cenām izpārdeva cūkaudzētavām, soda kolonijām un Rīgas centrālcietumam. Lielās koka mucās glabājās arī sapuvušas zivis. Sapemt zivi aiz abiem galiem nebija iespējams, tā tūlīt izjuka kā želeja.

Lai iznīcinātu kaitīgās baktērijas, zivis vārīja 5 stundas no vietas, līdz tās ūdenī bijapilnīgi izšķīdušas. No sapuvušo zivju asakām izdalījās inde. Izēst 3 porcijas zivju zupas nozīmēja riskēt ar dzīvību. Tāpēc cietuma ārsti brīdināja nepieprasīt papildporcijas. Kartupeļus gatavoja pēc cūkēdiena parauga. Tos apskaloja ar ūdens strūklu un nemizotus sabēra katlā. Dažreiz tur gadījās pa nosprāgušai žurkai vai pelei. Zupas bļodas dibenā vienmēr nogulsējās netīrumi un smiltis. Taču izbadējušies ieslodzītie apēda visu, ko tiem deva. Tā vilki ziemas bada laikā mēdz graužt koku mizas.

Uzraugs atvēra lūciņu kameras durvīs. Klāt bija mana brokastu tiesa - pusklaipe maizes, 20 gr. cukura un bļoda vakarējās viras. Cietuma maizi cepa pēc Īpašas receptes. Rudzu miltu pabīrām piejauca smalkas zāļu skaidas - to sauca par vitamīnu piedevu. Mutē es sajutu rūgtu sveķu piegāršu. Laikam šoreiz lietotas priežu skaidas - egle tomēr ir daudz maigāka. Ar garšiem zobiem es notiesāju visu maizes devu; vēlāk šīs negausības dēļ nācās ik pa brīdīm uzdzert ūdeni. Muti dedzināja savāds rūgtums.

Piepeši izdzirdu, ka kāds no ieslodzītajiem pieklauvē pie savas kameras durvīm. Sekoja neapmierināts jautājums: "Kāpēc šodien samazināta maizes deva?" - "Sēdi mierīgs! Pēc 15 minūtēm būs paskaidrojums pa radio!" uzraugs viņu apklusināja.

Man likās dīvaini, ka korpusā, kur mitinājās vairāki simti ieslodzīto, atradās tikai viens neapmierinātais, kam pietika drosmes noskaidrot jautājumu par maizi. Citi ar šo netaisnību samierinājās tāpēc, ka cietumā ieslodzīto protests neeksistēja vispār, jo par pretimrunāšanu administrācija bargi sodīja katru taisnības meklētāju. Par kādu protestu te varēja būt runa, ja reiz grupu ieslodzīto piekāva līdz nesamaipai tikai par to, ka tie pārāk klusi bija izrunājuši obligāto: "Esiet sveicināti, pilsoni priekšnieki!"

Iečerkstējas skaļrunis: "Uzmanību, šeit runā iestādes OC21 radio. Ieslodzītie, sākot ar šodien jūsu maizes deva samazināta par 100 gramiem. Par to jāpateicas jauna veida provokācijai, ko pret Padomju Savienību uzsākušas Amerikas Savienotās Valstis. ASV ir atteikušas palielināt labības eksportu, tādējādi cenšoties graut un vājināt mūsu zemes ekonomiku. Vaina par to gulstas vienīgi uz Amerikas valdību. Taču, lai aizokeāna kongresmeņi un senatori rēķinās ar to, ka miermīlīgā padomju tauta dos pienācīgu pretsparu šādiem nelietīgiem izlēcieniem. Tā nesamierināsies ar kapitālisko zemju naidīgo politiku." Līdz ar to politiskās apgaismošanas lekcija beidzās.

Nav šaubu, ka daudzi ieslodzītie uzskatīja šos melus par tīru patiesību. Tie bija apolītiski cilvēki, kuri ārpus savu sīko interešu loka ne par ko citu negribēja domāt. Tumšos prātus nodarbināja pavisam citas problēmas. Ar pirmatnējām ciltīm raksturīgiem papēmiem tie savā starpā cīnījās par vietu zem saules. Tas, kurš izrādījās rupjāks un stiprāks, iemantoja virskundzību pār citiem. Ar šiem nerakstītajiem džungļu likumiem varēja pakļaut vājākos un atņemt visu, kas tiem piederēja.

Pēc neilga laika pirmītējais protestants atkal pacēla balsi: "Manro tā ne silts, ne auksts, ka Amerika atsakās apgādāt Padomju Savienību ar maizi. Es esmu izsalcis - dodiet man ēst! Lūdzu, izsniedziet trūkstošos 100 gramus, kas man pienākas pēc likuma!" - Taču saniknotais sargs par atbildi viņam uzblāva: "Pagaidi tu man, nolādētais lops - gan saņemsi to, kas tev pienākas, pagaidi tikai mazdruscīgi!" Sargs aizsteidzās pa gaiteni un pēc brīža atgriezās kopā ar palīgu. No kameras atskanēja sitienu troksnis. Vairākas minūtes pa korpusu skanēja izmisīgi kliedzieni, kas apsīka tikai tad, kad nelaīmīgais upuris bija zaudējis samaņu.

Izpildījuši savu pienākumu, uzraugi devās atpakaļ uz saviem posteņiem. Nežēlīgās piekaušanas reizēm beidzās ar ieslodzītā nāvi, taču pie atbildības par to nesauca nevienu no vainīgajiem. Šādos gadījumos cietuma ārsts pēc administrācijas pieprasījuma parakstīja slēdzienus - "miris no plaušu karsoņa". Nekad līķi neatdeva piederīgajiem. To ietina plastikāta maisā un nogādāja uz cietuma kapsētu kur to kā nosprāgušu ielas suni iemeta bedrē un aprausa ar zemi.

Manā kamerā ievēda jaunu ieslodzīto. Viņš bija, apmēram, 25 gadus vecs un, spriežot pēc vienkāršās ārienes, laucinieks. Aivars Lazovskis - tā sauca šo nebēdni, kurš gadu ilgu termiņu bija nopelnījis ar to, ka kolchoza noliktavā bija nozādzis spaini kartupeļu. Pirms aresta Aivars dzīvoja vienā no Latvijas mazpilsētām - Siguldā, kur strādāja par santechniķi sanatorijā. Viņš bija uzauzdzis bez tēva un mātes kādā no Rīgas bāreņu internātskolām. Tieši no turienes viņš 15 gadu vecumā pirmo reizi mūžā nokļuva cietumā. Šī notikuma vēsture sākās ar stāstītāja ievadu: "Valsts jūs bayo, apģērbj un apmazgā, jums ir silti un mājīgi. Skola rūpējas, lai jums nekā netrūktu. Par to jums jāpateicas padomju varai!" Tā no dienas dienā skolotāji esot runājuši ar saviem audzēkņiem. Aivars pastāstīja, ka kādu reizi, spēlējot skolas pagalmā futbolu, viņš nejauši izsitis logu. No skandāla un nepatīkšanām nav bijis iespējams izvairīties, jo uzmanību uz šo notikumu koncentrējusi visa skolas vadība - it kā būtu noticis kas neticami šausmīgs. Šie skolotāji - Staļina laika paaudze - bija mantojuši 40.-50. gadu pedantisko pieeju dzīvei. Aiz nopietnības uzpūtušies kā tītari, tie neesot sapratuši ne jokus, ne jauneklīgu draiskulību. Savus audzēkņus viņi vēlējušies redzēt tādus pašus - lai tie dzīvotu kā kokaini formālisti, pēc grafikas, stingri ievērojot dienas režīmu. Tā, piemēram, plkst. 7 rīta celšanās, 8 brokastis, 8:30 mācības, 14:30 brīvais laiks: dambreta spēle vai āra pastaiga pa pājiem, sadotām rokām. Jekruja nodarbība ārpus minētajām tikusi uzskatīta par nenormālu. Ja kāds no skolēniem gribējis uzjautrināt pārējos un, atdarinādams komiskus aktiežus, taisījis smieklīgas grimases, nopietnie skolotāji to veduši pie psihiatra pārbaudīt, vai tam galvā viss kārtībā. Liktenīgajā loga izsīšanas dienā Aivars no visām pusēm dzirdējis uzmačīgo jautājumu: "Kāpēc tu izsiti logu?" - "Es to izdarīju nejauši", nenogurstoši skaidrojis Aivars. Ikviens skolotājs uzskatījis par savu pienākumu uzdot šo apnicīgo "kāpēc?", it kā aiz šī nodarījuma slēptos kāds ļaunprātīgs iemesls. Taču gala vārdu teicis internātskolas direktors: "Kā tev nav kauna! Tu taču ēd valsts maizi un par katru norītu kumosu tev būtu jāsaka paldies. Bet tu pateicības vietā izdauzīji stiklu!" - "Es vairs neēdīšu jūsu maizi!" Aivars neizturējis. Aizcērtot aiz sevis durvis, viņš aizskrējis, nolēmdams, skolā vairs neatgriezties. Pienācis vakars, bet pajumtes nebijis. Visu vakaru Aivars klaipojis pa tukšajām pilsētas ielām. Tikai uz rīta pusi atradis vecu māju, kur pagrabā uz noplukuša dīvāna varēja cik necik izgulēties. Sevi līcis manīt arī izsalkums - tā radusies doma uzlauzt pārtikas veikalā. Jau nākošā naktī tieši pārkāpuma vietā Aivaru pārsteigusi milicija.

Šis stāsts bija neparasts, bet visos šajos apstākļos saskatīju nevis potenciālu zagli, bet gan izmisuma drāmatisku gala iznākumu.

Uz Aivara tiesas procesu uzaicināts arī skolas direktors - sniegt savu audzēkņa raksturojumu (Soda termiņa noteikšanā tam ir liela loma). Bijušais "audžutēvs" bez līdzcietības izteicies par viņu kā par nelabojamu zagli un huligānu. Tiesa attiecīgi piepriedusi Aivaram 2 gadu sodu mazgadīgā kolonijā.

No koridora bija dzirdama neizprotama rosība. Kas gan slēpās aiz šīs kāpas? Varbūt ieslodzītie tiek pārvietoti no vienas kameras uz otru? Taču mēs abi ar Aivaru kļūdījāmies. Iemesls bija cits. Kā saniknoti vērši uzraugi iebruka blakuskamerā un sāka daudzīt ieslodzītos. No turienes drīz atskanēja kliedzieni. Ieslodzītie nepretojās, vienīgi sāpēs vaidēja, līdz beidzot saņima un aplusa.

Tikai tad uzraugi pārtrauca sišanu. Kā vēlāk pārliecinājos, asiņainas piekaušanas tiem sniedzasevišķu gandarījumu. Jo vairāk cieta upuris, jo lielāku tīksmi tas sagādāja spīdzinātājam. Parasti ieslodzītos sīta līdz nepamai. Tā neskaitījās nelaime, ja kāds no tiem vairs nekad nepamodās. Uzraugiem par to nebija jāuzņemās nekāda atbildība, tāpēc arī tie tik droši pielietoja vardarbību. Likās, ka neviens psihiski normāls cilvēks šo elles darbu nespēja strādāt. Administrācija rūpīgi sekoja kadru izvēlei: kurš katrs darbā netika pieņemts. Nereti uzraugus vervēja pat Rīgas gaļas kombinātā. Cietumā vajadzīgi cieta rakstura cilvēki, kas apraduši ar asinīm. Arī otrā korpusa durvju sarge Semjonovs, pusmūža vīrs ar sarkanu nobažotu seju, agrāk bija pildītis miesnieka pienākumus. "Agrāk es kāvu lopus, bet tagad es kaušu jūs!" tas bija parastais ievads viņa sarunām ar ieslodzītajiem. Man kļuva grūti elpot, pretīgi uztvert katru skaņu. Es nespēju attapties no tikko izjustā. Tomēr tas nebija tikai baigs sapnis - tā bija īstenība, no kuņas nebija iespējams izbēgt. Pat stipriem nerviem šeit nebija nekādu priekšrocību - tie palīdzēja izturēt dienas, nedēļas un pat mēnešus, bet ne gadus.

Vakara pusē mūsu kamerā ievada Juriju Jeršovu, - vienu no nupat piekautajiem. Uz drēbēm viņam bija šakaltušu asiņu traipi, uz vaiga - vēl svaiga rēta. Šķiet, viņam bija ap 30. Taču cietumā cilvēka vecumu noteikt grūti. Vēlāk man nācās nometnē sastapt kādu ieslodzīto ar iesauku "Vecītis". Viņa ārējais izskats liecināja, ka šī iesauka ir pamatota. Likās, ka viņam jau pāri 50. Tikai vēlāk uzzināju, ka, nosakot viņa vecumu, esmu kļūdījies par nieka 25 gadiem. Manā priekšā bija 29 gadus vecs, līdz nepazīšanai novītis jauneklis. Tādu viņu bija padarījis ieslodzījumā pavadītais laiks.

Pieturēdams Juriju aiz elkoņa, piepalīdzēju viņam apsēsties uz lāvas. "Ūdeni!" rīdams asiņainas siekalas, viņš pavērsās pret mani. Padzēries, Jurijs vēlējās uzsmēķēt, kaut gan pašam tas nenāca par labu. "Nolādētais cietums! Pavisam mani nomocījis," ievilkdams no čubaka dūmu, viņš smagi klepoja. "Nolādētais dilonis nedod mieru." Sais vārdos kā spogulī atklājās viņa pagātne un tagadne. Arī nākotne nebija daudz sološa. Labi, ja pēc daudziem gadiem viņš dzīvs izkļūtu no šīs varmāku bedres. Taču tas neattiecās uz Juriju vien, arī fiziski veselam cilvēkam te bija grūti paredzēt savu nākotni: ieslodzījums bija to lielo iespēju vieta, kur jebkurš varēja tikt nosists, sakropļots fiziski un morāli. Jurijs bez sevišķas steigas izklāstīja vienkāršos teikumus, kas nesen norisinājies blakus kamerā. Viss šis stāsts man kā jaunatnācējam likās neticams.

Cietumā bija sākusies dizentērija, tāpēc administrācija slimos atšķīrusi no veselajiem. Jurijs un vēl trīs citi ievietoti karantīnas kamerā, kur tie garlaicīgā diēdā pavadījuši garās diennaktis. Taču izolētajai kamerai uzbrukusi cita nelaime: ieslodzītais Timofejevs no saaukstēšanās saslimis ar plaušu karsoni - tur nebija nekā pārsteidzoša, jo mitrajās telpās valdīja stindzinošs aukstums. Medicīniskā aprūpe bija tikai vienkārša formalitāte. Cietuma ārsts Zaicevs pat nevēlējies slimnieku izmeklēt. "Jūs esat tūkstoši, es viens. Es nevaru pie katra izskraidīt!" Viņa humānisms izpaudies vienīgi tādējādi, ka parakstījis slimniekam atļauju gulēt. Līdzēt tas nevarēja, un piektajā dienā Timofejevs nomiris.

Ko iesākt tālāk? Kameras biedri pēc īsas apspriedes nolēmuši par notikumu administrācijai nezīpot: "Labāk lai viņu uzskata par dzīvu." Cerējuši no balandiera izvilināt 4. porciju ēdiena. Viltība izdevusies, 6 dienas dalījušies ar to, kas bijis paredzēts mironim. Uzraugi neko aizdomīgu nav manījuši. Tikai nedēļu vēlāk nāves gadījumu tomēr nācies pieņemt. Saprātuši, ka sagaida smaga izrēķināšanās. Laimējies - šoreiz neviens līdz nāvei sadauzīts neticis. Priekšniecība izgāzusi dusmas par mēģināšanos ar 4. porciju: "Jūs, nelieši, katru dienu nokrāpāt valstij 33 kapeikas!" Nāves slēpšanas fakts bija mazsvarīgāks.

Vakarā durvju sargs aizveda Jeršovu uz karceri. Mēs ar Aivaru palikām divatā. Nolēmu pirms gulētie-

šanas kārtīgi iesildīties vingrojot - varbūt kādas 10 minūtes nejutīšu aukstumu, vēlāk varēšu iemigt. Tās izrādījās veltīgas pūles - to nakti neaizmigu ne minūti. Stāstīt par to, kā cīnījies ar blaktīm, būtu lieki. Ar skaudību noraudzījies, cik mierīgi snauda Aivars. Siltais apģērbs viņu pasargāja no aukstuma.

Nākamā rītā uzraugs sauca: Bezkaupas, lieņiet nost no podiem, kad skan mūsu valsts himna!" Pārķāpumam piemita politisks raksturs, tādēļ bija jāpaciešas. Brokastīs iztiku ar maizi. Pārējo atdevu Aivaram, kas jutās ļoti apmierināts. - "Atceries manus vārdus, nepaies ne trīs, četras dienas un tev gribēsies strēbt šo viru!" Aivaram izrādījās taisnība. Taču torīt, savā naivitātē, es tam vēl neticēju.

"Kāpēc tu gribi izbraukt uz ārzemēm?" Aivars ziņkārī centās izdibināt. "Arī man gribētos aizbraukt kaut kur tālu prom no šejienes, apnīcis kvērnēt šajos nolādētajos cietumos."

"Jaunībā rakstīju dzeju, stāstīju, "dažāda rakstura pantus." Skaitīju:

Un kāds no tribīnes kā gailis kliez - urā!

Atbild viņam vārna zarā - krā!

vai -

Plānu velkam cūkkopībā,

Atpaliekam truškopībā,

Pieklībojam vistkopībā,

Sūdi vagā zemkopībā.

Valsts drošības komitejas redzeslokā iekļuva tieši ar šiem dzejoļiem. Visā zemē VDK pārrauga plašu provokatoru tīklu. Arī Rēzeknē atradās viens šāds nelietis, VDK pakalpiņš Eliass Tumelkāns, bijušais kriminālnoziedznieks, par banditismu un slepkavībām agrāk bija pavadījis 15 gadus ieslodzījumā. Viņš slēpa savu pagātņi un kā viltīgs lapsa prata iekārot manu uzticību. Paklausot uzsūtītā provokatora lūgumam, aizbraucu uz Viborgas pilsētu, lai tur satiktu kādu fiktīvu personu. Tā kā šis cilvēks uz tikšanās neieradās, līdz Ļeņingradas vilciena atiešanai vēl bija dažas stundas laika. Nolēmu to izmantot, apskatot kādu senu cietoksni, kurā tagad iekārtots muzejs. Tas atradās pilsētas robežās. Uz turieni varēja nokļūt ar vietējo autobusu. Pēc kādām 5 minūtēm autobusu pēkšņi apturēja robežsargu patruļa un devās tieši pie manis. Pazīvoja, ka tieku aizturēts, iesēdināja smagajā mašīnā un aizveda uz Ļeņingradu, kur nonācu VDK cietumā.

"Jūs gribējāt pārķāpt robežu!" bez jebkādiem pierādījumiem apgalvoja VDK izmeklētājs Kuzmins. - "Nekādu robežu netaisījās pārķāpt," spurojos pretim, "pierādiet, ka esmu gribējis to darīt, lūdzu, miniet konkrētus argumentus un faktus."

"Mums tas nav jāpierāda, mums tas tāpat skaidrs."

"Ja jums tas nav jāpierāda, jums nav tiesību mani turēt apcietinājumā."

"Jūsu atrašanās vieta 25 km no valsts robežas pati par sevi pierāda jūsu noziedzīgos nolūkus."

"Viborgas pilsēta taču ir brīva zona, kurā iebraucot nav vajadzīga speciāla atļauja."

"Tādiem, kā jūs, tā nav brīva - tā ir brīva miermīlīgiem iedzīvotājiem."

"Kā lai es zinu, vai esmu miermīlīgs vai nemiermīlīgs?"

"Jūs esat agresīva pretpadomju darbonis, ko pierāda jūsu naidīgi noskaņotie dzejoļi."

"Kāds sakars manai dzejai ar uzturēšanos Viborgas pilsētā?"

"Sakars liels. Visi pretpadomju dzejnieki mēģina izkļūt uz rietumiem."

"Sakiet, lūdzu, kādas reālas iespējas man dotajā situācijā būtu izkļūt uz rietumiem?"

"Jūs varējāt kājām pāriet PSRS un Somijas robežu."

"Kā tad es to varētu izdarīt, ja todien bija 30 grādu sals, bet man mugurā tikai paplāns rudens mētelis? Un vieglajās korpēs nevarētu izbrist divmetrīgos sniega sanesumus."

"Mētelis jums bija gaišs. Tas nozīmē, ka jūs gribējāt maskēties, saplūst ar sniega krāsu."

"Mans mētelis ir gaiši pelēks. Tas ļoti kontrastē ar sniegu."

"Nē, tas necik nekontrastē. Sniegam tagad piemīt arī pelēka nokrāsa - no rūpnīcu dūmiem un sodrējiem."

"Bet mēteļa tonis taču vēl nepierāda, ka esmu gribējis maskēties!"

"Un tomēr tas ir vērā ņemams fakts."

"Tiesa man piesprieda pustu gadu ieslodzījuma," stāstīja Aivaram. Taču viņš to uzpēma vienaldzīgi un žāvājoties atteica: "Daudzi šeit ietupināti ne par ko. Tas jau nav nekas neparasts."

"Bet kā tad tā, vai tiešām tā tas ir?" es pārsteigts jautāju, jo par vienīgo nelaimes putnucitumā uzskatīju pats sevi.

/ Turpmāk vēl. /

JĀNIS BARKĀNS,

Bijušais Helsinki 86 grupas vadītājs un oficiālais pārstāvis ārzemēs.

Jānis BARKĀNS dzimis Rēzeknē, Latvijā. Tagad dzīvo Zviedrijā un ir Latvijas cilvēka tiesību aizstāvēšanas grupas Helsinki '86 oficiālais pārstāvis ārzemēs. Viesojies arī ASV un Kanādā.

VĒSTULES NO LATVIJAS:

DRŪMAS ZINĀS.

Jūs jau zināt, ka mums patreiz ir politiskās dzīves pavasaris. Pūš tik silti vēji, ka pat viss 70 cm biežais sniegs nokusis. Gaišas dēļi cīnās ar tumsas dēļiem. Tā kā pēdējo vienmēr ir vairāk, viņi parasti uzvar. Proportijas jau nu nav mūsu labā, bet iespējams, ka tagad būs! Tikko kā notika tautas skaitīšana, un latviešu Rīgā (vismaz) domājams tagad būs kādi 90% agrāko 40% vietā. Tas pateicoties jaunajam nolikumam - katrs var nosaukt tādu tautību, pie kādas pats sevi pieskaita aiztīri subjektīviem apsvērumiem. Piemēram, esmu latvietis, jo svinu Jāņus (Dziedu - bei, Ivan, baraban!) Kā asprātīgi pavēstīja viens no mūsu televīzijas raidījuma "Labvakari!" veidotājiem - viņš tautas skaitītājiem esot uzdevies par arābu, jo viņa iekšējā sajūta esot tieši tāda. Viņš pat zinot dažus vārdus arābiski. Spriežot pēc ārienes - arī bārda un ūsas nebūs mazsvarīgas nacionalitātes noteikšanai tagadējos laikos. Jebš, teiksim, deguna forma. Tādā veidā mēs būsim visātrākā laikā tikuši valā no krieviem, bet tas jau bija neiespējamākais un vēlamākais. Kur lai šādā akmeņainā zemē lai zied cerību rozes? Te aug materiāls vainadzīņiem, līdzīgs item, kādu bija spiests valkāt kāds jauns cilvēks no Nācaretes. Neskatoties uz visu to, viena roze tomēr ir, ja labi pameklē. Dievs nenovērsīs vaigu, ja arī ne mūsu izmainītās tautības, tad pats savas dievišķās taisnības dēļ, kaut vienas drosmīgas, godīgas un tīras sirds dēļ. Tādas, kāds ir, piemēram, Dainis Ivāns, TF prezidents. No mūsu tautības tiek prasīts tikai viens vergu tauta, tu nedrīksti vairs liekties! Un no vadoņiem un valdības vīriem būs atkarīgs turpmākais ceļš.

Radikāli noskaņotie ārzemju tautieši, kā rādās, ir neapmierināti ar pieticību prasībās un zināmu nogaidošu pozīciju. Domāju, ka pastāv bailes no konflikta, kāds izraisījās citur. Jūs droši esat lietas kursā par notikumiem Armēnijā. Mūsu "lielajā dzimtenē" ir 5 miljoni bruņotu vīru. Atbrīvotāja tēls ir ļoti iespaidīgs, vai tā nav? Domāju, ka tāpēc tiek dota priekšroka lēnai attīstībai noteiktā virzienā uz suverenitāti. Paskatīsimies, protams, ko tas nozīmē praktiski, jo pastāv tendence, lai process notiktu uz papīra.

Ekonomikā nekādu pārmaiņu nejut - process ir līdzīgs iesprūšanas efektam. Pretinieku ļoti daudz, bremzējošu faktoru - vesela armija. Ekoloģijā, daži uzskata, krīze. Cerams, ka būsiet lasījuši par Baltijas (jūras, red.) bērēm. Tā kā kopējais deķis tiek vilkts uz visām pusēm, tas šķīst un plīst. Visas sfēras prasa līdzekļus, lai varētu attīstī-

ties, bet līdzekļu nepietiek. Vissavienības resori turpina piekopt savu koloniālpolitiku, sakarā ar kuŗu izejvielas ieved, produkciju izved, bet ražošanas atkritumus atstāj Latvijā. Protams, ne sevišķi rūpējoties par drošību. Tie ieplūst pazezemes ūdeņos, no turienes akās. Inčukalnā kādā akā atklāta sērskābe, bet, ja nemaldos, Kalnciema apkaimē - benzīns. Šos brīnumus varēja redzēt pa televīziju. Patiešām, kā Leiputrijā. Tie ir tikai daži piemēri. Kritiskas situācijas ir Ventspilī, Baldonē (radio aktīvie atkritumi), Olainē, Jūrmalā. No citiem avotiem uzzināju par slepenu karšu eksistenci. Tajās ar melnu krāsu apzīmēts viss Talsu rajons. Gadījumā, ja Ventspilī notiek katastrofa ar nāvējošām lietām, tiek noklāts viss rajons. Tātad pie labvēlīga vēja Talsu rajons pārvēršas par mirušo zonu.

Tālu gan mūs Dieva roka izsējusi! Par ko? Par kildīgumu un sīkmanību? Vai tad latviešu tautas dvēselē nemirdz dievišķa gaisma - kaut viena dzirkstelīte? Varbūt, kā Bībelē rakstīts, "no debesīm atskanēs Dieva balss" un teiks - Jūs esat kāvuši un nodevuši cits citu, un neesat tā vērti, lai Dievs palīdz jums... Pat gribēdama, nevaru jums pastāstīt, cik atbaidošas dvēseles esmu sastapusi. Tās ir pašas drūmākās manas domas, kuŗas bieži domājās. Lai nenobeigtu ar tādu bērū motīvu, dziedāšu tā:

Latvija, Latvija, spīdēs tev uzvara!

Tikko kā norībēs pēdējais šaviens,

Latvija brīva būs!

DOMĀTĀJA.

VAI MŪS APMĀNĪS?

Decembra pēdējās dienās biju Rīgā un apciemoju arī Ģedertu M. Ar viņu ir tā, ka satrauktie nervi nevar nomierināties. Kad es aizeju un ar labu viņu mierinu, tad ir puslīdz labi, bet parasti viņš "deg" dūsmās pret tiem, kas viņu 5 gadus noturēja pie īsti trakiem. Mēs te ar sievu norunājām, ka ir jau arī tas saprotams, tur pat īsti stipram jājūk garā. Bet ja tā jau trausla un jūtīga nervu sistēma (konstitucionāli), tad ir pat traģiski.

Rīgā gribēju vēl satikt savu domu biedru Juri Ziemeļi, Rīgas nod. (H-86) sab. pārstāvi, kas kopš sept. smagi slimoja ar aknām (audzējs?), bet par vēlu. Vairs nepielaida slimnīcā. 28. decembrī aizgāja aizsaulē.

Bija labākais runātājs Rīgā. 25 gadi nebrīvē 3 papēmienos. Un tādu vēl nekaunējās Vidiņš nedemokrātiski, bez balsošanas izslēgt no H-86, jo baidījās no viņa sacensības. Mēs, kas ar Ziemeļi solidarizējamies, tūlīt atdalījāmies Rīgas nodaļā, jo šī izbijušā partijas bosa darbība un metodes neradīja uzticību. Tā jau, t. s., Tautas Frontē salīda 30-40% ar sarkanām apliecībām kabatās, ka žokus apkārt griezdam, baidīdamies, ka tauta neiztāsa pārmaiņas bez viņiem, atstājot tos malā. Bēres bija 3. janvārī. Stāvēju goda sardzē pie zārka. Ap 4.500 cilvēku. Ap 160 bērū mielastā, kas bija Astorijas restorānā, vīrs bij. Armijas Ekonomiskā veikala, 5. stāvā.

Nepiedodami ilgi PBLA kavējās ar palīdzību Ziemeļim, visu laiku solot, ka dos izsaukumu uz Kanadu, ka sameklēts pat ārsts. Im. Kokaram gan neželēja 17.000 \$, lai izdarītu savlaicīgi gūžas kaula operāciju Kanādā, bet Ziemeļim kavējās. Kas tas ir? Kad pagājušo gadu Kokars ASV koncertēja, atteicās sākt koncertu, kamēr nebija izmesti sarkanbaltie karogi. Jābrīnās, cik mūsu tautieši ir dažbrīd vientiesīgi.

Bēres tikos ar gudrākām igauņu un leišu galvām - Tirlīku, Niklusu, Petnasu u. c., kas arī kā es bijām uz laiku prom no dzimtenes. Mūs nepiemānīs. Visu janvārī neparasti silts. O līdz 6°, pat naktīs. Kurzemes upes sen atbrīvojušās no ledus. 15. janvārī biju pie dēla Valmierā, aizgājām pie Gaujas tilta: ledus iet!

Jā, dīvains, pretrunu pilns laiks visādā ziņā. Mēs (H-86R) un LNNK, kur vadu Alūksnes nodaļu un biju pie tās dibināšanas, nepiekrītam, lai "Dievs, svētī Latviju!" kļūtu par LPSR himnu un mūsu karogs PSRS Savienībā LPSR republikas oficiālais karogs. Mēs sēru lentes pie sava karoga nopemsim, kad Latvija būs brīva un neatkarīga.

Bet ar uguni Peteru Jāņa runās nevar atrast šos 2 vārdus. Penterē tik par kaut kādu severenitāti (kas var būt dažādās pakāpēs!). Un "aizmāle" klaidus latviešu acis! Bet nu vairāk par to nē, lai notikumi rit tālāk. Tā ir spēle par ļoti svarīgu lietu ar ārkārtīgi lielu likmi. Vai kārtējo reizi mūs apmānīs?

Z.

LATVIEŠU STIPENDIJU FONDS.

Latviešu Stipendiju Fonds, kas iepretim citiem piešķir naudas balvas tikai par akadēmiskiem nopelniem un nevis vajadzības dēļ, ir kopš 1986. gada rudens sadalījis jau tuvu pie \$ 50, 000. No tā laivas tiesa aizgājusi mūsu latviskuma citadelēm - pirmām kārtām Rietumčīgas Jāņa Riekstiņa Studiju centram, otrkārt - Mins-teres latviešu ģimnazijai. Vairākas stipendijas piešķirtas latviešu studentiem visā pasaulē, piemēram, Stokholmas, Bonnas un Indianas uni-versitātēs.

Latviešiem svarīgos priekšmetus mēs, trimdas latvieši, esam allaž uzsvēruši, lai sa-glabātu sevi Latvijai. Īpaši šodien mums ir daudz dodama jaunajai Latvijai un tāpēc šī lat-viskuma uzsvēršana varētu nest arī citādus aug-ļus.

Fonds stipendijas piešķir latviešu vasa-ras vidusskolu skolniekiem, Mins-teres vidussko-las audzēkņiem, universitāšu studentiem, kas mācās latviešu priekšmetus jebkurā iespējamā universitātē, kā arī neatkarīgiem pētījumiem.

Stipendiju formas izsūtīsim nekavējoties. Lūdzam visus, kas šai projektā ieinteresēti, jau tagad savākt pierādījumus par sekmēm cit-tautu un latviešu skolās un divu latviešu at-sauksmes par stipendiāta latviskajām nodarbībām un stāju. Izpildītās formas ar visiem pieliku-miem jāiesūta līdz vai pirms 15. maija. Atgādi-nām, ka iepretim citiem fondiem, šis fonds sti-pendijas piešķir tikai par akadēmiskiem nopel-niem.

Stipendiju formas pieprasāmas, rakstot
Latvian Scholarship Foundation, 7012 Church St.,
Morton Grove, IL 60053, U. S. A. L.V.S.

LATVIEŠU FONDA SĒDE.

Šī gada janvāra vidū, Klīvlāndē, notika Latviešu Fonda padomes sēde. To vadīja priekš-sēde Biruta Abule. Sēdē no revīzijas komisijas piedalījās Aivars Ronis un arī ieinteresēti vietējie tautieši.

No padomes locekļu ziņojumiem izrietēja fakts, ka fonda padome darbojas sekmīgi. Fonds vērtīgi raugās uz ieguldītajām summām. Vicepriek-šēdis V. Liepiņš iesniedza padomei vairākus ie-teikumus par apstākļu tālāku uzlabošanu.

Lēma nākošajā gadā piešķirt latviešu kul-tūras radīšanas darbam \$ 50.000. No šīs summas jāatskaita, t. s., sēkles nauda, ko piešķir steidzamiem un eksperimentāliem projektiem, kā arī viena daudzgadīga projekta gada maksa.

Fonds sagaida, ka varēs jūtami turpināt savu svarīgo darbu. Kultūras darbā jau ieguldī-ti \$ 500.000. Lēma pēdējo reizi griezties pie neaktīvo biedru sirdsapziņas, un tad tos, kas tomēr neatsauksies, svītrot no Fonda sarak-s-tiem.

Jaunu dalībnieku iegūšanai padome vien-balsīgi palielināja reklāmas budžetu. Nav ilgi jādomā par to, kādus brīnumdarbus Fonds varētu atbalstīt ar vēl lielāku dalībnieku skaitu.

Jauns pasākums Fondam ir ilggadīgā Jaunās Gaitas labestīgā darba rūķa, nesen mirušā Jāņa Bierīpa novēlējums. To apsaimniekos Latviešu Fonds un ik gadus \$ 1.500 piešķirs īpašas komi-sijas izvēlētam kultūras darbiniekam. No Fonda komisijā ieies padomes nozīmēts darbinieks.

Padome lēma pilnīgi pārstrādāt projektu pieteikumu veidlapas un no jauna ievada ik gada

atskaites veidlapu projektiem, kas velkas ilgāk nekā vienu gadu. Tās ies tautā jau tagad.

Sestdienas vakarā padome bija lūgta uz vaka-riņām ar Klīvlāndes tautiešiem viesmīlīgajā Noras Balodes mājā. Izrādījās, ka padome prot arī dziedāt!

Svētdienas rītā padome atgriezās pie bieži cilātas domas: Fondam vajadzētu rosināt tādus projektus, kas paši nerodas. Runa ir par dažādo kultūras nozaru dokumentāciju. Tādas, lai cik dažreiz tendenciozas, iznākušas Latvijā. Nav nekādu šaubu, ka ar laiku viss šis būs jāliek kopā - un ko tad mēs darīsim ar tik kuplu parādību, kāds ir bijis latviešu teātris ārpus Latvijas, bet kam nav savas vēstures? Kas papildinās Valen-tīna Bērzkalna lieliskos Trimdas Dziesmu Svētkus? Šis un līdzīgas domas sev līdz uz Montrealu papē-ma padomes loceklis Imants Freibergs, kam uzdots tās veicināt.

Fonds katrā ziņā domā, ka vairāk latviešu - piemēram, Jūs - varētu pavisam vieglā veidā at-balstīt ļoti ievērojamu kultūras vērtību rašanos, kas būs vajadzīgas nākotnes Latvijai. Tai, kā zi-nāms, zem smaga papēža dzīvojušai, ir daudz, bet ne viss.

Lūzdu izpildiet šai izdevumā atrodamo kuponu un sūtiet to vienīgajam fondam, kas rūpējas tikai par kultūru. Bez kultūras, bez valodas taču nav ciņas iespējai! Par mūsu zemi, tās tautu un brīvī-bu!

L. S.

3X3 ABRENĒ, FRANCIJĀ.

3X3 Abrenē padome nolēmusi š.g. nometni rīkot no 12. - 20. jūlijam ar virstematu "Trīs latvie-šu tautas atmodas", ko apskatīs kā no politiski - vēsturiskiem, tā arī no literatūras, folkloras un mākslas aspektiem. Kā praktiskas nodarbības piedāvās rotkalšanas, aušanas, podniecības un mē-beļu restaurēšanas kursus.

Tāpat kā pirmā 3X3 nometnē 1988. g., program-mā uzsvāru liks uz aktuālo notikumu analīzi oku-pētajā Latvijā. Savu līdzdalību apsolījis Latvijas Tautas Frontes (LTF) pārstāvis un kāds vadošs darbinieks no, t. s., "neformālās kustības", kurā, starp citu, sastāv Vides Aizsardzības Klubs (VAK) un Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustība (LNNK). Gaidāms arī Helsinki 86 pārstāvis un citi lektori un kultūras darbinieki no Latvijas.

Bērnu dārzā notiks kopīgas nodarbības (dziedāšana, pasaku lasīšana, rotaļas, sports) ar bērnu vecākiem un vecvecākiem. Iecerēta kāda Rīgas bērnu dārza vadītājas un vairāku Latvijas bērnu piedalīšanās, lai trimdas bērni uzlabotu savas latviešu valodas zināšanas.

3X3 Abrenē termiņi nolikti tā, lai visi, kas to vēlas, varētu apmeklēt 8. Vispasaules Latvie-šu Jaunatnes Kongresu Somijā (23.-28.7.) un 6. Eiropas Latviešu Dziesmu Svētkus Zviedrijā (30. 7. - 2. 8.). Vajadzības gadījumā rīcības komite-ja organizēs kopīgu braucienu no Abrenes uz Zie-meļeiropu. 3X3 nometnes apmeklēšana tamdēļ ir ļo-ti izdevīga latviešiem no ASV, Kanadas, Austrāli-jas un citām aizjūras zemēm, kas šai vasarā apmek-lēs Eiropu.

No turistu viedokļa brauciens uz Franciju šo vasaru ir īpaši pievilcīgs sakarā ar lielās fran-ču revolūcijas 200 gadu atceri, ko atzīmēs ar mil-zīgiem tautas svētkiem un kas kulminēsies 14. jū-lijā, Bastilijas ieņemšanas 200. gada dienā.

3X3 nometnes domātas visu paaudžu latviešiem ar nolūku papildināt latviskās zināšanas, veici-nāt latvisko kopību, stiprināt latviskās ģimenes, sekmēt vecu draudzību atsvaidzināšanu un jaunu draudzību nodibināšanu, šoreiz pat vairāku konti-nentu (ieskaitot Latvijā) latviešu starpā!

3X3 Abrenē padomē darbojās Rasma Trapāne, Ivet-a Āva-Kramēna (abas no Minchenes), Līga Ruperte (ASV, PBLA Izglītības Padome), Lauma Zvidriņa (Brēmene), Austris Grasis (Abrene, Bonna) un Ģirts Zēgners (priekšsēdis). Tuvāka informācija un pieteikšanās: Ģ. Zēgners, Germanenstr. 23, D - 5216, Niederkassel-Rheidt, tel. 02208/71803, Rie-tumvācijā.

Ģ. Z.

MODINĀTĀJPULKSTENA ZVANS.

Man labi draugi ir divi bijušie leģionāri. Ar tiem daudz runāts par mūsu tautas likteņgaitām, uzvarām un kļūdām, šodienas traģēdiju un arī pēdējām maiņām.

Saka viens: "Pēckara gadu desmitos auklējām cerību reiz atkal nokļūt savā zemē, zem mūsu kara, savā valstī. Tautu tēvs, brālis un skolotājs ar savu bandu mums to neļāva."

Un otrs: "Tagad Latvijā maiņas?! Nu, nezin, kas tur notiek, kas ir taisnība un kas propaganda? Priekš mums tas dzimtenes vilciens ir aizgājis. Labākā gadījumā atliek pašķpāt lokomotīves dūmus. Cita vilciena mums nebūs..."

Jā, kurus saņēma gūstā, frontē vai Kurzemē, tie aizgāja garo ceļu pie lāčiem. Atgriezās šķībi un veci, bez pensijām tagad. Citi pēckara gadus atgriezās arī no rietumiem, uz pāris gadiem nonāca filtrācijas lāģeros, lai tad atgrieztos Latvijā. Ar pāris man iznāca sastrādāt. Tie, protams, nebraukā ar kadiljakiem, taču var šodien kopā ar savu tautu piedzīvot visus mītiņus, tautas sapulces un otreiz augšāmcelties.

41. gadā un pēc kara tīrija un slepkavoja, konfiscēja un piesmēja mūsu un kaimiņu tautas sistemātiski un masveidīgi. Plāva ar sirpi kā asinis šķīst, un uzgāza ar āmuru, ja vēl kustējās. Tas viss notika tautas labākas nākotnes vārdā. Latvieši trimdā sarakstījuši kalnus par šiem pārkāpumiem. DV izdevuši punktuālu izsūtīto personu katalogu. Taču būsīm objektīvi. Ne jau tikai latvieši cietuši. Ūsainā režīms slaktēja visus pēc kārtas, ieskaitot savējos biedrus. Arī tos, kas pašlaik pārpludinājuši mūsu Latviju - krievus, baltkrievus, ukraiņus, tatārus, poļus un citus. Tie arī bija cilvēki.

No Staļina nagiem, pametot īpašumus un iedzīvi, simti tūkstoši latviešu bēgļu. 27 gadus Staļina režīms sadzina kolchozos, mērdēja badā, un tad vēl slavenais 37./8. gads! Tādēļ nav brīnums, ka milzīgi padomju maišelnieku bari pēc kara devās uz rietumiem, uz Sarkanarmijas jaunapgūtajām zemēm. Kaut arī kolchozniekiem pašu nebija, cilvēki plūda instinkta un izmisuma dzīti. Tie pameta pilsētas, sādžas un tiecās kā tauriņi pret gaismu. Tajā laikā dzīvoju Jelgavā.

"Vi bogatije, gospožin - Jūs esat bagāti, kungs, jums ir divi istabas, jāpogas, pulkstenis, pat savi personīgie velosipedi. Re, nēsā mēteļus un pat hūti. Citam ir zirgs!" Viņi nāca pie manas vecmamas pa dienu ravēt burkānus. Dzīvoja vācu zaldātu pamestajās barakās pa 4 - 5 cilvēki vienā istabā, valkāja to laiku padomju cilvēka tautas tērpu - pufaiku un bija laimīgi, ka bija paēduši. Viņi daudz stāstīja par "tautas laimi", jutās pazemoti līdz pēdējam, šad tad pat līdz zvērīgumam.

Vai, DP nometnēs dzīvojot, nebija daudz bijušo kaņavīru un vienkāršo bēgļu, kas pa kluso sīroja un šmauca vāciešus, kad kurpe spieda?

Mums, mājās palicējiem Latvijā, pēc kara nācās smagi ciest par zināma skaita latviešu urrāvīru nejdzībām pret nevainīgajiem žīdiem un par viņu "darbiem" Baltkrievijā pret partizāniem un sievietēm. Cilvēki jau neaizmirst gadu desmitiem un labi zin, ka tie bija latvieši. Pazemotā baltkrievu, ukraiņu un krievu tauta, mobilizēta Sarkanarmijā, II pasaules kara pirmajā gadā padevas desmitiem tūkstošiem. "Sliktāk jau pie fričiem nebūs." Taču fanātisko nacistu necilvēcība pret kaņagūstekņiem, viņu badā mērdēšana un cilvēka cieņas pilnīga pazemošana kļuva zināma frontes otrā pusē. Partizānu kustību ierosināja Staļins. Taču minētās tautas partizānos stājās, lai atriektu savu piesmiesto godu. Diemžēl, daži latvieši veica netīro darbu. Nenoniecīnu mūsu visu laiku latvieša kaņavīra drosmi, kaujas spējas kara laukā. Taču, kā būs ar sirdsapziņu?

1978. gadā ar ģimeni atstāju Latviju. Uz atļauju gaidījām 3 gadus. Tajā laikā gāja raibi,

bija brežņevisma zelta laiki. Ar ļaunumu, bailēm, liekulību nācās iepazīties pa pilnam. Ar brīvību šinī pusē žogam vispirms iepazīnos 3 mēnešus Itālijā - no Romas impērijas architektūras kalngaliem līdz ikdienas dzīves renštelei. Tas bija mans ilgākais atvaļinājums.

Ameriku bija pašam jāatklāj no jauna. Nenācās viegli, jo iepotētie priekšstati jaucās ar tautā pārspīlēti iedomāto. Amerika izrādījās citāda. Debess manna un ķīseļu upes no debesīm nelija. Nēģeri, kā par brīnumu, braukāja lielajās, bet baltie - mazajās mašīnās. Kriminālistus nelinčoja, bet gan tiesāja, saldi žūžojot, lai neaizvainotu ievainojamo dvēseli. Cietumi gandrīz kā pionieru nometnes Latvijā - ar ēdienu izvēli, sporta laukumiem, krāsainiem televizoriem, bagātīgu biblioteku, radnieku un mīļu sieviešu regulārām vizītēm. Par naudu nav ko bēdāt, priekš tam ir nodokļu maksātāji.

Pēc kara mēs tikām atbrīvoti no fašistiem, pulksteņiem, bieži no jebkuņas kapitālismam raksturīgas saimniecisko aprēķinu izpratnes, naudas tirgiem, hipotekām un konkurences vilku likumiem. Pirmos gadus tīriju grīdas, daudziju naglas, nevarēja būt pat runas par ierasto profesiju. Viss bija jāmacās pašmācības ceļā, tāpat kā tiem latviešiem, kas uz šo apsolīto zemi ieradās 50to gadu sākumā. Iepazīnos ar poļu, ukraiņu, krievu un krievu žīdu trimdu. Katram sava sāpe. Kopīga tik viena - skumjas par zaudēto dzimteni, tautu un valodu.

Kopš pamatskolas laikiem esmu vērojies un analizējis. Tēvzemē daudz braukāju komandējumos, rakstīju par tehniku, sportu, iepazīnu fabriku un sporta vadītājus, metodiku - šad un tad tālu aiz Latvijas ārēm. Tagad daudz laika esmu pavadījis latviešu trimdas vidū.

Amerikā bija jādalās atmiņās par dzīvi tēvzemē, jo cilvēki vēlējās par to ko uzzināt. Nonācu daudzās pilsētās Anglijā, Vācijā, Kanadā. Ameriku izbraukāju krustām šķērsām. Nevaru lielīties ar kādam disidenta, brīvības cīnītāja akcijām, arī cietumā neesmu sēdējis. Attēloju dzīvi Latvijā un arī tur, kur vēl bija būts Savienībā. Klausītāji parasti nežāvās. Meklēts, analizēts, uzsvērts pozitīvais, priecīgais.

Ar kādu aizrautību mēs, toreiz jaunie, nācām Latvijā kopā dziedāt, dejot, zīmēt, sportot, būvēt un arī velnu dzīt. Kopā jāpot. Un jo vairāk Pelšes gados liedza, jo nīknāk mēs līgojām un dziedājām dziesmu, kas izsmēja Pelši. Nošķirti no rietumu kultūras un to veikalu plauktiem, dzīvojām ķemmējot veikalus, stāvot rindās un priecājoties par iegūtajiem bulgāru konzervu zirnīšiem. Nenogrimām apātijā. Piemērojāmies. Ja kāds vispār bija nokļuvis ārzemēs, pateicoties saviem sporta vai Eiropas klases sasniegumiem mūzikā, tas bija apbrīnas cienīgs! Rietumus idealizēja. Neskatoties uz trūkumu līdzekļos, būvniecības materiālos, teknikā, mūsu projektētājiem, dizaineriem bija teicama gaume uzcelt mājīgas, oriģinālas jaunceltnes, kafejnīcas, sabiedriskās telpas. Tas un ierastā Rietumeiropas un tomēr latviskā sadzīve pievilka cittautiešus no austrumu robežām kā tauriņus gaisma. Arvien vairāk pārgāja uz krievu valodu darbīvētās. Plašajos dziesmu svētkos gan pilsētu, gan Latvijas mērogā dziedājām daudz uzspiestu dziesmu, taču pietika sirdij tuvo. Visam cauri skanēja smieklis, dzima bērni un veidojās jaunas paaudzes. Kādēļ visu to stāstu? Ne jau par to vien runāju savās lekcijās. Netrūka asāku vārdu!

Tad palēnām, ar katru jaunu pilsētu, atklāju, ka liela daļa par pozitīvo un priecīgo nemaz nevēlējās dzirdēt. Ar patīkamām trīsām pa muguru tie gribēja klausīties to, ko bija iepēmuši galvā paši. Lai mājās braucot varētu pie sevis čukstēt: "Cik viss tomēr tur šausmīgi, labi, ka esmu te!" Pēc daudziem gadiem man tas nāk atmiņā. Tā taču bija bijušā bēgļa sirdsapziņa.

Sodien Latvijā pilnā spēkā rit trešā tautas atmoda. Vies kājām gaisā. laužti vecie žogi, aiz-

liegumi, mīti, nākuši pie stūres jauni, populāri tautā KP vadītāji, nodibināta LTF. Jau labs laiks ir pagājis. Kādēļ trimda joprojām guļ dziļā vienaldzībā? Kādēļ uz Latviju nestiepjās simtu tūkstošu trimdas latviešu roku ar savu devumu, ar labu gribu? Kādēļ trimdas daudz organizāciju vadība jau sen nav atradusi ceļu uz notikuma vietu? Še ir mana raksta akcents.

LTF Padomju Jaunatnē aicina "būt savaldīgiem un neieļauties uz fiziskām provokācijām." Atsaucoties pozitīvi, Rīgas iedzīvotāji uzvarēs asajā politiskajā cīņā. Aicinājums saprātīgi būtu jāliek aiz auss arī trimdai. Cīņa ar ievērojamo un spēcīgo stagnantu grupu Latvijā būs grūta un ilga. Par to pašu runā arī Gorbačovs. Krievijā cīņa ir vēl grūtāka. Tur tauta vēl īsti nav modusies. Baltija atkal visiem iet pa priekšu. Mums jāiet palīgā.

Trimdas vadība visus pēckaņa gadus pamācīja, kritizēja un jo sevišķi apraudāja tautu Latvijā: bēgat mežos, nstājaties komunistu partijā, komjaunatnē, pionieros, sabotējat visus pasākumus, gāžat lielnieku valdību u. t. t. Pēdējos 10 gados dzirdam: tauta deģenerējusies, nodzērusies, liels šķiršanās %, maza dzimstība, tieksme pēc visa ārzemnieciskā un izceļot. "Mēs esam pretī, ka kāds izceļo no Latvijas!" (Bet kā tad ar pašiem?!)

Ja jau "apspiestajā Latvijas presē" katrs var rakstīt, ko vēlas, kādēļ tad trimdas presē nevarētu kritizēt trimdas vadību?

Gadi gājuši. Esmu iepazinis daudzus ALA, DV un PBLA valžu locekļus, priekšniekus ieskaitot. Šķiet, pienācis laiks pārrunāt lietas un labot kļūdas. Kāda bija politika? - Pēc kara ilgus gadus aizliedza braukt ciemos uz tēvzemi. Usainais jau sen bija Kremļa mauzolejā. Kas tomēr brauca, tos ēda, izslēdza no biedrībām, DV. Man par to sūdzējās visās zemēs, kur biju. Neatzina šo kļūdu pēc gadiem 10! Čeka sāka sūtīt pa ansambliem, vēlāk pa ievērojamam aktierim, dzejniekam. Kas par traci sacēlās! Trimdas šķelšana. Varbūt. Spiedzēji nešķiroja visā tautā iemīļotu dzejnieku I. Ziedoni, komponistu R. Paulu un citus no pavadopiem. Sarunāja un sarakstīja tirādes: "Nelaist mūsu namos, baznīcās, grib mūs izspiegot, samaitāt mūsu jaunatni... Lai klausās sarkano koncertus kaut vai zem Džordža Vašingtona tilta... Atņemt stipendijas tiem, kas brauc uz kursiem Latvijā."

Pagājušā gadā Latvijas kultūras komiteja sāka šaut ne vairs ar sīkiem ieročiem, bet ar "katjušu". Ave Sol ievērojamais koņa dalībnieku skaits, pasaules klases kvalitāte, piedalīšanās amerikāņu koņu festivalā salauza trimdinieku ledi. Skatītāju masas vairs neklausīja savai vadībai. Parādījās plaissa. ALA kreisais spārnis ieradās, bet labais - ni un ni! Ave Sol ar savu vienreizējo devumu, ar savu cilvēcisko siltumu apbraukāja ļoti daudzus latviešu centrus. Jaunums bija tas, ka Latvijas sūtņiem ļāva brīvi tikties, iet, runāt, lasīt ko grib. Pavadopi bija tikai daži. Jaunās politikas ziedīņi; augļus redzējām pagājušā gada vasarā un rudenī Latvijā, kur Gorbačova jaunā atklātības politika parādījās visās sfērās. Valmieras jauniešu deju ansambļa uzstāšanās notika zem līdzīga karoga.

Bēdīgi bija vērot šeit to pašu, ko mūža pirmajā pusē ar sāpēm piedzīvoju Padomju Latvijā - izlikšanos, neloģiskus aizliegumus, bailes no savas ēnas. Demokrātija taču nozīmē to, ka cilvēki negāž ar rungu, vienlaicīgi sadzīvo dažādi un pretēji uzskati. Amerikāņu sabiedrībā tā ir, ne trimdas latviešu. Trimda caurmērā dzīvo pusgadsimtu nopakaļ. Viss labais apstājas Latvijas laikā un par komunistiem spriež tik pēc piedzīvojumiem 1940./1. gadā.

Kā jau katras varas opozīcijai, latviešu trimdai ir krietns mūcības arsenāls. Kaut arī locījās un liedzās, tas varenī nepatika Kalnbērziņa/Pelšes/Vosa "neatkarīgajām valdībām" Latvijā. Kā no uguns baidījās no jebkuņas ārze-

mēs izdotas grāmatas, Bībeles, amerikāņu žurnāliem, vēstures burtņīcīpām. Tās konfiscēja pie robežas un pievienoja pie lietīšķiem pierādījumiem pat tiesās. Kā baidījās no vienas sveces, viena zieda pie Brīvības pieminekļa, Mātes tēla Brāļu kapos 18. novembrī! Dienu un nakti 2 miliči arī ziemā apsargāja milzīgu Brežņeva portretu Ļeņina un Miera ielas stūrī. Cilvēku acu priekšā spieda un dzēsa sveces pie Mātes tēla, Čakstes pieminekļa! Par karoga izkāršanu, himnas dziedāšanu ar lāģeru dzīvi iepazinās daudzi. Vēl nesen cenzūra neatļāva padomju presē pieminēt jebkuņu trimdas organizāciju. Mēs nedrīkstējām zināt, ka te iespējams "Laiks" un citas avīzes, ka notiek regulāri trimdas dziesmu svētki, ka Jāņusvin arī šeit; runāt par to, ka bijušas tādās cilvēku izsūtīšanas lopu vāģos uz Sibīriju (kas gan to nezināja?). Un daudz kas vēl. Tā bija trimdas mūcība.

Tagad visi, gandrīz visi zin, ka no šīs mūcības nekas vairs prātīgs nav palicis pāri. Vēl tik trimdā izdotā literatūra, Latvijas ģerbonis un prezidenta Kārlis Ulmanis. Ne jau sen padomju oficiālie rupori, arī Dzimtenes Balss, sludināja, ka latviešu (arī citu Baltijas tautu) emigranti esot lieli zemes, fabriku, namu īpašnieki un leģionāri. Kā jau aizbēgušie, savus īpašumus un postepus Latvijā nesapemšot atpakaļ, tādēļ tiem par Latviju zūdot jebkuņa interese. Vai tiešām Dzimtenes Balsij toreiz būtu bijusi taisnība? Sakiet, ka ne! Tas ir ļoti principiāls jautājums ne tikai man, bet jaunajai paaudzei Latvijā.

Mainoties apstākļiem Latvijā, tautai atgūstot daudz liegtajām, atņemtajām vārda, sapulču, ceļošanas/kustību un etniski ancionālajām brīvībām, mainās arī vārds trimda. Kā zināms, trimda var būt tikai politiska. Vēl nesen cietumos spundētos un vajātos tiesību cīnītājus no Helsinki 86, Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustības, Atdzimšanas un Atjaunošanas Kustības, Vides Aizsardzības Grupas u. c. tagad var sastapt kā oficiālus šo grupu vai LTF locekļus, pat domes locekļus. Tos var brīvi sastapt katrs ārzemnieks, un pēc tam viņi "nepazūd". Šīs grupas ir atjaunojušas daudzus desmitus vēl nesen apsmietos, tautā populāros brīvības cīņu pieminekļus, kapu vietas, un daudz kas vēl padomā. Labi atminos to dziļo ļaunumu, to represīvo sistēmu, un šodien?

Pagājušā gada pavasarī barīpam entuziastu pietika drosmes labiekārtot prezidenta Čakstes pieminekļa apkārtni, nocērtot 96 kokus un 27 krūmus, kas bija speciāli iestādīti tam priekšā. Viņi un taisnības mīļētāji pusgada laikā panāca, ka prokuratūra izbeidza kriminālprasību pret drtējiem par 40.247 rubļiem, kas Latvijā ir milzu nauda! Atjaunoja Kalpaka pieminekli. Un tas tikai ir sākums. LNNK izlaiž savu žurnālu "Neatkarība". Man tas te guļ uz galda. Redakcija - Rīga, Lucavsala 4-5. Tepat guļ pēdējais no 6 Auseklis laidieniem. Pienāk daudz citu interesantu materiālu, to skaitā LTF biļetēns Atmoda, ar kuņu gan derētu iepazīties ikdienas trimdiniekam. Tur viņš atrastu arī to, ko gribētu lasīt, un nebūtu vairs jālasa starp rindīpām. Šo 30.000 eksemplāros iznākušo avīzi tēvzemē vienkārši izķer, tā ceļo no rokas rokā, to izlasa no pirmā burta līdz pēdējam, arī vecas māmuļas un sirmi vīri. Kādēļ viņi maitā acis ar ļoti sīko drukku? Tādēļ ka tā ir viņu dzīve, viņu aktualitātes, viņu "būt vai nebūt". Piedāvāju Atmoda kopijas tautiešiem šeit. Daļa bija ieinteresēta. Daudzi atklāja, ka druka ļoti sīka - "Kas nu to var izlasīt? - Tādas gaņas penteres man nav laika lasīt! - Meita jau arī nelasīs. - Es jau labāk izlasīšu Laikā, tur viss īsāk! - Man nevajaga, Laiku sen jau vairs nelasu, tik amerikāņu..." Než', kāda reakcija būtu tiem latviešiem, kas šo Atmodu rada, zinot, ka tā nespēj atmodināt trimdu?

Šķiet, viss augstāk minētais tuvākā gada laikā, ja Latvijā nenotiks straujš pagrieziens atpakaļ, pārvilks svītru terminam politiskā trimda. Paliks ekonomisku apsvērumu izvēlēta dzīves un darba vieta. To sauc par emigrāciju. Vai sāksies masveidīga atgriešanās tik ļoti apdraudētajā tēvzemē? Izrādās, ka vairākums neatgrieztos arī tad, ja Latvija pēkšņi kļūtu pilnīgi suverēna. Pat tad, ja par

jauno prezidentu varētu ievēlēt, teiksim, Kronbergu vai Meirovicu, kas pagaidām izpilda PLBA priekšsēža vietu. Lietatā, ka viena daļa par veciem. Citiem bērni un bērnu bērni te labi iekārtojušies. Prioritātes laika gaitā mainījušās, sasniegtā turība izvirzījusies priekšā tēvzemei.

Ja bezasīgu revolūcijas pārveidojumi n stabilizēsies Latvijā, Gorbunova, Vagja, Breša un pavasara vēlēšanās izvēlēto jauno KP un LTF pārstāvju vadībā varētu notikt lielas pārmaiņas. Arī šodienas Latvijas - sauksim okupētās vai "atbrīvotas" - starptautiskā statusa jomā.

Amerika pirms pieciem, sešiem gadiem uzdeva savu draugu uz mūžīgiem laikiem - Taivanu pret Sarkanu Ķīnu izdevīgu preču noieta tirgus dēļ. Ķīnā tajā laikā nebija nekādas lielas brīvības...

Rēgens savas prezidentūras pēdējās nedēļās piekrita, ka krievi 1989. gadā Maskavā rīko starptautisku cilvēktiesību konferenci. ASV patreiz dažādu ekonomisku apsvērumu dēļ ir ļoti ieinteresētas atsaldēt attiecības ar Padomju Savienību, it sevišķi, ja lielā tirgzinība to diktēs. Militārie monopoli savu "lauvas ražu" jau ievāca Rēgena laikā. Tuvākos pāris gadus Gorbačovs plāno ieviest konvertējamo rubli. Tas pavērs reālu ceļu ērzemju kredītiem un jauktām ērzemju/latviešu sabiedrībām Latvijā. Taču tiem, kas pāri okeānam nodzīvojuši pusmūžu, būtu labi atminēties, ka Latvijas lielie ģeogrāfiskie kaimiņi ir krievi, poļi, vācieši un skandināvi. Amerikāņi, angļi, franči un beļģu KONGO nekad nebūs ģeogrāfiskie kaimiņi. Un veca paruna māca - māki sadzīvot ar kaimiņu, taču neļauj tam kāpt uz galvas!"

II pasaules kara laikā, pēc japāņu uzbrukuma, ASV sadzina koncentrācijas nometnēs desmitiem tūkstošu japāņu, savu pilsoņu. Aiz aizdomu pamata. Visu mantu rekvizēja. Vigus gan neizsūtīja uz Aļasku un nevienu nenomocīja. Neesen pieņēma likumu par zaudējumu atlīdzību. Arī mēs esam redzējuši Gaigala uzņemto filmu par 14. jūnija aizvešanu. Tā ir laba filma. Arī krieviem nāksies darīt to pašu, ja tie vēlas izskatīties civilizēti, nomazgāt kauna traipu. Vajadzēs atgriezt rekvizētās mājas, saimniecības. Ko tie darīs ar zaudētajām dzīvībām, nezinu. Daudzi bijušie ieslodzītie, oficiāli tiesāti vai pat bez tiesas, joprojam dzīvo ne savās dzimtajās pilsētās. Uz viņiem attiecas spēkā esošie noteikumi, kas to liedz. Šie noteikumi jāpārskata, cilvēkiem jāmeģina atlīdzināt. Gan no austrumiem, gan rietumiem jāļauj atgriezties tēvzemē jebkuņam, kas to vēlas, jānodrošina tos ar pieklājīgiem dzīvokļiem un darba iespējām. To nevajadzētu palaist garām! Tūkstoši un tūkstoši izsūtīto ir atgriezušies arī Latvijā. Tur dzīvo bojā gājušo piederīgie. Daudzi dzīvo šeit, trimdā. Šāda grēku nožēla varētu jūtami mīkstināt trimdinieku naidīgo nostāju pret iekārtu Latvijā. Daudzi no viņiem man teikuši, ka tieši izsūtīšanas esot bijušas bēgšanas iemesls. Tiem nebija viegli dzīvot un cīnīties svešu tautu, svešu kultūru vai šad tad pat bezkultūras vidē. Pēdējos gados daži vecāki cilvēki un jaunieši ir atgriezušies Latvijā. Tad nu durvis būs atvērtas plašai trimdas straumei - jo varēs saņemt pensijas dolāros un savus sirmos gadus pavadīt dzimtajās ārēs. Ļoti daudzi ir no laukiem. Tos maz traucēs svešautieši Rīgā un lielajās pilsētās. Cīrulīs Latvijā joprojam vītero latviski, ticat man! Daudzi jaunie speciālisti ar savu amerikāņu, kanadiešu, vācu vai austrāliešu pieredzi un diplomiem lieti noderēs Latvijas tautsaimniecības atjaunošanā. Apmaksa, droši vien, būs atkarībā no pieredzes, kā jau tas rietumos pieņemts. Katrā ziņā latviešu sievas varēs izvēlēties konkursa veidā.

Lai gan dzīve te sit strauju tempu un minūtes ir dārgas, pastāvīgi lasu pieejamās padom-

ju avīzes arī šeit. Pirms nedaudz gadiem tās bija dažāda smaguma ūdeņu pilnas. Pa retam kāds raksts, kāda bilde bija baudāmi. Ar interesi lasu Laiku, Brīvību. Brīvo Latviju šad un tad. Kanadas Latvija Amerikā pēdējos gados esmu atmetis satura dēļ. No mazās preses lasāmi ir "Montrealas Ziņotājs" un "Kalifornijas Apskats", arī "Jaunā Gaita". Taču "Padomju Jaunatne" ir kļuvusi par 1. klases avīzi, vismaz man. "Laiks" pēdējos 3 - 4 gados stingri uzlabojies, taču nespēj atreferēt visu kā savu lapu, tā reto iznākšanas dienu dēļ. Dzīve taču Latvijā neapstājās tādēļ vien, ka trimdas avīzes iznāk vienreiz vai divreiz nedēļā! Diemžēl, tā trimdai aiziet garām kā nebijuši daudz ļoti saturīgu un latvisku rakstu. No sākuma ilgi neticēju, domāju, ka visatļautība ir negadījums vai arī triks. Zinādams labi gan dzīvi un apstākļus Latvijā, gan šeit, varu uzsvērt: šodien Latvijā iespēj visu, ko atnes uz redakciju - ja tik ir vietas. Tika solīts un tiek piepildīts. Dzelzs jākaļ, kamēr karsta! Ja kādam ir saglabājusies interese par Latviju, ja tas pats neabonē presi, varu izlīdzēt ar zināmu skaitu "Zeroksa" kopijām par ļoti dažādām tēmām: Nacionālie simboli, Ielu pārdēvēšana Rīgā, Kārlis Zāle (no Latvju Mēnešraksta 1942. g. ar daudz turpinājumiem), Lāčplēsi, Komjaunatni šodien, Migrācija, Saimnieciskais aprēķins Latvijā (ekonomiska suvenirātāte), atklāta vēstule latgaliešiem, Vidzemes zeltene (konkurss), Par zemi, no kuņas drīz nebūs ko pemt, Vairāk saprāta - mazāk emociju, Latvijas olimpiskās komitejas aizstāvībai, Par represijām depresiju un sirdsvalodu - Marina Kostņecka (Latviešu un cittautiešu problēma), Mans nams ir mana pils - Rīgas Latviešu Biedrības dibināšanas (1868. g.) un likvidācijas (1940. g.) akti, Vienoti Latvijai - Latgales Māras pieminekļi, Nākamā gadsimta saimniekiem (saruna ar 100 gadu veco jubilaru, bijušo Latvijas mājturības institūta direktorisi O. Kuličāni), "Amerikas Balss" par Padomju Jaunatni, Kaut tikai neatkārtotos Bābele!, Konceptija, Mēs un tautas manta, Vērtību mācība (par Bībelas mācību šodien Latvijas skolās) un t. t.

Nedomāju ar to pelnīt. Jums būs jāsamaksā pašizmaksas un pasta izdevumi. Rakstāt uz: 2119 Parkview Ave., Abington, PA 19001, U. S. A.

Vecais Rīgas karogs un ģērbonis ar vairogu, ķepu turētājiem un 2 lauvām ārpusē ir atkal atzīts uz Rīgas pilsētas galvas Rubika lūgumu. Kā zināms, prof. J. Stradiņš ciešā sadarbībā ar Padomju Jaunatni izvedis aptauju tautas simbolikas lietā. Balsojuši 122.795 cilvēki. Par mūsu karogu izsacījušies gandrīz visi. Par atjaunotnes svētrakstu vienotība mazāka. 25.787 nobalsojuši par auseklīti, 18.456 par ozollapu viju, 12.489 par trīs zvaigznēm, par saulīti tikai 8.692 u. t. t.

Lasot Padomju Jaunatni, kas iznāk 220 tūkstoši eksemplāros, jāsaaka, ka tur no ūdens vairs nav ne piles. Un nav arī saietu atreferējumu ar kafiju (un cik katrs atnesis pīrādziņus un kam tie veltīti), kas turpinās Laikā.

Atļaujiet man citēt prof. J. Stradiņa citātu no "P. J.": "Jo daudzi rakstītāji atzīst, ka himnai neesot autoritātes tautā (pašreizējai - M. O.)... Līdzīgi viedokļi arī attiecībā uz himnas meldiju, Augstākās Pad. Prezīdijam nosūtījuši arī Radošo savienību Kultūras padome. Jāatzīst, ka vairums rakstītāju par Latvijas PSR valsts himnu iesaka Baumāņu Karļa "Dievs, svētī Latviju!"... Jautājums par jaunu Latvijas PSR valsts himnu lemjams atsevišķi, varbūt izsludinot konkursu... dažu vēstulju autori gan ieteic veidot himnu no tautas dziesmu tekstiem, vai arī izsvērt šai ziņā "Nevis slinkojot un pūstot" un Raiņa "Daugav' abas malas". Esam ieteikuši izveidot komisiju, kas izlemtu problēmu, obligāti apspriežot to tautas aptaujā... līdz 1990. g. vasarai."

Iesim nu atpakaļ pie trimdas. Bet kā tad ar

prez. Ulmani, brīvu ceļošanu un atklātu robežu? Ja nu latvieši Latvijā samet naudu un uzceļ Ulmanim pieminekli paši? Tālu no tā pašlaik nav. Glemīti no dzimtenes uz ārzemēm brauc bariem, spēj tik uzpemt. Biļetes uz krievu un amerikāņu cepelīniem izpārdotas jau 6 mēneši uz priekšu. Ja Gorbačovs ievēdīs konvertējamo rubli, robeža pavērsies tiem, kam būs nauda. Tāpat kā cilvēkiem rietumos. Arī te desmitiem miljonu nekad nebūs ārzemēs, jo nav liekas naudas. Ungāriem, poļiem jau gadiem tā ir. Tad sāksies viesstrādnieku plūdi no Latvijas. Kas gan negribēs nopelnīt Žūksni naudas, ko pārvest mājās. Poļi Amerikā un dienvidslāvi Vācijā jau sen "viesojas". Viņu valsts kases tadā veidā ikgadus saņem ievērojamus miljonus.

Pirmie 7 latvieši jau studē Amerikas universitātēs. LTF, Latvijai būs liela vajadzība pēc speciālistiem modernās zinātnēs, tehnoloģijā, starptautiskā ekonomijā.

Kā filma un aculiecinieki stāsta, jaunais Latvijas prezidents A. Gorbunovs nonests no skatuves tautas Manifestācijas laikā Meža parkā uz rokām. Kādēļ? Nekas tam līdzīgs pēc kara Latvijā nav manīts! Viņš solījies likvidēt visas aizas un plaisas, kas valdību šķīr no tautas. To pārbaudīs LTF Latvijā un mēs šeit. Tauta ir noiļgojusies pēc cilvēcīga un sev cienīga atrisinājuma. Nu ir īstais laiks par to visu izrunāties ar viesiem no LTF. Daudzi tūkstoši trimdnieku pārliecinājās, cik atklāti, enerģiski un pārliecināti par Latvijas problēmām runāja tik jaunais patriots māc. J. Rubenis. Cik tautiešu trimdā ir uzpēmušies tikai ceturto daļu no tā riska ko viņš? LTF Informācijas daļas vadītāja S. Elerte ātri nodibināja kontaktu ar nepazīstamo publiku. Nebaidījās atklāti analizēt, kā un kādēļ sākās uz Gorbačova pasludinātās pārkārtošanās bāzes tautas atmoda vai revolūcija Baltijas valstīs, pārliecinot vairumu klausītāju. Latvijas vadība vēl daudz ko var darīt, un mēs to arī gaidām. Valodu mācēt ir gan privilēģija, gan pienākums. Amerikā ir divvalodu sistēma - angļu un spāņu. Ja Latvijā pamatiedzīvotāju, tagad arī valsts valoda, ir latviešu, paralēli varētu pieļaut arī krievu.

Visi trimdinieki gadu desmitiem sūtījuši palīdzības saiņus saviem tuviniekiem. Vairs nepastāv neprātīgās muiņas likmes, kas savā laikā sasniedza 500%. Šodienas noteikumi prasa, lai saīpa satura apraksts būtu krievu valodā, ko vecie ļaudis aizmirsuši, bet vidējā paaudze nekad nav zinājusi. Kādēļ atmodas laikmetā mums te jālauž savas galvas ar kirila burtiem? Amerikāņu pasts piekrīt, ja mēs rakstītu tikai latviski.

Latvijas muiņa varētu atturēties no apmuitošanas šādām kategorijām: trūcīgām ģimenēm, veciem cilvēkiem, daudz bērnu ģimenēm, bērnu namiem, bērnu dārziem, slimnīcām, skolām un LTF. Tāds solis amerikāņu publikā un presē tiktu augsti novērtēts, atzīmēts. Šeit par dāvanu saiņu muitošanu amerikāņi vienkārši šausminās. Un perestroikas laikmetā ir svarīgi, ko par Latviju un Baltiju domā parastais cilvēks un prese rietumos.

Būtu jāatrisina jaunu, populāru bērnu, jaunatnes un pieaugušo literatūras izlaidšana, kuŗā gan ar pieredzi, gan ar sastādīšanu un drukāšanu varētu dalīties abas līdz šim šķirtās tautas daļas. Tāpat filmu, videokasešu un magnetofona ierakstu sagatavošana, apmaiņa un, ja vajadzīgs, arī pārdošana. Par tām ir liela interese gan Latvijā, gan arī jaunās paaudzes vidū šeit.. Videolentes par visiem mītiņiem, kas notikuši Latvijā, še var pirkt jau pēc mēneša. Brīvi pērkamas Latvijas pilsētu un lauku apvides kartes būtu dabiska lieta. Noslēpumu laiki ir sen aizgājuši. Ārzemju armijām ar satelītu palīdzību pa ķērienam ir katra Latvijas kolchoza karte. Tik Latvijas iedzīvotājam tā nezin kādēļ ir noslēpums...

Visiem Amerikā ir iekrājušies sūrā darbā sakrātā naudiņa vecuma dienām. Būtu jāatļauj katram brīvi pirkt lauku vai pilsētu mājas, apbūves gabalus, vecas dzirnavas, sentimentālas vietas par pieņemamām cenām. Pirms cilvēki iegulda naudu vai atver savu firmu birojus, tiem jāpalīdz pārvarēt psiholoģiskā barjēra, kas izveidojusies ilgajos beztiesību gados.

Daudzi šeit saka, lai sveštautieši brauc prom un tad... Mēs nedrīkstam trimdā zaudēt realitātes izjūtu. Vai nu mums tas patīk, vai nē, iebrucēju jaunās paaudzes ir dzimušas Latvijā. Tām tā ir dzimtene. Cita lieta ir brutāla, necienīga attieksme pret vietējās tautas tradīcijām, valodu. Jārada spiedoši un pārdomāti apstākļi, lai viņi šo attieksmi mainītu. Svārstīgā daļa, kas meklē, kur pilns galds un nekas nav jādara, aizklīdīs paši, jo būs kārtība, būs jāstrādā tā, kā mēs, latvieši, strādājam te, ar sviedriem pierē. Fiziski izsūtīt vajaga tikai tos, kam ir kriminālpagātne vai kas tādu sagādās pārbūves gados.

Ļoti pozitīvs ir likumprojekts, ko lasīju Padomju Jaunatnē. No tā izriet, ka katrai darba vietai ir apstiprināta strādnieku skaita robeža. Ar 1989. gada 1. janvāri par katru strādnieku virs tās pilsētas budžetā jāiemaksā 20.000 rubļu, bet par katru, kas ieradies no cita Latvijas rajona Rīgā, Jūrmalā, Rīgas rajonā, jāiemaksā 25.000 rubļu. Ar 1. martu jāsašaurina uzņēmumi ar ekoloģiski kaitīgu ražotni vai zemu tehnoloģisko līmeni. Aizliegts pārdot dzīvojamās mājas vai pierakstīt par apakšlīnīniekiem personas no citām republikām. Pakāpeniski likvidēt istabu vai gultasvietu tipa kopmītnes. Izveidot 1989./90. mācību gadā grupas ar latviešu mācībvalodu Latvijas teritorijā esošajās mācību iestādēs, kas gatavo speciālistus darbam jūras un zvejas flotēs, uz dzelzceļiem, aviācijā un milicijā. Angļi savu policiju respektē, pat mīl. Kardināli jāpiedomā, kā to panākt Latvijā.

Amerika ir pašpārliecināta zeme, te nemīl mācīties no citiem. Latvija ir maza zeme, un tā grib mācīties no citiem. Tas ir viņas stiprums. Sevišķi laikā, kad nesen "P. J." publicētā anekdote ir ļoti aktuāla:

Čigāns iegājis veikalā, iesaucies: "Kas par brīnumu! Gāju uz gaļas veikalu, bet nokļuvu maķšķernieku veikalā. Āķi vien, āķi vien!"

Smejies vai raudi, šodien čigānam taisnība.

Vispārējās demokratizācijas apstākļos ir neizprotams, kādēļ Latvijā galvenais prokurors un tā vietnieki netiek ievēlēti tāpat, kā, teiksim, tautas tiesneši. Ieceltas personas, sevišķi no Brežņeva laikiem, nekad nevar būt tautā populāras. Pagājušā gada 11. oktobrī studentu un pasniedzēju pūlis noņēma no Rīgas Politehniskā Institūta Arvīda Pelšes goda plāksni un ar gandarījumu iemeta turpat Daugavā. Tur kangariem vieta.

/ Nākamreiz beigas./

MĀRIS R. OZOLS.

PAŠU PAGASTĀ.

Katru gadu pagasta valdīšana sasauc pagasta ļaudis, lai pārrunātu būšanas un nebūšanas. Vairāk gan nebūšanas, jo to jau par gadu sakrājies lērums. Katrs tad jūtas aicināts teikt ko šajā lietā. Tā arī šogad, kad skolmeistars ņēma vārdu un prasīja Pāvulam, kā jau pagasta vecākam, skaidru atbildi, kas ar to avīzi riktīgi ir, ko pagasts driķē un laiž tautās. Kur tā nauda paliek, ko mēs grūžam tur iekšā? Pāvuls tikai noplāta rokas. Šis nekā nezin. Vajagot iet pie tiem, kas driķē, ko šis.

"Bet tā ir pagasta nauda, kas tajā avīzē ie-grūsta. Vai mēs driķstam, vai nedrīkstam zināt, kur tā aiziet?!" jau pavisam ērcīgs ņocis noprasa. "Jau tagad visādi runā. Tiesa esot strāpējuse driķētājus par kādām tur aplamībām."

Aplamības jau tajā avīzē ir bez gala. Kaut vai par tiem pašiem Maleniešiem, kas tik smuki to dziedāšanu taisīja mūsu pagastā. Un tagad, kad

kārtīgi puiši sadūšojušies runāt kungiem pretim un prasīt tautai savas riktas, avīze, kā jau kungu kanti aizstāvēdama, baltu vien spļauj.

Tie nav nekādi taisnības cīnītāji, bet visādi žuliki, kas to vien grib, kā jaukt gaisu. Istie cīnītāji ir vai nu žandarmu apsisti, vai uz Sibīriju aizvesti. Tie, kas te plāta muti, ir tādi pat kungu zābakpucētāji, kā visi citi pagasta nabagi.

Vai te kārtīgam cilvēkam neapmetās dūša? Pat Kocis, kas gan parasti daudz nemaisās pagasta būšanās, gribēja zināt, kā tur īsti tās naudas būšanas sastāv. Vai mēs drīkstam zināt, vai ne? Sapulces priekšā sēdētājs Tāpiņš skaidri pasaka: "Zemniekiem nav jāzin, kā pagasta vīri kārto savas lietas. Sēdi un klausies, neprasi muļķības (Taisni kā tos laikos, kad baznīckungs no kanceles vēstīja: Tev būs to Kungu klausīt.)"

"Un ja tev briesmīgi gribās zināt, aizej pie drīķejiem un paprasi. Tikai zini, katram suslakam tur nav ko meklēt."

"Bet tā taču ir pagasta avīze! Un vai mēs nedrīkstam zināt, kas šmuces tur taisa un kur mūsu naudiņa paliek?" pavisam sašutis iesaucās Kocis.

"Mutī ciet! Un nemaisi cienījamo sapulci ar dumjiem jautājumiem," sapulces priekšā sēdētājs tīri ērcīgi aizrāda.

Kocim nekā neatlika, kā ar nolaistām ausīm mierīgi klausīties, ko kungī runā un spriež.

Ja par to avīzi nekādas skaidrības nedabūja, tad tur nekā nevarēja darīt. Pāvulam un sapulces priekšā sēdētājam par šo lietu nepatika runāt, un tādēļ par to vairs nerunāja. Neteiktu jau neko, ja avīze drīķētu taisnību, ja nekūditu ļaudis vienu pret otru, bet tā kā tagad - uz naidu vien, uz naidu vien. Nē, Kocim tas galīgi negāja pie sirds. Bet ko priekšā sēdētājs: Tā ir pagasta vīru darīšana, un katram puikam nav jāzin, kā pagasta runas vīri kārto savas lietas. Tie zin, ko dara. Vienkārši un skaidri!

Ne tik viegli padevās sievas. Tām gan par avīzi bija maza bēda, toties lielas runas sanāca par ēšanu. Sievas, kā jau sievas, visas gudras, un, ja kāda grib otru pamācīt, tad tas ir smags apvainojums. Sākās ar maizīšu smērēšanu un beidzās ar tām pašām naudas lietām. Brižiem gāja tik dūšīgi, ka vai ausis svila. Tā kā naudas būšanās nebija un nebija skaidrības, jo ne Pāvulam, ne Zilei, kas to pagasta lādi pārzin, par naudu negribējās runāt. Tur taču viss bija kārtībā, kā jau gadiem ilgi - ko vēl? Vairums pagasta ļaužu tā nedomāja. Beidzot tad nolēma aicināt no kaimiņu pagasta goda vīrus, lai tie izšķī. Paši galā tā vai tā netiks.

Tāda pagasta sapulcēšanās ir laba lieta, sprieda Kocis. Tad tu cilvēks vismaz reizi gadā vari pateikt otram, visiem dzirdot, ko īsti domā. Un arī tiem, kam tā daba mierīgāka, kas atnākuši tikai paklausīties, pietiks visam gadam ko spriest un gudrot.

Nebūtu par sliktu biežāk tādas sapulcēšanās taisīt. Cilvēki tad izrunātos, izkratītu sirdis un atkal dūšīgi strādātu tālāk. Tikai tad tādu priekšā sēdētāju vajadzētu no pašu ļaudīm, kas zin un saprot pagasta vajadzības.

KAĶIS.

DISINFORMĒTA SABIEDRĪBA.

Latvieši vēsturē un mūsdienās cieš no masīvas disinformācijas. Šī gadsimta trīsdesmitajos gados bijām disinformēti par notikumiem Krievijā un Staļina režīmu. Ejot skolā trīsdesmitajos gados un lasot tā laika laikrakstus, neatceros, ka būtu analizēti notikumi Krievijā. Informācijas trūkuma un noklusētas patiesības dēļ, daudzi četrdesmitajos gados samaksāja ar savām dzīvībām. Daudzi, kas varēja izglābties, ja būtu pareizi informēti, neizglābās.

Latvieši arī mūsdienās ir disinformēta sabiedrība, un šoreiz runāju sevišķi par ārpus Latvijas dzīvojušiem. Notikumi un strāvājumi

pasaulē sniegti tikai viena, parastīgreiza spoguļa skatījumā. Aizbildinājums, ka tas ir mūsu tautiskais spogulis, negroza lietas būtību. Pasaules notikumi latviešu presē parādās attālināti no realitātes.

Kā to labot? Amerikas Savienotās Valstis, Kanada, Austrālija un citas disinformāciju cenšas novērst ar atbildīgu presi, kas sniedz, pirmkārt, tikai faktu informāciju (kas, ko, kad, kur, kāpēc, kā?) bez ideoloģijas piejaukuma un, otrkārt, sniedz trīs vai četrus dažādu ideoloģiju kolumnistus. Šādā veidā smagas sabiedrības problēmas risina no dažādu ideoloģiju viedokļa.

Šķiet, latviešu sabiedrībai un sevišķi tās inteliģencei neinteresē vairāku, dažādu uzskatu analīzes lielajā presē. Ja kolumnisti inteliģenci ieinteresētu, tā tos pieprasītu savos lielākajos izdevumos un atteiktos abonēt publikācijas, kurās trūktu šādu apskatu. Nesen aptaujājos Uldim Ģermānim, vai Zviedrijas presē, līdzīgi ASV, ir regulāras kolumnistu nodaļas par sabiedrības lielākajām problēmām. Saņēmu atbildi, ka arī Zviedrijā laikrakstos "ikdienas ir slejas par sabiedriskām kļūdām un nebūšanām". Tālāk savā atbildē Uldis Ģermānis raksta, ka "mūsu tēvzemē sevišķi sāpīgs ir vispārējais morāles līmeņa pagrimums". Iespējams, ka tas būtu labs temats, ar ko dažādu sabiedrības nogrupējumu uzskatu kolumnistiem sākt. Esmu ar mieru dot atbildīgai, dažādu ideoloģiju preseī vienu rakstu (kolumnu) mēnesī no kristīgās demokrātiskas perspektīves.

Ja gribam sākt sekmīgi risināt latviešu smagākās problēmas, ardievas jāsaka laikiem, kad teicām: "Lai katram sabiedrības nogrupējumam ir savs izdevums, mums ir savs. Lai sociālistiem ir sava avīze, mums, nacionālistiem, sava un kristīgiem demokrātiem sava. Tā sakot, tu dzīvo savā alā, es dzīvošu savā un lai citi dzīvo savā." Šāda filozofija atsvešina vienu sabiedrības nogrupējumu no otra. Ja mēs, kā viena sabiedrība, nespējam pārrunāt savas nopietnās problēmas vienā periodiskā izdevumā, tad visas runas par vienotību ir farss.

Kas kavē ārpus Latvijas dzīvojošiem dzīvu domu izmaiņu presē? Parasti tās ir bailes, ka kolumnista atšķirīgi uzskati, citāds pasaules skatījums vai jauna ideja varētu vājināt vai gāzt "oficiālo līniju". Kā tas žai ziņā ir ASV, Austrālijā, Kanadā - zemēs, kur, kolumnistiem palīdzot risināt problēmas, izveidojusies relatīva saimnieciska labklājība? Vai arī tur "oficiālās līnijas" pārstāvji baidās, ka kolumnists ar savu publicēto ideju varētu gāzt vai vājināt? Zinot cilvēku dabu, jāpieņem, ka arī šo valstu "oficiālās līnijas" turētāji baidās tāpat.

Ja bailes visiem "oficiālās līnijas" turētājiem, tad kādēļ ASV, Kanadā, Austrālijā un Zviedrijā dažādu uzskatu kolumnisti atļauti, bet Latvijā mazā mērā un Emigrācijā nemaz? Domāju, ka izskaidrojums meklējums tālredzībā. Tālredzīga sabiedrība saprot, ka "oficiālajai līnijai" nepieciešami "uzmanītāji". Caurmēra cilvēka raksturs ne vienmēr ir teicamā stāvoklī. Tāpēc tālredzīga sabiedrība atbalsta presi, kas savās slejās regulāri ievieto rakstus, kur nopietni un svarīgi jautājumi pārspriesti arī no "neoficiālā" viedokļa. Ja arī kolumnisti vienu otru reizi nāk klajā ar nevisai spīdošu analīzi par pašu sabiedrību, tad katra kaut cik erudīta ļaužu kopība to pacieš kā "mazāko nelaimi". Lielāka nelaime būtu tā, ja katrs sabiedrības loceklis nelaimi izjustu pats uz savas ādas.

Vai latvieši ir gudra un tālredzīga sabiedrība? Nē, tā pieķērusies sen pagājušiem laikiem un demagogiem. Vēroju, ka bieži vārds demagogs latviešu valodā lietots kā lamu vārds, kas nav pareizi. Vēbsterā vārdnīcā tas definēts kā cilvēks, kas, lai paturētu savu pozīciju, lieto emocionālus vārdus un frāzes, tā noskapojot lasītāju vai klausītāju sev par labu. Demagogi nīst kolumnistus.

Tā viens demagogs piesauc tautu, tēvzemi, Latviju, dzimteni, sarkanbaltsarkano karogu, brīvības pieminekli, varoņus, Lāčplēsi, kangarus, Dievs, svētī Latviju un desmit citu izteicienu, lai izcī-

nītu vai paturētu savu pozīciju. Līdzīgā veidā otrs demagogs piesauc proletariātu, strādniekus un zemniekus, internacionāli, Marksu, kapitālistus, plutokrātus, nodevējus un duci citu pateicienu, lai dabūtu klausītājus savā pusē.

Nevar vainot demagogus - katram tiesības "stāvēt par savu lietu". Nesaprotama tomēr ir latviešu inteliģences nostāja, nevēloties atmaskot demagogus, kā to vērojam Latvijas jaunāko laiku vēsturē, sākot ar 1934. gada 15. maiju. Tikpat nesaprotama ir arī mūsu vēsturnieku, zinātnieku, konsultantu un draugu nostāja, atklāti nebrīdinot: "Jūs esat krituši par upuri demagogiem un disinformācijai."

Ar šo rakstu aicinu inteliģenci kā Latvijā, tā Emigrācijā mosties un modināt modināmos, kā saka dzejnieks A. Eglītis Zviedrijā. Aicinu lasītājus pārbaudīt savu iecienīto laikrakstu, un, ja tajā nav vismaz trīs dažādu viedokļu kolumnistu analīžu par mūsu smagākajām problēmām, prasīt redakcijai šo stāvokli mainīt. Ja redakcijas nostāja negatīva, abonements būtu pārtraucams.

Kādēļ tik kategoriska pozīcija? Tāpēc, ka ne tik daudz citas tautas veidoja latviešu traģisko likteni jaunākajos laikos, kā latviešu inteliģence, kas šī gadsimta sākumā pacieta disinformāciju un atteicās vienā kopējā lielākā laikrakstā uzklaut dažādu problēmu risinātājus. Ja divdesmit gadu simteņa sākumā būtu uzklauts un modificēts profesora Kārļa Baloža plāns, Latvijas ģeopolītiskā un demografijas problēma būtu atrisināta. Pēdējo 70 gadu periodā latviešu skaits būtu iespējami pieaudzis uz 5 miljoniem.

Noslēgumā kopsavilkums: ar dažādu uzskatu kolumnistiem sabiedrība saņem trīs lielas vērtības:

1. Tiek risinātas grūtas un sarežģītas problēmas,
2. Tiek panākta dažādu, pat pretēju nogrupējumu sadarbība,
3. Tiek veicināta cieņa pret līdzcilvēkiem, kuŗu uzskati ir citādi.

JĀNIS PURVIŅŠ JURJĀNS.

PAVASARĀ ATMODA UN BRIESMAS.

Sulu mēnesis, tā vismaz senāk sauca šo gada mēnesi, ko tagad dēvējam par aprīli. Ja sulu mēnesis apzīmēja, ka daba atmodusies no ziemas guļas un stādos un kokos sāk ritēt dzīvības sulas, arī cilvēkā līdz ar dabu radās jauns spars dzīvei, tad aprīļa mēneša nosaukums vairāk izraisa domu par mānīšanos un joku. Pat mūsu organizācijas vairāk mīl šo aprīļa joku, nekā senās latviešu tradīcijas. Laikam jau, esam "labi latvieši", kā to bieži skandinām.

Latvietis, tas ir, mūsu senču senči, vecvec-tēvi un vecvecmātes dzīvoja vairumā laukos un bija saauguši ar dabu, uzskatīja sevi kā daļu no Dieva laistās (tagad saka radītās) pasaules. Kā kāda daina saka:

"Ne sunīti kājām spēru, ne uguns pagalīti;
Ir sunīt's Dieva laists, ir uguns pagalīte"
vai

"...Gauži raud zaļa zāle, kājiņām saminama",
"... Bērziņam daudz zariņu, visi raud galotnītes,"

ja to māsiņa neievēro un nolauž. Cik skaisti latvietis īsos vārdos pateica, ka i dzīvnieki, i stādi un koki ir Dieva laisti un daļa no dabas, kas arī jāsaudzē, ar kuŗiem jāsadzīvo, bet nav jāuzskata kā tikai izmantojama lieta.

Ko par līdzīgu domu saka vairāk pazīstamā kristietība? - Mozus 1. grāmatā 28 teikts:

"...Augļojaties un vairojaties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to un valdiet pār zivīm jūrā un putniem gaisā un visiem dzīvniekiem..."

29 - "...visus augus...visus kokus...lai tie jums būtu par ēdamo", 3. nod. 17 -

"... lai zeme ir nolādēta..."

Te nav domas par sadzīvošanu, bet pavēle valdīt, pakļaut sev. Un kur mēs esam nonākuši ar

šo valdīšanu? Daudz, ik dienu, dzirdam runas par dabas piesārpošanu un cilvēka dzīves apstākļu briesmām, bet vai mēs īsti apzināmies šo briesmu lielumu un kas tās īstenībā ir? Daudzi domā, tas neattiecas uz mani, bet tā nav. Šai piesārpošanā dalību ņemam ik viens, vai nu savu nelielo dārziņu, puķu dobi, zālāju kopjot, vai vienkārši ikdienas dzīvi vadot un dzīvojot.

Padomāsim kādu trešo apstākli, ko vairāk kā pirms 130 gadiem ir teicis indiāņu virsaitis Seatle, Dwamisli cilts piederīgais (vai nav lielāks par mūsu praviešiem?). Šo autentisko pierakstu var atrast Nyack (NY, USA) bibliotēkā (es to dabūju no laba drauga):

"Baltā cilvēka mirušie (veji) aizmirst to Zemi, kur dzimuši tanī brīdī, kad tie aiziet staigāt zvaigznājos. Mūsu mirušie nekad neaizmirst šo skaisto Zemi, jo tā ir sarkanā cilvēka māte. Mēs esam šīs Zemes daļa un tā Zeme ir daļa no mums.

Mūsu tēvu pelni ir svētuma apgarotī. Viņu kapi ir Svēta Zeme, un tādi ir arī tie kalni, tie koki, visa tā Zemes daļa, kuŗa nodota mums. Mēs zinām, ka baltais cilvēks nesaprot mūsu dzīves ziņu. Viens zemes stūrītis tam ir tāds pat kā nākošais, jo viņš ir kā svešinieks, kuŗš kā naktī atnāk un pagem no zemes pēc savas gribas. Zeme viņam nav brālis, bet viņa ienaidnieks, un pēc tam, kad viņš to ir izmantojis, viņš turpina iet citur un virzās tālāk.

Viņš patvarīgi atņem zemi no viņa paša bērniem. Viņš nesajūt rūpību par Zemi. Viņa, t. i., baltā cilvēka kapi un viņa bērnu pirmdzimtās tiesības aizmirstās. Zemi, savu māti, un Gaisu - Debesis viņš uzskata kā par lietām, kas ir pārkamās, noplicināmas, tad pārdotas kā aitas vai spīdošas krelles. Viņa rijība saplosīs Zemi, un aiz tās paliks tikai tukšnesis.

Baltais cilvēks arī reiz aizies pazušanā; varbūt ātrāk kā citas ciltis. Turpiniet piesārņot savu gultu, un jūs vienu nakti noslāpsiet savos atkritumos.

Kad pēdējais sarkanais cilvēks pazudīs no šīs Zemes un viņa atmiņa kļūs tikai mākoņa ēna, kas slīd pāri prērijām, šie krasti un meži vēl turpinās elpot un uzturēt mūsu ļaužu garīgo esmi."

Šī indiāņu virsaiša vārdi, būdama smaga apsūdzība baltam cilvēkam, ir apkaunojoša liecība par baltā cilvēka tuvdredzību, muļķību un nespēju saņemt dabas un cilvēka mijiedarbes liktenīgo nozīmi. Pārsteidz arī katastrofiskais pareģojums jau pirms vairāk kā 130 gadiem, laikā, kad baltais cilvēks tikko bija iesācis savu trako tehnoloģijas skrējieni.

AGRUMU PĒTERIS.

ATRIEBĪBAS SALDUMS.

No cikla Krievs lapās - friči Rīgā.

Motto: Greif nicht in ein Wespennest,
doch wen du greifst, so greife fest.

Bērni avīzes nelasa, politika viņiem ir svešs, nesaprotams vārds, tāpat režīmu maiņas nav neko svarīgākas, ja tikai iespējams piepakot vēderu, dabūt kreklu mugurā, bikšeles dibenam un apavus kājām, tad viss ir labi. Ja kāds nu to pirmo nepieciešamību izjauc, tad tas ir ienaidnieks. Mums visa kā bija diezgan, ienāca friči un atnesa sev līdzī trūkumu uz visas līnijas. Tā fricis palika arī mūsu ienaidnieks, tāpat kā visiem citiem rīdzeniekiem, izņemot gan mūsu veciem baroniem un vācu minoritātei. Pārmaiņu dienas vakarā pie stacijas pats redzēju, kā vācu freilenes cienāja "uzvarētājus" ar smalkām kūcipām un siltu kafiju. "Zum Gesundheit!" un uz muižu drīzu atjaunošanu! Tādi man likās tie sveicieni.

Tā sākās Rīgas dzīvei jauns posms, šoreiz zem vācu okupācijas naglotā zābaka. Kaŗavīrus manījām retāk, jo tos redzējām tikai caurbraucot, bet vietējā policija vai šucmaņi, kā mēs viņus saucām, ar bleķa pīrāgu īsā ķēdītē uz krūtīm, bija pilna pilnā sēta. Tas bleķa pīrāgs ar kādiem rakstiem virsū skaitījās viņu pazīšanās zīme vai varas simbols. Ja pareizi atceros, man liekas, visi šucmaņi bija

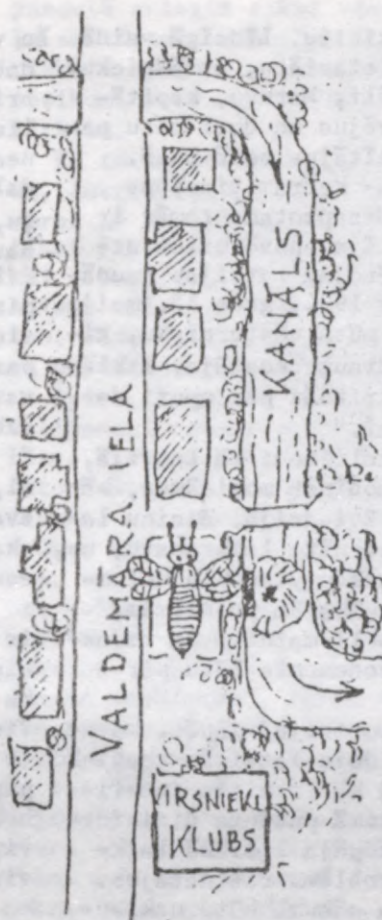
vecāki vīri, labos gados, ar reimatisma pilnām kājām un "erzatz" alus uzpūstiem vēderiem. Laikam, fronteī izbrāķēti tipī, bet labi diezgan aizmugures darbam. Viņus redzēja ejam arvien pa divi kopā, laikam, kā tas drošības pēc mēdz būt ienaidnieka zemē.

Kā tādos juku laikos, skolas Rīgā darbojās, var teikt, uz pusrata, grāmatu un citu mācības līdzekļu trūkuma dēļ vācu valodā. Tā mūsu zēniem brīvlaika nodarbības turpinājās bez lielām pārmaiņām mūsu varenā Vērmanītī ar bieziem krūmiem, lieliem kokiem un līku loču celiņiem, kas visi kopā bija kā radīti slēpšanai, skriešanai un viens otra ķeršanai, kamēr elpa pietrūka. Populāras arī skaitījās kaŗa spēlītes dažādās variācijās. Tam visam pa virsu ļoti iemīļota rotaļa saucās "stoj" (krievu valodā - stāvīl), kurai vajadzēja gumijas balli, apmēram, ābola lielumā un kādu augstu sētu vai sienu, pret kuru balli sviest. Spēlē piedalas, apmēram, pusducis zēnu ar pieņemtiem vārdiem, kā vāciešu pretiniekiem - Anglija, Francija, Rossiija, Beļģija, Serbija, Amerika, visi sabiedroto vārdi. Neieejot spēles sīkumos, rotaļa notiek tā: viens zēns švuncīgi svieŗ balli pret sienu, izsaucot kādu no pieņemtiem vārdiem, kam tā balle jānoķer. Tas notika Vērmanītī pret mūzikas halles sānu sienu, stipri jau uz rudens pusi. Gaŗām soļoja divi ūcmaŗi, kas palika stāvot un sāka ausīties par mūsu skaļo bļaušanu, kautko murmināja savā starpā, tad nikni nobļāva uz mums savā vācu mēlē, papēma mūsu balli un pīrgādāmie aizgāja.

Tagad nāķ tā grūtākā daļa šai skiceī, jo nemācēŗu pietiekoŗi indīgi atķārtot mūsu dusmas, sāpes un nevarīgo naidu pret ienaidnieku, kas bez saprotama iemesla piesavinājās mūsu vienīgo balli. Var teikt, kopējo balli, kad visā pilsētā nekas nebija pērķams, nerunājot par tādu lietu kā gumijas raŗojumu. Toreiz auto un pat velosīpēdu riepas sāka parādīties dzelzs izstrādājumā. Mūsu zaudējums bija ļoti sāpīgs, bet neko nevarējām tai vietā izgudrot. Tad viens knīpa no mūsu bariŗa uzraka vecu auto gumijas riepu kādā mēslainē. Ar to atradumu mums sāķās liels darbs izgriezt no riepas mazas strēmeles, sasiet ar drāti kopā, cieŗi savīķt, lai dabūtu kautko apaļam līdzīgu formu, un pēc tam to visu atķal atsīviest atpakaļ mēslainē. Tā paštaisītā "balle" nelēca no sienas atpakaļ, bet nokrita pie sienas zemē - pļēķŗ! Nolādētie ūcmaŗi!

Vasaras beigas, rudens un agrais sals nomierināja mūsu prātus, jo sāķās ziemas prieku lustes. Tā dragājot pa Rīgas kanāla pirmo ledu, nejauŗi uzskrējām virsū "lapseŗu pūznim" - ūcmaŗu ūtābam vai citai kaŗa iestādei, kas ēķas ielas pusē mudŗēja no militāristiem, ejot iekŗā un nāķot ārā, līdzīgi kā biŗu stropā. Latvijas laikā tai ēķā atradās Ārlietu ministrija, tas ir Valdemāra ielā, netālu no virsnieķu kluba uz Daugavas pusi un pavisam tuvu kanāla līķumam, kā tas klātpielīķtā skicē, apmēram, parādīts. Slīdinājoties mēs vērojām un pētījām ēķas aizmugures daļu pret kanāli, ko sedza mazs dārzīŗš ar krūmiem un kokiem. Nekādu pagalmu vai sarga būdu neredzējām, visa kustība notīķa ielas pusē. Tā pēc ilgāķas spīrieŗanas un pētīŗanas nolēmām, ka ūŗi ir tā īstā vieta friŗu pabaldīŗšanai ar kādu stingru sprādzīenu uz kanāla ledus.

Daŗu nāķoŗo dienu laikā uzķritas pirmais sniegs, kad mēs sāķām rīķoties pēc mūsu paŗu plāna un grafīķas. Netālu no kanāla krasta saŗķūrējām snieķu mazam laukumam vienā malā, lai būtu vieta kur slīdot un materiāls nelielam aizseģa valnim pret lielās ēķas logiem. Aiz tā snieģa vaļŗa mēs lēnā garā ar pārtraukumiem pakojām avīŗu papīros krietnu kaudzi pulverī, ūauteŗu un revolveru patronas, divas krievu tipa roķas granātas, labu vairumu kapseļu, atķal pulveri. Pa laikā troķŗpālnī pīķojāmie, skrāidījām rīķŗi, bet arī vērojām, vai no logiem neķas

liķās dos pietieķoŗu degŗanas laiku, lai ar koķķām padusē iesķrietu apkārtējos apstādījumos. Tāds bija mūsu plāns, un, kā paredzēts, tas izpildījās ar skaļķu "bums" un skaīstu dūmu māķonīti.

Toreiz tas blīķŗķis mūsu ausīm izķlausījās stipri varens. ūodien pārdomājot, lieķas, ka tāds stiprāķs auto riepas sprādzīens vien bija, bet tomēr lapseŗu pūznim daŗi logi atvēŗās vaļā ar skaķām: "Zum Donner Wetter!" un "Die verfluchte Kinder!"

Tas bija tas, ko mēs vēlējāmie dzirdēt un tad devām kāķām ziŗu, lai izķlīstu apstādījumos katrs uz savu pusi un pēc tam ar lielu rīķŗi pa apkārtējām ielām mājās.

Sīķa un nenozīmīģa epīzode tai lielo notīķumu laikā, bet mums tā bija plānota atspēlēŗšanās par nodarīto pārestību, ko vēl ilgi savā starpā pārrunāķām. Saprotāms, kad stāstījām citiem zēniem, tad to notīķumu vēl ķārtīgi uzfriŗināķām.

Ar cienīŗanu zīmēģas:

EDUARDS TILTIŅŠ.

PREZIDENTU GUSTAVU ZEMĢALI PIEMINOT.

ūŗā ģada janvārī, no trimdas latvieŗu saimes nepamanīti, aizrītēja 50 ģadi kopŗ otrā Latvijas Republikas prezīdenta nāves. Tas saskān ar Gustava Zemģala pazemīģo, cīldīnāķumus atvairoŗo raksturu. Tomēr viņa darboŗšanās, kā savas profesīģas, tā arī sabiedrīķskajos amatos, iesķaitot visaugstāķo posteni demokrātkiskajā Latvijas valstī, prasa, lai viņu atcerāmie, kaut arī tikai ar nedaudz rīndīģām.

G. Zemģals piedzīma 1871. ģada 12. augustā, amatnīķa ģīmenē kā jaunāķais no seŗiem bērniem. Dzīmtā sēta "Odiģi" atradās Dŗūkstes pagastā. Pīrmās skolas ģaitas Zemģalam sāķās Sakas pagasta skolā, bet vidussķolu viņŗ apmeklē Rīģā, dzīvodāms

brāļa Roberta ģimenē, kuŗš ar centību īsā laikā bija kļuvis turīgs. Līdzekļus tiesību zinātņu studijām Maskavā viņš sagādā ar privatstundu pasniegšanu turīgām krievu ģimenēm. Pēc studiju beigšanas uzsāk praksi Rīgā kā advokāta palīgs.

Jau studiju gados Zemgals iepazīnās ar jaunstrāvniekiem, bet Rīgas strādnieki viņu pieskaitīja radikālai inteliģencei. Pēc Zemgala paša domām, viņš piederēja pilsoņu progresīvajam virzienam, līdzīgi kā to darīja Jānis Čakste tajā laikā.

Strādnieku atbalstam, slimības un nāves gadījumos, Rīgā bija dibināta Jonatana biedrība. Zemgals, darbojoties šīs biedrības vadībā, rūpējās arī par bērnu izglītību un uzsāktās 4 klasīgās skolas būvdarbu nobeigšanu. Ar savu palīdzīgo roku atbalstīja Rīgas Jaunā teātra ēkas būvi Lāčplēša ielā. Šajā namā vēlāk darbojas mums visiem labi pazīstamais Dailes teātris.

No literātiem Zemgalam vislabāk patīcis L. Tolstojs un viņa darbi. 1905. gadā kļuvis par Jaunās Dienaslapas redaktoru, vēlāk rediģē izdevumu Mūsu Laiks. Sakarā ar Jaunā teātra darbības uzsākšanu un J. Raiņa lugu izrādēm, izveidojas cieša sarakstīšanās ar Raini, kuŗš tajā laikā atradās trimdā - Kastanjolā. Tas prasīja daudz laika, bet Zemgals to darīja ar prieku un aizrautību, jo cienīja rakstniekus un viņu darbus. Tajā pašā laikā viņam ne reti nākas tos aizstāvēt tiesās, ko dara visiem, neatkarīgi no politiskās noslieces.

Militārā dienestā kalpoja pirms studiju beigšanas un ieguva virsnieka pakāpi. I pasaules kara viņu iesauc armijā. Viņa pulks kalpoja Somijā, Igaunijā un arī Dānijā.

Par Rīgas pilsētas galvu viņu ievēlēja 1917., 1918. un 1919. gadā. Kā Demokratiskā Bloka dalībnieks viņš sadarbojās arī ar Nacionālo Padomi. Vēsturiskajā Latvijas Republikas pasludināšanas aktā Tautas Padomes priekšsēdis J. Čakste nevarēja ierasties, tādēļ 1918. g. 18. novembra aktu atklāja Gustavs Zemgals, kuŗa rokās Tautas Padomes vadība atradās Čakstes prombūtnes laikā.

Kad Tautas Padome aizbēga uz Liepāju, arī tur pret to vērsās A. Niedras fiktīvi nodibinātā valdība. Vispirms apcietināja Miķeli Valteru. Tam sekoja citas apcietināšanas. Zemgals apcietināšanas brīdī parāda savu nosvērtību un apdomību. Viņš uz cietumu papem līdz sievas mātes dāvināto villaini, spilvenu, rīta kurpes, pīpi, tabakas maku un spēļu kārtis. Mandātu uz Satversmes sapulci Zemgals nepieņēma, izšķiroties par darbošanos advokatūrā kā zvērināto advokātu padomes priekšsēdis.

Latvijas Saeimā Zemgalu ievēlēja no Demokratiskā Centra saraksta. Z. Meierovica valdībā viņš bija aizsardzības, bet M. Skujenieka valdībā - finanču ministrs.

Pēc prezidenta J. Čakstes nāves 1927. gadā, amatam minēja vairākus kandidātus. Pēc vairākām nesekmīgām balsošanām ievēlēja Zemgalu ar 73 balsīm no 100. Zemgalu ģimenei tas bija liels pagodinājums, bet reizē arī materiāls zaudējums, jo prezidenta alga bija samērā niecīga, salīdzinājumā ar ienākumiem darbā advokatūrā. Zemgals, tāpat kā visi citi Latvijas prezidenti, izņemot K. Ulmani, savu amatu uzņemoties, nodeva sekojošo svinīgo solījumu:

"Es zvēru, ka viss mans darbs būs veltīts Latvijas tautas labumam. Es darīšu visu, kas stāvēs manos spēkos, lai sekmētu Latvijas valsti un tās iedzīvotāju labklājību. Es turēšu svētus un ievērošu Latvijas Satversmi un valsts likumus. Pret visiem es izturēšos taisni un savus pienākumus izpildīšu pēc labākās apziņas."

G. Zemgala prezidenta amata gadi bija nozīmīgi vairākās jomās. Vispirms bija valsts prestiža celšana ar galvenās uzmanības pievēršanu Ziemeļeiropai. Šinī sakarībā noorganizēja prezidenta braucienu uz Zviedriju. Brauciena mērķis bija reprezentācija un reizē latviešu tautas cieņas un sirsnības parādīšana Zviedrijas tautai. Dip-

lomātiskās formalitātes kārtoja toreizējais sūtnis Zviedrijā K. Zariņš. Šis ceļojums nebija bez diplomātiskām problēmām. Tās radās ar to, ka Zemgals necieta ordeņus. Ciemošanās parasti saistīta ar ordeņu piešķiršanu. Sūtnim Zariņam bija delikātais uzdevums jautājumu nokārtot tā, lai neviens nebūtu apvainots. Prezidenta apciemojumam drīz sekoja Zviedrijas karaļa Gustava V pretvizīte Rīgā, 1929. gada 29. jūnijā.

Šo dienu labi atceros, jo biju aicināts ierasties Rīgā kā skautu organizācijas dalībnieks, lai piedalītos karaļa sagaidīšanas goda sardzē Raiņa bulvārī pie Marijas ielas, jo Gustavs V ieradās ar vilcienu no Igaunijas. Karalis bija slaidis un garš pretstatā mūsu prezidentam. Šo viesošanos vēl ilgi aprakstīja un pārrunāja Rīgas latviešu sabiedrībā.

Zemgala prezidenta amata laikā noritēja debates par Brīvības pieminekļa ideju. Pamatdoma beidzot izkristalizējās, un 1929. gada 17. oktobrī izsludināja pieminekļa projekta sacensības noteikumus un uzsāka līdzekļu vākšanas akciju, kuŗā piedalījās visa Latvijas tauta.

Pēc Latvijas Satversmes prezidentam piekrita arī tiesības apžēlot notiesātos. Šajā procesā Zemgals izcēlās ne tikai kā jurists, iedziļinoties katrā lietā no likuma viedokļa, bet vairāk kā humānists, jo savā amata laikā apžēloja 648 personas.

Amata pilnvaru laikam beidzoties, viņš otrreiz vairs nekandidēja. Viņu nospieda dzīves biedres Emilijas agrā nāve 1928. gada 7. jūlijā. Viņš vēlējās vairāk laika veltīt dēla Paula un meitas Annas ģimenēm. Zemgals bija vecbiedrs Studentu Vienībā Austrums. Tur viņš sastapa draugus un domu biedrus.

Pēc aiziešanas no augstā amata, Zemgals turpināja domāt par mūsu valsts nākotni. Viņš to darīja tālredzīgi un sekmīgi. 1933. gadā dibinātai Baltijas Valstu Sadarbības Biedrībai viņš kļuvis par priekšsēdi. Ir zināms, ka Zemgalam bija nodoms šo Baltijas valstu sadarbību izvērst par Baltijas jūras zemju sadarbību. Zemgals domāja arī par Eiropas politisko nākotni. Viņš kā Saeimas Ārpolitikas komitejas loceklis atbalstīja Francijas un Padomju Savienības tuvināšanos ar nolūku izolēt agresīvo Vāciju. Neatkarīgi no tā, ko domāja mazās Latvijas valstsvīri, notikumi risinājās pavisam citādā gultnē.

Norises, kas sākās Latvijā ar 1934. gada 15. maiju, nesaskanēja ar dziļi demokrātisko Zemgala sabiedriskās sadzīves kārtības izpratni. Viņš savā stājā palika negrozīts, piedāvāto amatu nepieņēma, palika arvien vientuļāks un, drūmu nākotnes paredzējumu māks, mira 1939. gada 6. janvārī. Sērojošā Austrumiešu saime un daudzi Gustava Zemgala cienītāji pavadīja viņu uz pēdējo dusu.

Bija aizgājis vīrs, kas cīnījās: "Ar savu tautu, par savu tautu" un kas to bija darījis: "Ar tīrām rokām un skaidru sirdi."

Dzejnieks Atis Ķeniņš aizgājējam bija veltījis dzejoli, kuŗa pirmās rindas skan sekoši:

"Draugs, latvju novembrī vai tālo atceries, Kad skaudrs rudens vējš bij tumsā satinies?..."

HERMANIS VILKS.

Vēres: Akadēmiskās Vienības AUSTRUMS rakstu krājums ATCERIES AUSTRUMU un A. Sildes grāmata VALSTSVĪRI UN DEMOKRĀTI.

MONTREALAS LATVIEŠU NAMS UN TAGADĒJAIS CENTRS.

Īss atskats.

Montrealas Latviešu Palīdzības Biedrības (tagadējās MLB) pilnsapulcē 1949. g. 15. decembrī V. Kraulis un A. Caunītis ierosina, ka latviešiem Montrealā nepieciešams iegūt savu namu, kas kalpotu visu latviešu sabiedriskām un kultūrālām vajadzībām. Pilnsapulce ierosinājumu akceptē un nama komisijā ievēl A. Caunīti, V. Ķrauli, R. Karlsonu, N. Zoldneru un E. Revelipu. Šī komisija savu darbību uzsāk 1950. gada 11. janvārī ar inž. N. Zoldneru kā priekšsēdi. Nolemj dibināt Latviešu nama fondu kā financiāli autonomu saimniecisku pasākumu. Līdzekļu iegūšanai talcinieki apstaigā tautiešus mājās, pārdo dot dalības zīmes \$ 10.00 vērtībā. Dalības zīmes

pieteicot, kam līdzekļu nav, atļauj iemaksāt kaut vienu dolāru, pārējo apņemoties nomaksāt viena gada laikā. Daudzi šo iespēju izmanto. Der atcerēties, ka piecdesmitajos gados latvieši šai zemē ir tikko ieradusies un kabatas visiem ir tukšas. Ikvienam pirmā kārtā jādomā par savu eksistenci, tādēļ katrs izdodamais dolārs tiek rūpīgi svērts un vērtēts. Rezultātā līdz nama fonda dibināšanas sapulcei 1951. g. 12. novembrī ir gan pieteiktas 306 dalībības zīmes \$ 3.060.- vērtībā, bet naudā nama fondā iemaksāti tikai \$ 430.-. Fonda valdei neizdodas iegūt lielāku atsaucību tautiešos latviešu nama idejai. Talkas turpinās, bet līdzekļi ienāk gausi. Piecu gadu laikā, līdz 1956. g. februārim, pieteiktas dalībības zīmes \$ 9.360.- vērtībā, bet kasē ir tikai ap \$ 6.500.-. Šī summa ir pārāk maza, lai ko reālu varētu uzsākt.

1957. gadā mainās fonda vadība. Par priekšsēdi nāk O. Krādzis. Viņa laikā Ev.-lut. Trīsvienības draudze nāk ar priekšlikumu pirkt namu kopējiem līdzekļiem. Fonda valde tam pievienojas, bet 1958. g. 25. maijā sasauktā fonda pilnsapulce priekšlikumu noraida, reizē smagi kritizējot fonda valdes darbību. Rezultātā O. Krādzis un vairāki valdes locekļi atkāpjas. Par fonda priekšsēdi ievēl A. Bremzi.

Jauni līdzekļi fondā neienāk. Valde nolemj naudu ieguldīt, nopērkot Īres māju ārpusē, 1990-92 Patricia avenijā, St. Laurentā, par \$ 19.500, ar \$ 6.500 iemaksu. Sabiedriskām vajadzībām šī māja nav piemērota. 1961. g. 10. novembrī A. Bremze no fonda vadības atteicas. Viņa vietā nāk V. Kraulis.

Ar Vili Krauli kā nama fonda priekšsēdi sākas jauns posms Latviešu nama vēsturē. Jau 1962. g. pavasarī valde nolemj Īres māju pārdot. Jauna nama iegādes tehniskā komisija inž. J. Zālīša vadībā seko māju piedāvājumiem. 1966. g. 9. februārī izdodas Īres māju Patricia avenijā izdevīgi pārdot. Tā paša gada 29. aprīlī nopērk divstāvu Īres namu 2372 Hampton avenijā par \$ 25.000, iemaksājot \$ 9.500. Trūkstošos \$ 16.000 aizņemas Montrealas Latviešu Kredītsabiedrībā.

Turpinot izīrēt nama abus augšējos stāvus, fonda valde ar tautiešu un organizāciju darbu un līdzekļiem izbūvē nama pagraba stāvu latviešu sabiedriskām vajadzībām. Ar gadiem pagraba telpas arvien vairāk un vairāk izmanto organizācijas nelielām sanāksmēm un sarīkojumiem (līdz, apmēram, 60 dalībniekiem), pilnsapulcēm, valdes sēdēm, tāpat koņa un deju kopas mēģinājumiem, arī skola un pensionāri savām regulārām sanāksmēm. To apstiprina skaitļi:

1979. gadā telpas izmantotas	68
1980. gadā telpas izmantotas	75
1981. gadā telpas izmantotas	147 un
1982. gadā telpas izmantotas	145 aktivitātēm,

kopskaitā ar, apmēram, 3.000 dalībniekiem.

Kā redzams, Latviešu namam ir liela nozīme latviešu sabiedrisko un kultūrálo rosmju veicināšanā Montrealā. Protams, lielākiem sarīkojumiem tā telpas par mazām, un tādus gadījumos organizācijām jāirē lielākas telpas pilsētā. Nama parādu Latviešu kredītsabiedrībā likvidē 1973. gadā, to aizstājot ar bezprocentu aizņēmumu no tautiešiem \$ 14.400 apmērā.

Ar Latviešu nama priekšsēdža Viļa Krauļa aiziešanu mūžībā 1977. g. 23. novembrī, viņa vietā nākošā pilnsapulcē 1978. g. 30. aprīlī ievēl inž. Albertu Krievu. Godinot fonda un nama ilggadīgo valdes priekšsēdi, 1978. g. 5. novembrī vienu istabu Latviešu namā nosauc Viļa Krauļa vārdā.

Ar atkārtoti rīkotām nama parāda likvidēšanas akcijām un beidzot ar valdes locekļa Augusta Pušpura personīgo akciju, aprunājoties ar tautiešiem, kā viņš pats saka, "zem četrām acīm", nama parādu dzēš 1980. g. 15. martā parāda likvidēšanas saietā. Tā no nama komitejas dibināšanas 1950. gadā līdz pirmā Latviešu nama nopirkšanai sabiedriskām vajadzībām paiet 16 gaŗi gadi. Bet vajadzīgi vēl 14 gadi līdz nopirkta nama pilnīgai izmaksai.

Nama pilnsapulcē 1982. gada 28. februārī A. Krievs vairs nekandidē, un viņa vietā par Latvie-

šu nama priekšsēdi ievēl inž. Jāni Tēraudu. Šai sapulcē Augusts Pušpurs ieteic latviešiem celt vai pirkt lielāku namu, kuŗa sabiedriskās telpas apmierinātu lielāko daļu mūsu vajadzību. Viņš arī jau iepazīstina ar savu izstrādāto līdzekļu sagādes plānu, pēc kuŗa tautieši un organizācijas aizdotu \$ 250.000.- bezprocentu aizdevumu, ko atmaksātu 5 gados. Šo domu sapulces dalībnieki visumā uzņem labvēlīgi.

Vadoties no pilnsapulcē ierosinātās idejas par lielāku latviešu namu, valde Jāņa Tērauda vadībā interesējas par piemērotiem objektiem. Par labāko izrādās YMCA's 1954. gadā celtais nams Montrealas priekšpilsētā Lašīnā (Lachine), 3955 Provosta ielā. Pirkšanas - pārdošanas līgumu paraksta 1983. gada 29. aprīlī. Nama kopizmaksa ir \$ 180.000.-, ar \$ 65.000.- iemaksu, pārējo daļu - \$ 115.000.- nomaksājot līdz gada beigām. Īpašumā ir divstāvu, ķieģeļiem apšūta, betona celtnē, ar divām telpām sabiedriskām vajadzībām apakšstāvā un vienu lielāku augšstāvā, kas spēj uzņemt ap 200 personu. Īpašumā ir arī trīs apbūves gabali. Pirkumam vajadzīgo līdzekļu sagādi jau kopš vairāk kā gada organizējis Augusts Pušpurs. Latvieši nama fonda aicinājumam ir atsaucīgi, kaut šoreiz dalības maksa nav maza (\$ 1.000.-). Līdz līguma slēgšanas dienai vajadzīgā iemaksa ir jau nodrošināta.

Tūlīt pēc Centra nopirkšanas sākās visāda veida rosīgas talkas telpu pārbūvei un uzlabošanai un gruntsgabalu apkopšanai. Atsaucība ir laba. Ne mazāk atsaucīgi tautieši ir mantu ziedošanā Centra iekārtošanai un izdaiļošanai.

Arkārtas pilnsapulce Latviešu namā 1983. gada 13. jūlijā nolemj Latviešu namu pārdot un līdzekļus iekļaut jaunajā Centrā. Namu pārdod 1984. g. aprīlī par \$ 73.000.-.

Jaunā Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra atklāšana notiek 1983. gada 17. septembrī. Atklāšanā un nama iesvētīšanā piedalās federālās, provinciālās un lokālās pašvaldības, tāpat arī kaimiņtautu un latviešu organizāciju pārstāvji. Namu iesvēta prāvests A. Voitkus, lūgšanu saka prāvests A. Pekšs. Latvijas himnas laikā Centra karogmastā uzvijas Latvijas sarkanbaltsarkanais karogs.

Pirmajā Centra pilnsapulcē, kas notiek 1984. g. 18. martā, pieņem Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra statūtus. Centra nolūks ir gādāt par iespēju sabiedriski sadarboties visiem, bet sevišķi latviešiem un latviešu organizācijām, kam rūp veicināt un veidot latviešu garīgo, kultūrālo un sabiedrisko dzīvi, ļaujot ar to iepazīties arī apkārtnes iedzīvotājiem.

Centrs ir visu Montrealas latviešu atsaucības, darba un pūliņu rezultāts. Centra telpu pārbūves darbus ļoti lietpratīgi ar talcinieku palīdzību visus šos gadus ir vadījis Viesturs Hūns. Taču vislielākie nopelni Centra tapšanā neapšaubāmi ir Centra kasierim Augustam Pušpuram, ar viņa personīgo iniciatīvu sekmīga Centra finanču jautājuma atrisināšanā. Centrs pilnīgi izmaksāts 1983. gadā, saskapā ar nama pirkšanas - pārdošanas līgumu, un šodien namam bankā ir noguldījumi \$ 180.000.- vērtībā.

Salīdzinot ar Latviešu namu, Centrs ir ievērojami kāpinājis latviešu sabiedrisko rosību Montrealā. Lai runā skaitļi:

Centrā notikušās aktivitātes	Dalībnieku, apmēram, skaits.
1983. g.	171
1984. g.	337
1985. g.	447
1986. g.	500
1987. g.	500
1988. g.	apmēram, tāpat.

Ja Centra pirmajos gados lielākiem sarīkojumiem organizācijas īrē telpas citur, tad pēdējā laikā jau gandrīz visi nozīmīgākie sarīkojumi notiek pašu Centrā. Latviešu sabiedriskās aktivitātes Montrealā šodien bez Centra vairs nav domājamas.

ALBERTS KRIEVS.

Lūdzam līdzstrādniekus piedalīties FORUMĀ!

Vēl par datoriem...

Pāris trauksmainu gadu laikā datori ienākuši sabiedriskā darbā tik pamatīgi, ka 'vai tos vajadzētu' vairs nedzirdam; drīzāk, viena organizācija aiz otras ķeras pie konkrētiem darbiem ar datoru palīdzību, fokuss pārsviedies uz 'kā to izdarīsim'. Turklāt, drusku brīvākas gaisotnes zīmē mēs apsveram datoru vešanu uz Latviju. Arī tādā ziņā esam garām 'vai' un tuvojamies 'ko' un 'kā': piem., nesen ALA-s vadības jautājums bija —kuru datoru?

Tātad, datori latviešu saimē ir globāla parādība, un tie viegli spētu veidot efektīvu saziņu tīkla pamatus. Tam vairs tehnisku šķēršļu nav, trūkst tikai gribēšanas. Mērķi, kuru panākšanā tīkloti datori varētu nākt talkā, ir labi zināmi.

Vai vēl būtu kāds, kas 'netic' tādiem 'vispārinājumiem'? Varbūt daļēja faktu uzskaitē palīdzētu viņus pārliecināt.

'Pareizais' dators spēju, ērtas lietošanas un vieglas latviskošanas ziņā ir un paliek Apple firmas **Makintošs**—tāpēc to arī visām mūsu organizācijām iesaka PBLA. Tas dominē latviešu sabiedriskā darbā. To jau lieto, piem., visas ALA-s vasaras vidusskolas, LSC-s Kalamazū, Minsteres Latviešu ģimnāzija un Tautas augstskola 'Abrene' (tātad, mūsu 'augstākā izglītība' vienbalsīgi); 'jumtos'—ALJA, LNJAK-ā, ELJA, LNAK-ā, DV (Kanādā), PBLA, BATUN; izdevniecībās—Sidnejas Latviešu biedrība Austrālijā, 'Memento' Stokholmā, 'Mežābele' Itakā, Ziemeļkalifornijas 'Apskats', skautu/gaidu žurnāls 'Ķegums', sociāldemokratu 'Brīvība', nule slēgtie 'LatDatī'; sabiedriskos pasākumos—Latviešu fonds, Kanādas Latviešu centrs Toronto, Amerikas Latviešu Palīdzības fonds. Un klāt nāk vēl draudzes, citas organizācijas, privāto uzņēmumu un darbinieki, kas arī 'Maku' ievēduši mājās. Efektīvas IBM iekārtas atrodas KLCT-o, žurnāla 'Jaunā Gaita' redakcijā (arī 'ņem pretī' Maka formata diskus) un LaRAs grāmatu klubā.

Pirms gadiem diviem, trim tāds darba rīku inventārs vienkārši —nebija! Jāpiezīmē, ka nav vien pieaudzis mūsu 'sabiedrisko datoru' skaits, bet arī stipri pieņēmušās iekārtu spējas: daudzām paplašināta atmiņa, pievienoti lielāka tilpuma ripdziņi, lāzerdrukātāji, utt. Līdz ar to, 'iespējamais' aug jaudā un kvalitātē. Tādas attīstības gaitā, neizbēgami, vairojas lietotāju zināšanas: mēs (un te runa par plašām 'vienkāršu cilvēku' aprindām, nevis 'speciālistiem') šodien esam krietni 'gudrāki' datoru lietās, ne kā bijām pirms pāris gadiem. No pieredzes zinām labo, slikto, derīgo, nederīgo—un varam apmainīt informāciju, viens otram lietīšķi palīdzēt. Piemēri: datoru 'ievirzes' nometnēs, 'LatDatī'. Kopvilkumā—mūsu datorjomā veidojas tas, ko vietējie sauc par 'critical mass': pietiekami daudz iekārtu, iekārtu darbinātāju, pieredzes, kontaktu, apķēribas un, kopā, pietiekami daudz spēju un iespēju, lai...ko?

Ja paskatāmies rūpīgi—tad ir skaidrs, ka 'otrais vilnis' jau sācies. Tas ir: datoru un datorzinību vešana uz Latviju.

Te daudz nefilozofēsim par turienes režīma neļedzībām un ne-taisnībām. Lai paliek gaisā karājoties arī plašāks jautājums par 'informātikas' izredzēm 'pārkārtošanas' programmā, kas vēl grūti cīnās ar rakstāmnašīnu, kopētāju un drukas salikšanas iekārtu privātpārvaldi, par papīra 'deficitu' (gan ne 'ierindas' traktātu iespēšanai) nemaz nerunājot. Skaji reklamētā 'pārkārtošana' nonāk asās pretrunās tieši informātikas jomā ar atpakaļpalikuša režīma tieksmi visu noteikt 'no augšas'. Ekonomisks uzplaukums, vides aizsardzība, iestāžu demokratizēšana—skan jauki; bet mēs saprotam, ka uz mērķiem 'normāli' iziet no precīzas, plaši pieejamas informācijas, kura nosprauž revidējamo. Arī PSRS kompartijas birokratija to saprot, bet pretojas līdzējošam: tādejādi izgaiss tās 'vadošā loma', beidzot būs jāsniedz plikas atskaites par neveiksmīgo saimniekošanu, jāmaina metodes, utt. Bankrots, dzīves kvalitātes lejupeja, vai politikas atkābināšana no ekonomijas un, aplī, vēl lielāks spiediens maiņu virzienā. Nepatīkama izvēle pavēļu devējiem, un

nosliekšanās uz vienu pusi vai otru lēmumos precīzi ziņos par 'perestroikas nopietnību', kā labs barometrs.

Uz tāda fona un tādos apstākļos—kāda nozīme datoru vešanai uz Latviju? (Un sapratīsim 'vešanu' kā—vešanu tikai iestādēm un organizācijām, kuras var iekārtas izmantot latviešu tautai labvēlīgos virzienos. Te nav runa par 'normālu' tirdzniecību—kamēr rublis nav 'ista' nauda, tāda nevar nopietni izveidoties—nedz arī par spekulāciju, lai gan vecas IBM AT iekārtas 'uzsperšanas' cena Rīgā ir 35,000 rubļi!)

Pirmkārt—arī tur jāizveido 'kritisku masu' par labu maiņām. Mēs zinām, ka tāda veidojas Tautas frontē, LNNK-ā, draudzēs, VAK-ā, Kultūras fondā un vēl citās formālās un neformālās organizācijās. Pamatos—informācija, informācijas izplatīšana, informācijas apmaiņa. Datori un zināšanas par datoru izmantošanu, tātad, var tikai palīdzēt—i organizāciju darbā, kā paši esam piedzīvojuši, i tieši sāpīgu problēmu, piem., piesārņošanas, atrisināšanā.

Otrkārt—ar visiem līdzekļiem jāvērsas pret nelikumīgo; patvarīgo, mūsu tautai bīstamo migrantu ievazāšanu Latvijas teritorijā. Šo 'darba spēka' iepludināšanu 'attaisno' uz t.s. 'ekonomijas' pamata—uzceļ jaunu fabriku, tajā vajadzīgi strādnieki, utt. Tāpēc ārkārtīgi svarīgas ir tās 'reformas', kas dotu LPSR valdībai noteikšanu 'ekonomijas plānošanā' un nodrošinātu latviešu valodas lietošanu. Igaunijā nule pieņemtais likums paredz viņu valodu kā 'oficiālu' visās iestādēs un uzņēmumos četrus gadu laikā—ja kāds migrants to nebūs paguvus iemācīties, tad viņu varēs pamatoti atlaist. Bet—tie ir 'politiski' jautājumi. Kāds te sakars datoriem? Gluži vienkāršs: ar datoru palīdzību, ar automatizāciju—jaunās un ejošās darba vietās vajadzēs mazāk strādnieku, birokratu. Toties, vajadzēs vairāk labi sagatavotu speciālistu, darba vadītāju. Tā būtu veselīga 'pārkārtošanās'.

Trešā vietā, virsplānā—jau minētā tīklošanās. Dabīgi.

Ir parasts, ka 'politiķiem' un visādiem gudriniekiem patīk iegrozīties priekšgalā parādēm, kas sākušās pirms laba laika. Tā bijis ar 'sakariem' un tā iet tagad ar datoriem. Uz Latviju 'privāti' ir jau aizgājis vismaz kāds datoru dūcis, pēdējais no tiem Austrālijas tautiešu Kultūras fondam iedāvinātais Makintošs, ar lāzerdrukātāju. Vai nebūtu pienācis laiks rīkoties plānveidīgāk—izmantojot sabiedrības saziēdoto naudu, kas banku kontos arvien 'sēž', jo esot grūti izlemt 'ko ar to darīt'? Kungi, lemjat steidzīgi—šis ir tas 'palīdzības' laiks! Un nav jau tik grūti—ja ieklausāties ciemiņu pieticīgi izteiktās vēlmēs.

Bet nerīkosimies tik savtīgi, kā nupat ar Imantu Ziedoni KF-a turnejas laikā: re, viņš gribēja Makintošu, bet šejienes 'pavadoņi' centās ieteikt citu modeli, un KF beigās aizbrauca mājās tukšā. Tas pats šobrīd ar A&A kustības un Tautas frontes pārstāvjiem: cilvēki, kas te nav ne nieka ar datoriem darījuši latviešu sabiedrības labā uzreiz grasās klāt ar mulsinošiem 'padomiem'. Lielākoties, diemžēl, tie ir 'IBM padomi', kas par aktuālo mūsu situāciju, PBLA-s ieteikumu un ciemiņu cerībām nelīkas ne zinis. Mīļie cilvēki—ja nevarat parādīt kā latviski ar datoriem strādā Jūsu pagastā....ciešat klusu!

Skaidrs—datorus jāved, un jādod ciemiņiem līdz. It īpaši lielākām vienībām, piem., koriem (kas tajā ziņā ar 'Ave Sol' paredzēts Longbičā?), tautas deju grupām, utt. Ja viņi vēlas Makintošus, tad Makintošus. Ja viņi grib salīdzināt un tad izvēlēties—sagādāsim lietpratējus, parādīsim. Vai tā neizvēlējamies paši? Bet neturpināsim līdz neļedzībai katrs savā melnīnā—lieta ir pārāk nopietna. (Un, tūdzu, neaizmirsīsim, ka tur strāva ir 220v/50 Hz, vajadzīga cita 'dakša'!) Vienkārši: ne naudu aploksnē, vai tautiskus šķīvjus—bet derīgu, cik vien iespējams, vienas šķirnas graudu.

Tā šis vismodernākais mūsdienu 'grauds' arī atradīs auglīgu vietu Latvijas zemē, un palīdzēs tur izsaukt ražu uz kuru mēs visi ceram.

Juris Mazutis

PASAULES TĀLĒS AUGSIM VIENOTI LATVIJAI!

Skautošanas kustība kā tāda ir gandrīz tikpat veca kā mūsu gadsimts. 1908. gadā to Anglijā uzsāka ģenerālis sērs Baden-Pauels (Sir Robert Stephenson Smyth Baden-Powell). Tikai 9 gadus vēlāk, 1917. gadā, skautošana sākās arī Latvijā, un 1922. gadā savu darbību uzsāka Latvijas gaidas. Kustības pamatdoma - jau no bērnības mācīties dzīvot veselīgu dzīvi, iepazīt, mīlēt un saudzēt dabu, palīdzēt un kalpot saviem līdzcilvēkiem. Simpātiskās, savstarpēju un internacionālu draudzību veicinošā jaunatnes kustība nepārprotami apliecinājusi savu dzīvotspēju. Pēc II pasaules kara jukām tā atsāka darbību vai katrā bēgļu nometnē, un sekmīgi atjaunojās arī tikpat kā vienlaikus ar mūsu izkāpšanu jauno mītu zemju krastos.

Rīgas 90. skautu vienība Ņujorkā, vadītāja A. Gaujenieka gādībā darbību iesāka 1949. g. 10. maijā, un tā paša gada 28. oktobrī vadītājas Zigrīda Gaujeniece un Mirdza Volrāte nodibināja arī Zilā kalna 4. gaidu vienību - pirmo latviešu gaidu vienību ASV. Kopš tā laika aizritējuši 40 gadi. Ar cilvēka mūžu samērojot, tas ir krietni ietilpīgs laika sprīdis. Tādēļ ar jo lielāku prieku un gandarījumu varam atzīt, ka abu minēto vienību darbība visus šos garos gadus turpinājusies veselīgi un modri. To, droši vien, ne mazums veicināja apstākļi, ka Ņujorkas gaidām un skautiem laimējās iegūt gādīgu krusttēvu - Ņujorkas ev.-lut. draudzi, kas atvēl savas telpas nodarbībām un lauku īpašumu Katskilos āra nometnēm. No gaidu un skautu saimes izauguši daudzi spējīgi un pašreizējā draudzes un arī visas latviešu sabiedrības darbinieki.

Kāda tad ir abu vienību "ikdiens"? Ik pa 2 nedēļām notiek nodarbības. Vasarās ir nometnes kopā ar citu pilsētu latviešu vai arī leišu, igauņu un ukraiņu draugiem. Ziemas priekos ietilpst slēpošanas izbraukumi. Lielgaidas un roveri sagādā, atved, uzstāda un izpušķo milzu egli Jonkeru baznīcas Ziemsvētku dievkalpojuma. Gaidu un skautu goda sardze ar karogiem piedalās 18. novembra sarīkojumos. Ik gadus tiek izpildīts kāds labā darbība projekts - bērnu lasāmvielas tulkošana latviski, Latvijas Vides Aizsardzības Kluba atbalstīšana u. t. t. Tautas deju kopa Trejdeksnis dimdina grīdu dziesmu svētkos un citos sarīkojumos. Trejdeksņa vadītāja Z. Gaujeniece apbalvota par tautas deju choreografijām. Katru gadu ar plašu sarīkojumu un kādas ludzības iestudējumu tiek nosvinēti gadsvētki.

Sogad, kā jau 40 gadu jubilejas reizē, svinēšana notika 2 papēmienos. Piektdien, 24. februārī, kādi 100 viesi pavadīja omulīgu un jautru saviesīgu vakaru ar mielastu un deju SUNY Maritime College telpās, Fort Schuyler, Bronksā.

Svētdien, 26. februārī, Jonkeru baznīcā notika svinīgs jubilejas dievkalpojums ar goda sardzi pie karogiem. Diakons Oļģerts Sniedze, kas pats savā laikā skautojis Rīgas 90. skautu vienībā, savā sprediķī runāja par solījumu pildīšanu un sekošanu mērķiem, kas ir "cēli kā dzimtenes dievnamī". Aizkustinoša, kā ik gadus, bija skautu un gaidu balsis līdz runātā likumu litānija, kurā izlūdās Dieva palīgu gaišiem mērķiem un darbiem tautas un tēvzemes labā.

Pēc dievkalpojuma sekoja svinīgais jubilejas akts sarīkojumu zālē, kurā vadīja vecāku padomes priekšsēdis Ivars Bērziņš. Viņš atgādināja mudi: "Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!", kas pašlaik ieguvusi īpašu nozīmi, un ieteica uz nākošo lielo nometni ieaicināt arī jauniešus no Latvijas. Piebildīsim, ka gaidu/skautu kustība jau atsākusies Lietuvā, un to gatavojas atsākt arī Latvijā un Igaunijā. Skiet, ka komjauniešu un pionieru ēra savu laiku ir pārdzīvojuši.

Raibā rindā sekoja vairāki apsveicēji. "Krusttēvs", draudzes priekšnieks V. Zālīte pasniedza aploksnī. Viņa priekšzīmei sekoja arī DV pārstāvis A. Braunfelds un NLOP priekšsēdis Jānis Šķip-

ķis. Pēdējais šai brīdī "valkāja divi cepures", jo ir arī roveru dzimtas vadītājs un pats noskautojis 38 gadus. Vēl bija vesels birums citu apsveikumu. Izskanēja arī atzinības un pateicības vārdi par gaidu/skautu darbības atbalstīšanu. Pirmām kārtām tos izpelnījās mācītājs R. Zariņš, kurš visus 40 gadus bijis gādīgs un uzticams ceļa biedrs. Piešķīra arī redzamas, taustāmas un piespraužamas atzinības zīmes: Saulīti ieguva vadītāja Nora Aivara, Valerija Kušķe un Ilmārs Dzilna. Baltās liliņas ordeni piešķīra vad. Maijai Sūrmanei. Gaidu pateicības zīmi saņēma Ruta Rāviņa un Magnuss Kļaviņš. Vecāki kā pateicību savu mīluļu audzinātājiem un vadītājiem bija sagādājuši īpašu nozīmi, ko pēc Andas Pīrvicas meta darinājis rotkalis Oļģerts Kutcers. Šo balvu bija izpelnījušies skautu vadītāji: Jānis Šķipķis, Ints Rupners, Maija Sūrmane, Ēriks Priedītis, Jānis Sūlmeisters, Vizbulīte Sūlmeistere, Pēteris Aivars, Mārtiņš Zālīte un Andris Vītiņš, tāpat arī gaidu vadītājas Zigrīda Gaujeniece, Maija Laiviņa, Nanija Petersone, Rašma Lismane, Liliņa Klētniece, Ilze Rupnere, Maija Šķipķe, Nora Aivara, Ārija Restberga un Linda Rence.

Pēc akta - teātris. Redzējām Vizmas Belševicas pasaku ludziņu "Pāpīra zirdziņš" vadītāju Maijas Laiviņas un Inta Rupnera režijā. Piedalījās visa guntiņu, mazskautu, gaidu, skautu, lielgaidu un roveru saime. Meistarīgas dekorācijas bija darinājuši vadītāji Vizbulīte un Jānis Sūlmeistari. Kostīmus ar pasakainu izdomu bija šuvusi, veidojusi un lipinājusi vad. Nanija Pētersone. Par gaismām un speciāliem efektiem gādāja Pēteris Sūrmanis un Eduards Ziediņš. Par deju choreografiju atbildīgas vadītājas N. Aivara, I. Rupnere, M. Šķipķe un M. Sūrmane. Puķu velti par klavieru mūzikas aranžējumu un izpildījumu saņēma Marta Blumberga. Īsā laikā tapušais uzvedums, kā tas jau kļuvis par gadskārtēju tradīciju, bija teicami sagatavots, krāšņš un atjautīgs. Dalībnieku centību un pūles skatītāji atalgoja, neskopojoties ne ar jautriem smiekliem pareizās vietās, ne ar aplausiem beigās.

Izrādei sekoja branga mielošanās ar siltām pusdienām un apgrēcīgi bagātīgu kafijas un kūku galdu. Ar jokiem un jautrību norisinājās loterijas ložu pārdošana un balvu sadalīšana. Kupls loterijas galds bija arī augstāva zālītē. Vēl vienu stāvu augstākā zālē bija izlikta plaša fotogrāfiju skate ar attēliem un attiecīgiem paskaidrojumiem no visiem 40 darbības gadiem. Šo vērtīgo dokumentāciju ar lielu rūpību bija sagatavojuši vad. M. Šķipķe. Vērtīgs dokuments ir arī 40 gadu darbības piemējas brošūra ar jubilejas norises programmu, apsveikumu tekstiem, darbības pārskatu un daudziem, jo daudziem attēliem. Šo izdevumu iekārtojis un rediģējis vad. Ēriks Priedītis.

Kopsavilkumā jāatzīst, ka jubilejas sarīkojums izteiksmīgi liecināja par 40 čaklā darbā pavadītiem modriem gadiem, kas darījuši godu visai latviešu sabiedrībai. Lai netrūkst modrības arī nākotnē!

BIRUTA SŪRMANE.

VESTULES:

VALDNIKA KLĀTBŪTNES NOLIEGUMS.

Latviešu sabiedrībā - sarunās un presē - atkārtoti vērojama taisnīga Radītāja un Valdnieka klātbūtnes noliegšana cilvēces vēsturē. YHVH pravieša vārdi - "Visas tautas dzīvo manu (YHVH) acu priekšā", kā arī Kristus teiktais, ka "neviens mats nenokrīt no mūsu galvas bez Viņa ziņas" tiek apšaubīti, kā var secināt arī no Daugmaļa komentāriem pēdējā MLB Ziņotājā.

Visas tautas ir padotas Valdnieka (YHVH) likumbām, ne cilvēku idejām, kas labs, vai kas ļauns. Tik tiešām angļiski runājošā sabiedrībā, s sākot ar 19. g. s., ir piedzīvojuši Viņa svētību. Ar Viņa ziņu un palīdzību tā ir izaugusi no nepilnas 2 milj. ļaužu kopības 12. g. s. līdz 250 miljoni lielam skaitam. Austrālijas romānu rakstnieku idejas par to, kas krimināls, kas nē, nav Kristus standards. Neatzīstot vai apšaubot Valdnieka

(YHVH) klātbūtni un likumības, kā to dara Daugmalis, latviešu tauta vēsturē ir dilusi teritoriāli un skaitliski (sk. M. Gimbutas, The Balts).

Tie, kas domā, ka manas teorijas ir savādas, nav nopietni iedziļinājušies universa Valdnieka (YHVH) mērķos un nolūkos.

J. PURVIŅŠ JURJĀNS.

DIEVTURĪBA - MALDU MĀCĪBA.

Šad tad mūsu Zīpotājā parādās mazi apraksti, kā Montrealā darbojās dievturu ļaudis. To gan te ir tikai nedaudzi. Februāra mēneša Zīpotājs stāsta, kā viņi svinējuši Ziemsvētkus. Tie vēluši blūzi un to dedzinājuši, lai tīri varētu uzkāpt debesu kalnā.

Ja dievturiem Montrealā ir tikai daži dalībnieki, tas liecina, ka tautieši šeit ir izpratuši, ka dievturība ir maldu mācība.

Avoti, uz kuriem balstoties sacerēta dievturība, ir mūsu tautas dainas. Pionieri šai miteoloģiskā tradīciju laukā bija E. Brastīšs un K. Bregžis, kas katrs sarakstīja savu katechismu. Vai tautas senču ticējumu kultivēšana jeb dievturība ir miteoloģisku tradīciju piekoptāšana, nodošanās senču pagāniskām dievībām, vai etniska tradīciju veicināšana, būtībā grūti pateikt.

Kā Brastīšs, tā arī Bregžis māca, ka Dievs ir visas esamības cēlonis un reizē augstāka ideja, bet tuvāk nenorāda, kā tas ir jāizprot. Dievturu rakstos tiek diskutēts, vai senlatviešu reliģija ir ticība vienam Dievam, vai vairāku dievu atzinēja. Bregžis māca, ka Dievs ir viens vienīgs, tikai viņam ir daudzi vārdi, kā Jānis, Māra, Laima, Ūsiņš, dieva dēli, un dieva meitas. Brastīšs, savukārt, izskaidro, ka senči ticējuši daudzām dievībām, par ko nepārprotami liecinot mūsu tautas folklorā.

Latviešiem krist atpakaļ no kristīgās viendabības daudzdievībā ir naivs primitīvisms, kas mūsu kultūras un reliģijas dzīvē nekādā gadījumā nav cildinošs. Dievturībā Dievs ir tikai labs, bet ne svēts. Dievturiem trūkst reliģijai nepieciešamā dvēseliskā dziļuma. Tiem galvenais ir ārišķība. Sirds pārliecības un iekšējās svētījamības vietā dievturiem ir pilnīgs tukšums. Šāds iekšējs tukšums ir visai raksturīgs visām maldu mācībām.

Kristīgā ticībā dvēsele meklē un grib atrast pestīšanu. Cilvēks meklē Dievu, lai iegūtu dvēseles līdzsvaru, mieru, atsvabināšanos no grēka un ļaunuma, un gūtu mīlestības spēku. To nespēj saviem sekotājiem dot senču miteoloģiskie ticējumi - Dieva turēšana, dievturība. Nevienam nevarētu būt iebildumu pret dievturu vienībām un puduriem, kas pulcina tautiešus, lai diskutētu par folkloras vērtību pētīšanu un saglabāšanu, dziedātu tautas dziesmas, lasītu izvilkumus no tautas gara mantām, rīkotu uzvedumus, kur atspoguļojas senču tradīcijas, vai arī saietos valkātu mūsu skaistos tautas tērpus. Tā ir svarīga senču tradīciju saglabāšana nākamām paaudzēm. Bet, ja nu senču etniskās tradīcijas uzsāk piekopt kā reliģiju, tad tā ir tautiešu ieslīgšana pirms kristīgā laikmeta pagānisko dievību maldu mācības kultā. Viņus apmierina pagāniskā kulta ārējās izdarības. Mūsu senči piekopa savu dievību godināšanu un pielūgšanu daudzus gadu tūkstošus, pirms neko nezināja par Kristus mācību, nezināja, kas ir Jēzus evaņģēlijs, nespēja izjust Trīsvienības spēku, grēku piedošanas svētību un Pestītāja dievišķo apsūtījumu. Dieva meklējumos var viegli nomaldīties, un dievturi ir aizmaldījušies pagājušajā laiku miglājā. Tie nespēj vai nevēlas saredzēt dievišķo gaismu. Skumji ir konstatēt, ka, garīgas dzīves stiprinājumu meklējot, daži ticībā nestabili tautieši ir aizrauti maldu mācības dūknā. Atvērsim savas gara pasaules logus pret mūžīgo Dieva patiesības gaismu, tad viltus un maldu mācības tumsa nespēs iespiesties mūsos. Meklēsim Dievu un Viņa žēlastību, tad mēs to sapemsim, tad Viņš mūs Svētā Gara spēkā pavadīs cauri mūsu dzīves gājumam.

R. T.

NOTIKUMI OTAVĀ:

ATDZIMŠANA?

Kāpēc jautājuma zīme? Ļoti vienkārši - pārāk lielas ticības man vēl nav. Biju jau sagatavojies

rakstīt nekrologu. Veidenbauma garā: -

"Pār kapiem laižas melnas vārnas
Un žēli ķērc nav vērts, nav vērts!"

Kā par brīnumu, uz tādu gandrīz vai likvidēšanās sapulci saradās veseli 14 - nekad vēl nebijis skaits! Visa vecā gvarde un 4 gadus jauni jauniešņācēji: Pēteris Brauns ar dēlu Tāli, Pēteris Staško un Ēriks Jerumanis. Spriedām, spriedām, beidzot nospriedām turpināt dziedāt! No priekšnieka amata atteicās Mārtiņš Sausiņš. Pielauzām Egonu Jēkabsonu. Tā kā Aivars Staško pārāgri penzionējās, mūzikālo vadību uzņēmās Armiņš Millers, kuŗš bez liekas kavēšanās sadalīja darbus: viņš pats, Miķelis Svilāns un Egons Rupners katrs sagatavos un mācīs pārējiem izvēlētas dziesmas. No dziedājam 3 dziesmas - skanēja gluži brangi.

Tā nu esam pagriezuši laika ratu atpakaļ uz 1979. gadu:... tikko nodibinātā Jundas Otavas nodaļa sāka gatavoties Jundas 25 gadu atceres koncertam. Nebijām vēl nekur tālu tikuši, kad mūs atstāja diriģents. Ko darīt? Nezaudējam dūšu - sadalījām dziesmas un mācījāmies paši. Rezultātā labi nodziedāts koncerts, par kuŗu MLB Zīpotājā, 1980. gada jūnijā, starp citu, raksta Malenietis:

"... Kuŗa sniegums šoreiz bija reti labi saliedēts un izturēts. Jundieši ar pilnu un klusinātu krūti atsaucās abu diriģentu - Daumanta Vitola un Andŗa Gūtmaŗa - prasībām. Tikai ņur tur kāda balss izlēca kā negaidīta cīruļa trallinājums."

Ja mēs to varējam veikt toreiz, desmit vīru sastāvā, pirms apaļiem 10 gadiem, varam to veikt arī ņodien. Kriŗjānis Valdemārs, ja nemaldos, esot teicis: "...tik gribēt vajaga, tik karsti gribēt..."

Kaut mums tā gribēšana nemitētos!

MARGAS.

Ziemas laikā Otavas Miera draudzes nama sāpu ieejas cementa pakāpieni bieŗi vien apledo un kāpšana paliek bīstama, īpaŗi vecākiem draudzes locekļiem. Vēl gan neviens nav kaklu lauŗis, vai ko citu maitājis, bet ko tur var zināt! Tā nu draudzes pilnsapulcē viena dalībniece ieminējās - cik labi derētu margas veciem cilvēkiem kur pieturēties. Atsaucās mūsu zobārstē Kira Obrazceva un piedāvājās margas samaksāt... Nedēļu vēlāk sānu ieeju greznoja acīm tīkamas ornamentālas dzelzs margas - kāpējiem kur pieturēties; visiem kur acis pamieļot: skaistums un lietderība! Drīz vien margas pielika arī bibliotēkas uzejai. Liels palēdies devīgai devējai!

INTERESANTS SARĪKOJUMS.

Cik vien man televīzijā gadījies klausīties roku, tas vienādi (uzsvars uz otrās zilbes) ir bijis augstu decibelu troksnis: kliegšana un brēķšana apvienota ar vaibstīšanas, ķermeņa lodzīšanu un lēķāšanu, nepārtraukta perkusija un pastāvīgi nospiesta pedēļa efekts. Vārdus sakot, akustiska dvinga. Jāgrieŗ vien nost.

Liekas, tādās pašās domās bija lielākā daļa baznīcēnu arī par 26. februārī izzīpoto Latvijas rokoperas video izrādi Miera draudzes namā. "Roks?" protestēja viena saŗutusi potenciāla klausītāja. "Es tādu neklausos!" Palīkām cilvēku 20, ieskaitot viesus, gleznotāju Maiju Tabaku un dēļu no Rīgas un referentu Hermani Vilku no Hamiltonas.

Zigmara Liepiņa rokopera Lāčplēsis izrādījās negaidīti patīkams pārstaļgums. Decibeli gaumīgi klusināti, perkusija sīta ritmu, nevis ausis, melodijas īsas, saprotamas. konvencionālās harmonijās, bieŗi ar tautas melodiju motīviem, elektroniskais ansamblis nekad nenosedza skaidri izdziedāto un izrunāto tekstu. Šad tad iespaidīgi pilnīga klusuma brīŗi - akustikas pauzes. Jauns gluŗi labi baudāms ņanrs Latvijas mūzikā. Prasās salīdzinājuma ar B. Rubesas "Varoņdarbiem" un rokoperu "Jesus Cchrist, Superstar". Diemŗēļ, uzvedums cieta no Latvijas lentām nepiemērotās aparatūras.

Otra lenta bij polītika: no 7 iesniegtiem sarakstiem LNAK padomes vēlēŗanām 5 sarakstu pārstāvēji 5 minūŗu īsrunās deklarēja savu grupu platformas. Iztrūka Kuŗa invalīdi, par ko nebūtu

Pēc sekmīga svētku noslēguma, rīcības komiteja ir nolēmusi atbalstīt latviešu jaunatni. Rīcības komiteja uzskata, ka Mūzikas nometne ir ļoti nozīmīgs pasākums latviešu kultūras tālākai veidošanai.

Nosūtītu čeku par \$ 5000.00 un vēl uvislabākās sekmes strādājot latviešu kultūras laukā.

Patiesā cieņā,

K. SVENTECKIS,
Rīcības komitejas
priekšsēdis."

Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome šo lielo atvēlējumu pieņēmusi ar vislielāko pateicību. Tas nodrošina III Mūzikas nometnes sarīkošanu.

PADOME.

Daugavas Vanagu 6. Globālās Dienas 1989. gadā no 17.-25. jūnijam Čikāgā

P.O. Box 231, Wood Dale, IL 60191-312/775-1882, 312/991-8489

DV 6. Globālo Dienu programma iesāksies Gaŗezerā. Tur 16. jūnijā, Kalpaka zālē, sāksies DV CV sēde, kas turpināsies arī nākamajā dienā. Abās dienās būs skatāma arī N. Uldriķa FOTO SKATE, ko iekārto V. Jaunkalniētis.

17. jūnijā Gaŗezerā notiks dažādas sporta sacīkstes, kā raketbolā, šaušanā ar mazkalibra šauteni un pistoli un māla baložu sacīkstes, "Skriesim uz Gaŗezeru" un futbolā. Vakarā dienu dalībnieki piedalīsies Gaŗezera LĪgo vakarā.

18. jūnijā būs dievkalpojums brīvdabas dievnamā. Sekos dažādo sacīkšu noslēgums un pastaiga pa Gaŗezera ģpašumu. Vakarā atgriešanās Čikāgā.

Čikāgā programma šāda:

19. jūnijā, plkst. 19:00, Atklāšanas akts, Junda un koncerts.

20. jūnijā, plkst. 19:00, Kuŗģīša brauciens 150 dalībniekiem.

21. jūnijā, plkst. 19:00, DV vīru koris Kanadā "Kara zābakos". Pēc tam sadraudzības un dziesmu vakars.

22. jūnijā, plkst. 19:00, Klīvlandes DV teātris ar A. Eglīša "Pēc kaut kā cēla nezināma".

23. jūnijā, 18:30, Svētku koncerts.
21:30, Rokkoncerts.

24. jūnijā, plkst. 9:00, Basketbola un volejbola sacīkstes.

plkst. 15:00, Tautas deju uzvedums.
plkst. 19:00, Svētku balle.

25. jūnijā, plkst. 12:00, Kamerkoŗa "Tās balsis" noslēguma koncerts.

Tuvāka informācija pieejama, zvanot 312-478-0132 vai 312-775-1882.

Biŗeŗu pasūtīnājumi: I. Friedulājs, 5455 N. Natchez Avenue, Chicago, IL 60656, U. S. A.

I. Ņ.

NE VISS IR SLAVĒJAMS, KAS NĀK NO LATVIJAS.

24. februāŗa vakarā Centrs rīkoja TV izrādi ar Latvijas filmām. Ņis ir tikai viena individa domas - manas. Vienā teikumā to varētu pateikt: ar interesi un jūsmu devos uz Centru, bet tukŗš un vīlies atgriezos. Jāpiezīmē, ka nevainoju Centru, jo tas jau bija tikai starpnieks.

Pirmā daļa - "Lāčplēsis". Tam ar mums pazīstamo Lāčplēsi kopīgs tikai nosaukums. Viesis H. Vilks jau gan brīdināja, ka, nezinot uzveduma tekstu, un to, laikam, lasījuŗi bija tikai pārs vakara dalībnieku, nekā nesapratīŗot. Esot jānoskatās, tad jāizlasot un jāskatoties vēlreiz. Teksts ir Māras Zālītes, un viņu atzīstu kā vērtīgu rakstīŗu, un tāds, droŗi vien, ir arī Ņis darbs, bet no uzveduma saprast un baudīt nevarēja nekā.

Otrā daļā dievkalpojums Doma baznīcā. Cilvēku daudz, kā jau pēc ilgi neatļauta notikuma. Kā paskaidroja, draudze vēlētos baznīcu tikai sev, bet ir niecīga un nevar atļauties uzturēŗanas izdevumus. Tagad būŗot 3 saimnieki - draudzei niecīgākā daļa.

Arī dievkalpojums sagādāja vilŗanos. Sprediķis nebija uzmundrinoŗšs, un tā tema par grēkiem vai grēku sūdzi bija vāji piemērota Ņim gadījumam. Pārējā daļa bija pārāk stiepta (ne visu bija nepiecieŗams rādīt TV), neskaidra un maz ko deva.

Mani varbūt iespaidoja arī prāv. (vai māc., kā "Avotā" minēts) M. Plāte, jo kādā intervijā Latvijas izdevumā "Avots", 1988. gada jūlijā, Ņis cilvēks pierāda, ka "atdzimis" vairākus gadu simtus atpakaļ ar tām augstām "kultūras vērtībām", ko toreiz atnesa un uzspieda krustneŗi un zobēbrāŗi ar priesteriem, lai pārmācītu "pagānus", kā mūs godā Ņis Ņodienas Dieva kalps. Plāte saka, ka latvieŗiem esot aŗģārnas attiecības ar Dievu (?) - tās esot tautas dziesmas. Mēs arī esot cēluŗi savu "darbīgu", tamdēļ par to Ņodien jācieŗot un jāmaksāŗot (Pirmais latvietis, kas nonicina latvieŗu darba tikumu!). Ņķiet, ka Ņī grēka apmāŗība viņam sirds lieta, jo par to sprediķoja arī Domā.

Treŗā daļā solīja LNAK padomes vēlēŗanu propagandu, bet tai nebija ne patikas, ne pacietības, un ceļŗ veda mājup.

Mūsu Montrealas 4 vēlēŗanu kandidāti pazīstami un zināmi. Nav vajadzīga viņu "platforma", jo līdzŅinējie darbi rāda, ko viņi spēŗ un ko viņi dara. Par citiem kandidātiem ārpus mūsu tieŗā dzīves loka, pareizi vai nepareizi, uzskatu tā, ka, ja līdz Ņim tas nekā nav darbos parādījis, tad viņa skaļā saukŗšana, stāŗot uz mucas, ir velta. Tādam labāķ līst atpakaļ mucā un neplāŗīties.

AGRUMU PĒTERIS.

ORGANIZĀCIJĀ PADOME.

Organizāciju Padomes sanāksmē, kas notika 14. martā, Centrā, piedalījās 12 dalībnieki, pāstāŗot 13 vienības.

Zīpojums kasieris zīpoja, ka līdz Ņim stipendiju fondā ienākuŗi \$ 200.-, bet apsolīts vairāķ. Stipendiāti līdz Ņim vēl nav pieteikuŗies.

Pārrunāja neseno Rīgas - Montrealas draudzības norisi. Visumā tā latvieŗiem devusi plaŗāķu pazīŗanu. Delegācijas vadītājs Daudiŗš viesojies arī Rosemount vidusskolā un runājis latviski vairāķu simtu audzēķpiem un skolotājiem. Tulkojis un Ņai lietā daudz piestrādājis Jānis Mateus. Pēc viņa vērtējuma runa bijusi ļoti vērtīga. Padome dāvināŗ skolai vienu eksemplāru grāmatu "Latvia", jo skolā daudz pieprasījumu par zīpām no Latvijas.

Nesen notikuŗas apspriedes starp Montrealas pilsētas vadību un baltieŗiem un ukraiņiem (līdzīgas sarunas jau bijuŗas ar 3 citām grupām), lai uzzinātu, ko grupas vēlas, sadarbojoties ar pilsētu. No latvieŗiem piedalījuŗies 7 pārstāŗji (Dr. Vaira Freiberga, A. Spura, M. Ņtauers, māc. G. Hūns un citi), kas visi runājuŗi par zināmu tematu. Par starpnieci starp Ņo grupu un pilsētu izraudzīta Dr. V. Freiberga. Spriedums ir, ka Ņī izdarība ir pozitīva un vēlama. Pilsēta ir ieinteresēta, un pēcsanāksme notiks drīzumā.

J. Mateus zīpoja par Latvijas filmu izrādi kādā uzpēruma pasākumā. Izrādes domātas vietējai publikai. Viņŗ aicināts kā tulks, bet filmas (ne vienīģāŗ Ņai izrādē) bijuŗas ļoti vājas, kā Jānis teica - drausmīģas - un viss izkārtojums bēdīģs.

Bija Ņsas zīpas arī par Rīģā notikuŗo demonstrāciju, kur policija un citi piekāvuŗi latvieŗus, daŗi bijuŗi jāievieto slimnīcā. Izteica domu individuāli rakstīt cietuŗiem, kad sadabūŗ viņu adreses.

M. Ņtauers vēl informēja par LNAK padomes vēlēŗanām (LNAK pārstāŗe M. Demandt nebija sanāksmē) un teica, ka tuvāķāŗ pārs dienāŗ sapemŗot vēlēŗanu materiālus. Daļai tie jau izsūtīti. 14. jūnija sarīkoŗanas diena vēl nav izlemta.

Šogad to organizē latvieši. Pārrunāja runātāja jautājumu un par iespējamiem priekšnesumiem. Izskanēja doma, ka runātājs varētu būt kāds no Latvijas, kas bijis izsūtījumā, ja gadītos, ka viņš šai laikā būtu Montrealā. Noteiktu lēmumu nebija.

Runājot par 23. augustu, J. Norvels informēja, ka DV organizē vēstuli (pastkaršu - red.) rakstīšanas akciju uz Vāciju vācu valdībai, atgādinot 1949. g. deportācijas sakarā ar Staļina paktu (Sk. I. Baloža rakstu 24. lpp. - Red.). Vēstuli paraugi pieprasāmi J. Norvelam. Akcija izvedama pirms 23. augusta.

Nav vēl nolemts arī 18. novembra sarīkojuma laiks (sestdienā vai svētdienā). Laikus jāsameklē galvenais runātājs un jāizlemj par priekšnesumiem. J. Mateus aņņēmās sazināties un ievākt informāciju no dažiem iespējamiem runātājiem.

J. Tērauds informēja, ka aprīļa sākumā viesos Ziemeļamerikā ieradīsies 24 Rīgas Tautas Frontes darbinieki. Montrealā ar tiem varētu būt tikšanās, viņu referāti un pārrunas 4 reizes - vakaros. Lietu kārtos Centrs. Ziņas par to MLB Ziņotājā citā vietā.

AVE SOL koncerts notiks 4. jūnijā, Vincent d'Indy koncertzālē, Montrealas Universitātē, arī Centra izkārtojumā. Tālie viesi Montrealā būšot 3 dienas.

Par savu ierosinājumu mikrofilmēt kultūrālās vērtības Rīgā J. Tērauds saņņēmis pozitīvu tālruna piekrišanu. Lietas kārtosot Latvijas iestādes, un tagad esot jāgaida "melns uz balta".

Nākošā Padomes sēde 25. aprīlī, plkst. 19:30.

AGRUMU PĒTERIS.

PENSIONĀRU APVIENĪBA.

9. martā atkal 60 "vecie" pulcējās savā pulkā, vispirms, lai atcerētos martā dzimušos. Tādu bija 12. Ar apaļiem gadiem - 60 - sumināms bija mūsu dalībnieks - mācītājs Gunārs Hūns, lai gan viņa paša sanāksmē nebija. Lūgšanas vārdus teica viņš tēvs Janis.

Sai dienā bija arī pilnsapulce un visu darbinieku vēlēšanas nākamajiem 2 gadiem Sapulci vadīja Tomsonu Jānis, pierakstīja Krūmāju Broņislavs.

Priekšnieka Īsais ziņojums vēstīja, ka pašreiz 144 dalībnieki (79 sievietes un 65 vīriēši). Kopš pagājušā gada marta pieaugums - 13, miruši 2. Lielākie sarīkojumi bijuši: visu pensionāru kopīgās pusdienas 1988. g. aprīlī, izbraukumi (un tikšanās ar otaviešiem) uz Tērveti un Ezerkalniem. Sevišķi daudz darba prasījusi 18. novembra pensionāru rokdarbu izstāde un kaimiņu pacienāšana.

Vēl ziņoja sekretārs, kasieris un citi. Dāmu komitejas priekšiece L. Rudzāte ārstējās slimnīcā.

Vēlēšanu rezultātu skaitīšanai izraudzīja Rasmu Tomsoni, Ed. Baluli un Nik. Zariņu.

Ar aklamāciju ievēlēja priekšnieku Agrumu Pēteri. Dāmu komitejas priekšnieces vēlēšanas atlika līdz L. Rudzātes atgriešanās laikam. Tad izraudzīs arī jauno dāmu komiteju. Valdē ievēlēja: J. Birzi (42), V. Hūnu (35), Ž. Kavalieri (45), A. Kraukli (50), Broņislavu Krūmāju (44), J. Metumu (44), J. Tomsonu (47) un Vārslavāni (49). Kandidātos Krūze (24), Eleonāra Krūmāja (25), A. Oberons un G. Strautiņš (abiem pa 29). Revizijā: Kristis Ozols, Ilga Strautiņa un Nik. Zariņš; kandidātos M. Ikvids, J. Jāve un B. Waldheima.

Nolēma, ka dalības maksa paliek līdzšinējā - \$ 3.- gadā. Valde pienākumus sadalīs nākošajā sanāksmē.

Pirms saīeta Centra pagraba telpās L. Norvele ar meitu Ingrīdu Ziediņu rādīja stellēs uzņemto audumu un ar citām stellītēm demonstrēja prievīšu un jostu aušanu, t. s., audeģu tehnikā. Aušana celos ir cits veids. Ziņkārīgo bija diezgan

daudz, bet, šķiet, ka tādu "ar sirdi un dvēseli" šai lietai nebija daudz. Vairāki jau kopj citus rokdarbu veidus, un, lai veiktu aušanu, tā būtu darāma mājās un būtu nepieciešamas lielākas vai mazākas aužamās ietaises.

Vilma Ulmane Čakli auda mazās stellītēs prievīti. Aušanā varbūt pati aušana nav tā māksla tik daudz kā auduma "uzmešana vai ienītīšana", un aušanā ar lielām stellēm - kāju darbināšana paminās. Bet gatavais audums atsver visas pūles, un prieks, ko padarītais darbs dod, saprotams tikai tam, kas pats audis.

Varbūt arī, ka tuvojošais pavasars darīja savu iespaidu, lai gan aušanu var darīt katrā gada laikā un ik brīvā laika posmā. Šī lieta ir iekustējusies. Cerams, ka tā iegūs atsaucību. Būsim Čakli!

AGRUMU PĒTERIS.

KĀ CENTRS PULSĒ?

22. martā, pēc iepriekšējās valdes sēdes protokola nolasīšanas un pieņemšanas, J. Tēraudz ziņoja, ka video izrāde pēc Centra pilnsapulces (par 18. novembra svinībām Rīgā) devusi \$ 48 atlikumu un to noskatījušies 40 skatītāji.

Centrs saņņēmis pasūtīnātās sudraba (\$ 30) un bronzas (\$ 10) Latvijas 70 gadu atceres medaļas, kuņas var iegādāties pie J. Birzes, tālr. 684-4391.

Centrs nosūtījis dalības maksu Montrealas Latviešu Organizāciju Padomei par 1989. gadu (\$ 25).

Sakarā ar Montrealas Latviešu Biedrības Ziņotāja 40 gadu pastāvēšanas atceri, A. Krievs nolasīja rakstu par Latviešu Nama un Centra iegūšanu un tajos notikušo kultūrālo rošību nozīmi (Sk. Šī numura 19. un 20. lpp., kuņas tas publicēts. - Red.).

Lai pilnīgi un pēc likuma būtu nokārtota bijušā Latviešu nama likvidācija, J. Tērauds ievietos sludinājumu oficiālajā "Kvebekas Gazette" un vietējā laikrakstā.

Centra valde nolēma atbalstīt MLB Ziņotāja jauniegūtās spiestuves mašīnas iegādi, ziedojot \$ 1.000.-.

Aprīlis Centrā sāksies ar daudziem sarīkojumiem. Kā pirmais būs "Aprīļa joks", tad 7. aprīlī, plkst. 19:30 paredzēts uzvedums "Māksla, ticība un mūzika. Uzveduma dalībnieki būs no Latvijas. 9. aprīlī, plkst. 15:30, Rīgas Jaunatnes Teātra uzvedums Dzīvai ūdens. 10. aprīlī, plkst. 19:30, referāts "Latviešu Tautas Fronte", referēs Dainis Ivāns no Latvijas. 11. aprīlī, plkst. 19:30, Ramona Umbija, no Latvijas, referēs par "Latviešu kultūras fonda sasniegumiem un iecerēm!"

Par daudzajiem citiem sarīkojumiem aprīlī, lūdzu skatīt SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDI, MLB Ziņotāja priekšpēdējā lappusē.

L. KALNIŅŠ.

TĒRVETES APVIENĪBAS ZIŅOJUMS.

Šī gada 20. oktobrī notika Tērvetes apvienības pilnsapulce, kuņā ievēlēja jaunu valdi, Pēterim Agrumam vairs nekandidējot.

Tagadējais valdes sastāvs: priekšnieks Ģints Hūns, priekšnieka vietnieks Jānis Palieps, kasieris Andris Palejs, biedrzine Daina Vītola un sekretāre Elga Čops.

Tērvetes pavasara apkopšanas talka notiks šā gada 20. maijā, sākot ar plkst. 9:00. Apvienības valde aicina un lūdz ņemt dalību visiem apvienības biedriem, kam vien tas būtu iespējams, jo darbu ir daudz.

Tērvete mums visiem ir mīla, un mēs vēlamies to redzēt glītu un tīru. Uz redzēšanos talkā!

TĒRVETES APVIENĪBA.

NOKĀRTOJIET

abonementa samaksu par tekošo gadu un paziņojiet savu adrešu maiņas! Redakcija.

AUSTRUMKRASTA VASARAS VIDUSSKOLA

Beverīna 1988

Austrumkrasta Vasaras Vidusskolas Beverīnas vadības sēdēs jau vairākkārt pārrunāti šīs vasaras programma. Beverīna šogad darbosies no 25. jūnija līdz 4. augustam, līdzšinējā vietā - Amerikas Latviešu Baptistu Apvienības nometnē pie Kvekerstaunas, Pensilvānijā. Klusais lauku nostūris ar peļdbaseinu, voleja un futbola laukumiem, jauko apkārtnes dabu ir īsti piemērots, lai jaunieši varētu netraucēti mācīties un vingrināties dažādās latviskās nodarbēs. Ar šogad Beverīnā paredzētas jau iepriekšējos gados lecionētās - rotkalšanas, keramikas, rokdarbu un teātra mākslas - nodarbības pieredzējušu skolotāju vadībā, kā arī neiztrūks sports nodarbības un saistošas programmas vakaros un nogaišs. Vienu nedēļas nogali audzēkņi dosies uz galvas pilsētu Vašingtonu, lai apmeklētu Latvijas sūtniecību, latviešu muzeju un iepazītos ar Amerikas Balta darbu.

Mācības priekšpusdienā notiks tuvējā amerikāņu skolā, kur šai vasarai, bez četrām vidusskolas klasēm, paredzēta arī sagatavošanās klase. Tajā uzvaru tiks pastiprinātai latviešu valodas mācībai, lai jaunieši, kam nav bijusi iespēja apmeklēt latviešu skolas, nepaliktu bez latviskas izglītības. Šo izdevību ieteikts izmantot jauniešiem, kas mācījušies pašmācības ceļā, latviski mazrunājošo klasēs un dzīvo atstatu no lielākajiem latviešu centriem.

Aizgājušos septiņpadsmit gados Beverīnu apmeklējuši netikvien Amerikas un Kanādas latviešu jaunieši, bet arī audzēkņi no Zviedrijas, Vācijas un Anglijas. Šogad gaidām arī skolniekus no Latvijas.

Beverīnas bibliotēka tagad iekārtota jaunās, plašākās telpās, tāpēc skola labprāt pieņem grāmatu ziedojumus, it sevišķi dzeju, vēstures un ģeogrāfiju grāmatas.

Skolas maksa paliek līdzšinējā - \$700.00 par sešām nedēļām. Amerikas Latviešu Apvienība atbalsta vasaras vidusskolas ar stipendijām, kas pieprasāmas skolu vadītājam. Beverīnas direktore ir Dace Gulbe (P.O. Box 115, Sidppack, PA 19474), pie viņas dabūjamas arī pietiekamās anketas. Skolas mācību programmu pārziņ Dagnija Staško un kā administrātors darbojas Dāvis Reins.

Neaizmirsīsim, ka mūsu jaunieši ir latviešu tautas nākotne. Vasaras vidusskolas tiem dod iespēju uzlabot latviešu valodas prasmi un iegūt vispusīgas zināšanas par sabiedriskiem un politiskiem notikumiem šeit un Latvijā. Patlaban tas ir ļoti svarīgi mums visiem. Nāksim talkā kā skolotāji, audzinātāji un darbinieki skolās un nometnēs ar apziņu, ka esam ziedojuši savu laiku zināšanas latviešu tautas labā.

CIEMIŅI NO LATVIJAS CENTRĀ.

Piektdien, 7. aprīlī, plkst. 19:30, Māksla, ticība, mūzika.

Piedalās: Juris Dimiters, Kaspars Dimiters, Aivars Hermanis.

Stāstīs, rādīs slīdītes, referēs.

Ieeja: pret ziedojumiem.

Svētdien, 9. aprīlī, plkst. 15:30, Māras Zālītes lūgas Dzīvais ūdens viesizrāde.

Ieeja: \$ 10.-, pensionāriem un skolniekiem \$ 6.-.

Pirmdien, 10. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Tautas Fronte, tauta un Interfronte - referēs TF priekšnieks Dainis Īvāns.

Ieeja: pret labprātīgiem ziedojumiem.

Otrdien, 11. aprīlī, plkst. 19:30, Latvijas kultūras fonda sasniegumi un ieceres. Referēs Ramona Umblīja.

Ieeja: pret ziedojumiem.

MEKLĒ

SAULAIS ROBERTS (vecais
uzvārds - ŠUMANS, R.)

Meklētājs: Zavadskis, Jānis,
328 Salaberry Blvd., N.,
CHATEAUGUAY, Québec, Canada,
J6J 4L5

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS

G A D A S A P U L C E

notiks ceturtdien, 27. aprīlī, plkst. 19:30, Kamīna zālē,
Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā.

Darba sēka:

1. Sapulces amata personu vēlēšanas.
2. Iepriekšējās gada sapulces protokola nolāgšana un pieņemšana.
3. Ziņojumi par 1988./9. darbības gadu: -
 - a) priekšnieka,
 - b) kasieres,
 - c) sarīkojumu daļas vadītāja,
 - d) bibliotekāra,
 - e) revīzijas komisijas.
4. Priekšnieka, valdes un revīzijas komisijas vēlēšanas.
5. MLB turpmākā darbība - ierosinājumi un pārrunas.
6. 1989./90. darbības gada maksājumu noteikšana.
7. Budžets 1989./90. darbības gadam.
8. Dažādi jautājumi.

Sapulcē balstīties tiem MLB biedriem, kas nokārtojuši savas biedru maksas par 1988./9. darbības gadu vai no tām atbrīvoti.

Visi MLB biedri, MLB darbinieki un MLB darba atbalstītāji un citi interesenti laipni aicināti sapulcē piedalīties kuplā skaitā. Personas, kas vēlētos uzņemties kādu no formālajiem amatu posteļiem, lūdzam pieteikties pie MLB priekšnieka M. Stauvera, tel. 457-9832. Kandidātiem ir jābūt MLB biedriem. Jauni darbinieki arvien gaidīti, tāpat ieteikumi turpmākajam darbam un palīdzīgas rokas tā īstenošanā.

Piezīme: Citi paziņojumi biedriem netiek izsūtīti. Darba sekas kopijas būs pieejamas arī sapulcē.

Pēc sapulces draudzīgas pārrunas pie tases tējas vai kafijas un cepumiem.

Uz redzēšanos šajā svarīgajā darba saietā un pārrunu vakarā! Apmeklēt aicina

MLB VALDE.

DARBS NOTEIKTĀS SLIEDĒS.

Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra gada sapulcē, kas notika 12. martā, no 135 pilntiesīgiem biedriem piedalījās 43. Sapulci atklāja Centra priekšsēdis Jānis Tērauds. Par tās vadītāju ar akklamāciju ievēlēja A. Cauni, bet par pierakstītāju - P. Agrumu. Iepriekšējās sapulces protokolu pieņēma bez labojumiem un grozījumiem.

Priekšnieks J. Tērauds savā ziņojumā piešķārās notikumiem Latvijā un atzina, ka Centrs dzīvo tiem līdz. Tiek uzņemti ciemiņi no Latvijas. Vairs neesot agrākās kautrēšanās. Piebilda, ka tas būtu jāievēro LNAK! Panākumi centra darbībā vispusīgi. Neveiksmes piedzīvotas ar Jāņu sarīkojumu un Z. Waldheima ierosināto projektu. Pie Centra izveidots transporta birojs, ko vada J. Birze. Birojs pakārto aizvešanu un pārvešanu tiem, kam tā vajadzīga.

Sarīkojumu daļas vadītājs J. Bilinskis ziņoja, ka rīkoti Centra gada svētki un Jaungada sagaidīšana. Trūkstot strādnieku. R. Gabruša izteica pateicību dāmām un sūdzējās par virtuves krāsnīm, kuņas netiekot pietiekami tīrītas, ierosinot algot īpašu darbinieku. J. Tērauds domāja, ka tāds neesot vajadzīgs un ka pietikšot ar tehnisku izkārtojumu. V. Hūns ziņoja, ka būvēts neesot nekas. Patlaban neesot intereses. Dzīvas pārrunas izraisīja celtņa iekārtošanas lieta. Domas dalījās. Bija pat ierosinājums veikt plašāku piebūvi, kas paplašinātu sarīkojumu zāli un paceltu īpašuma vērtību. Vairākums bija ieskatos, ka valdei jautājums jārisina, jo celtņa vajadzība tomēr liela.

Plašs un izsmelošs bija kasieņa A. Pušpura ziņojums, pēc kuņa -

Ieņemts \$	32.307.56
Izdots \$	22.530.98
<u>Atlikums \$</u>	<u>9.776.58</u>

Sabalansējot citus ciparus, kasē gada laikā pieaugums ir \$ 4.857.34, gada beigās sasniedzot \$ 7.550.79. Daudz līdzekļu ieguldīti ilgtermiņa noguldījumos, kas dod lielāko ienākumu - \$ 21.502.76. Lielākais izdevumu postenis ir par elektrību, jo ar to Centru arī apsilda, - \$ 9.593.30.

Pie Centra izveidots jauns pasākums - fonds, kas rūpējas par līdzekļiem nacionālās pastāvēšanas vajadzībām. Tas darbojas uz principa, ka izlietojami tikai tā noguldījuma augļi, ziedojumi un sarīkojumu atlikumi. Pamatkapitāls (tajā patlaban aizdevumos \$22.500.-) nav aizskarāms. Līdz šim no šī fonda Helsinki 86 izmaksāti \$ 1.300.-.

Uzdeva valdei izstrādāt fonda līdzekļu piešķiršanas noteikumus, lai novērstu eventuēlas neskaidrības nākotnē.

M. Štauers ierosināja izteikt valdei pateicību par sekmīgi paveikto darbu. Sapulce to darīja aplausu veidā.

Revīzijas komisija (ziņoja A. Krievs) visu bija atradusi labākā kārtībā.

Visus ziņojumus pieņēma zināšanai vienbalsīgi. Prāvu sapulces laiku aizņēma statūtu grozījumi, kas skaidrāk formulēja biedru un valdes tiesības. Statūtu komitejas ieteikumus mazliet koriģēja un pieņēma vienbalsīgi. Galvenais grozījums - turpmāk pilntiesīgā biedra tiesības un pienākumus varēs pārrakstīt izraudzītai personai ar Centra valdes piekrišanu. Līdz šim to nevarēja darīt.

Dažādos jautājumos uzzinājām, ka Centrā gaidāmi daudz ciemiņi no Latvijas, pat jau aprīļa sākumā, un jūnijā Ave Sol koris, kas sniegs koncertu Montrealā. Centrs ir šo sarīkojumu starpnieks starp Toronto bazēto LATS un citām vienībām, kas kārto atbraucēju viesošanas Kanadā. Oficiāli gan tas šos sarīkojumus nerīko, bet uzņem ciemiņus savās telpās. Sapulce šādu izkārtojumu atzina par vēlamu.

Citām organizācijām ciemiņu uzņemšana šādā situācijā ir pavisam neizdevīga, jo saistīta ar Īres maksas noteikumiem, kas izpaliek, ja viesošanas kārto Centrs.

J. Tērauda ierosmē un izkārtojumā ievērojami pagājušā gadā auguši ienākumi (\$ 804.48), ko dod savākie vecie laikraksti. Tagad, lai šo tirgu tur-

pinātu, avīzes īpaši jāsarullē. Tā nu iniciators demonstrēja, kā tas jā dara.

Sapulcē ilga nepilnas 2 1/2 stundas. Tajā valdīja laba saskaņa, netrūka interesantu ieteikumu, un vadība lietīgi tika galā ar visiem darba sekā paredzētajiem jautājumiem. Pēc sapulces daļa tās dalībnieku noskatījās no Latvijas saņemtu video lentu.

Centra dāmas bija parūpējušās par kafiju, tēju un maizītēm.

Montrealas Latviešu Sabiedriskais Centrs, nav šaubu, ir mūsu sadzīves stūrakmens un bagātākā organizācija. Ka tas tā, par to jāpateicas tā biedriem un darbinieku saimei.

M. ŠTAUVERS.

DV MONTREALAS NODAĻAS VANADŽU KOPA

rīko

sestdien, 15. aprīlī, no plkst. 11:00 līdz 18:00, Latviešu Sabiedriskā Centra Sarīkojumu zālē, 3955 Provosta ielā, Lašīnā, savu

gadskārtējo

K A F E J N Ī C U .

Liela izvēle ēdienu kartē. Būs dabūjamas arī pašu ceptās kūkas.

Laipni lūdzam apmeklēt šo sarīkojumu! Ar jūsu atbalstu varēsim vairāk palīdzēt daudz bērnu ģimenēm un bāreņu namiem Latvijā. Atbalsts tur ļoti nepieciešams.

Ikvienam laipni ielūdz

VANADŽU KOPA.

LATVIEŠU SKOLA MONTREALĀ

rīko

piekdien, 28. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā,

REFERĀTA VAKARU.

Par temu -

Latviešu rotas no l. g. s. līdz mūsdienām referēs J u r i s K ļ a v i ņ š.

Juris Kļaviņš ir mācījis mūsu jaunos rotkaļus visā pasaulē.

Pēc referāta uzskavēšanās pie tases kafijas.

IEEJA: pret labprātīgiem ziedojumiem.

SKOLAS VADĪBA.

Aizsaules pulkiem pievienojies

mūsu mīļais

JĀNIS VIRSIS

Dzimis 1924. gada 1. decembrī, Latvijā.
Miris 1989. gada 9. martā, Montrealā.
Apbedīts 1989. gada 11. martā, Pointe Claire, Kvebekā.

Sēro

SIEVA
un
MEITA

Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes šā gada LIGO SVETKU sarīkojums ar programmu notiks 24. jūnijā, plkst. 17:00, Tērvetē.

Gatavojaties!

Draudzes valde.

ZIEDOJUMI.

MLB Zīpotāja tehnisko izdevumu segšanai m a r t a mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Milda Muzikants \$ 15.00, Dace Gulbe, Skippack, Pensilvānijā, ASV, \$ 11.60, Linda Aļle, Vācijā, \$ 23.20, ALTS bibliotēka, Bostonā, Masačusetā, ASV, \$ 4.15, Sigrīda Dulbe, Mineapolē, Minēsetā, ASV, \$ 11.84, Lidijs Grīns \$ 2.50, J. Bolšteins, Geitersburgā, MD, ASV, \$ 5.80, V. Dzirne, Deitonā, Ohaijo, ASV, \$ 11.60, I. Frišmanis \$ 50.00, K. Ivanovskis \$ 10.00, S. Opolnieks \$ 22.50, Konstantīns Čeks \$ 22.50, Hermanis Vilks, Dundas, Ontario, \$ 25.00, māc. Jānis Cilnis, Portlandē, Oregonā, ASV, \$ 23.30, Maija Hinkle, Itakā, Ņujorkā, ASV, \$ 3.60, Māra Dole, Kambridžā, Masačusetā, ASV, \$ 3.60.

1988./9. darbības gada vienpademtajā mēnesī no 16 lasītājiem kopā \$ 246.09.

Darbības gadā no 240 lasītājiem pavisam kopā \$ 3,224.11.

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojuši:

Milda Muzikants \$ 10.00, R. Kreišmanis, Hamiltonā, Ontario, \$ 80.00, K. Ivanovskis \$ 17.50, Morela Vilks, Toronto, Ontario, \$ 100.00, Montrealas Latviešu Sabiedriskais Centrs \$ 1.000.00 un Laimonis Ceriņš \$ 67.50.

Šajā mēnesī no 6 lasītājiem \$ 1,275.00.

Darbības gadā no 37 lasītājiem kopā \$ 1,803.25.

Abās kategorijās no 277 lasītājiem pavisam kopā \$ 5,027.36.

MLB mērķu sekmēšanai \$ 5.00 ziedojis K. Ivanovskis. Darbības gadā no 18 MLB darba atbalstītājiem kopā \$ 247.50.

Visiem mūsu darba atbalstītājiem vissirsnīgākais paldies!

Aprīlī noslēdzas patreizējais MLB darbības gads. MLB valde ir sevišķi pateicīga visiem tiem, kas jau ir paspējuši nokārtot savas saistības par šo gadu.

Tā aicina tos, kas kaut kādu iemeslu dēļ nav varējuši savas saistības izdarīt, atvērt tās ar atbildes pastu.

MLB kasieri uz gada sapulci, kas notiks 27. aprīlī, ir jānoslēdz grāmatas. Vipa būs vairāk kā pateicīga, ja šie maksājumi ienāks pirms 15. aprīļa.

Ja jums ir kādas neskaidrtības vai jūs nezināt, kas un cik jums ir jāmaksā, lūdzam zvanīt kasieri Anitai Porietei - Bedard, tel. 514 - 697 - 6624. Vipa labprāt izpalīdzēs jautājumu izkārtot.

Lūdzam izmantot MLB Zīpotāja pēdējā lappusē ievietoto formu un paturēt sev maksājuma kopiju.

Šo MLB Zīpotāja numuru izdalām lasītājiem Montrealā 1. aprīlī, Aprīļa Joks sarīkojumā. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 3. un 4. aprīlī.

Tiem, kas šo numuru saņem pirms 3. aprīļa, atgādinām, ka LNAK padomes vēlēšanās pēdējā diena nosūtit vēlēšanu zīmīti ir 3. aprīlis. Ja neesat to vēl izdarījuši, izpildiet un nosūtiet!

Pēc saņemtām ziņām, piedalīšanās vēlēšanās līdž šim uzrāda teicamu atsaucību, arī no montrealiešu puses. LNAK kasē ienākot arī daudz līdžekļu.

REDAKTORA PIEZĪMES.

Viena no nākotnes vajadzībām MLB Zīpotājam būs jauns redaktors vai redaktrise. Ar to jārēķinājas un uz to jāgatavojas. Mūsu vidū ir vairāki teicami kandidāti (-tes), ja vien tie būtu gatavi pienākumu uzņemties, kad būs pienākusi vajadzība. Ieinteresētās personas varētu ar darbu iepazīties patreizējos apstākļos, uzņemoties atsevišķu izdevuma nodaļu vadīšanu un veidošanu, piedaloties citos redakcijas darbos. Lai sāktu, ir tikai jāsazinās un jāpiezvana 457-98321

Mūsu izdevums, kas ar šo numuru uzsāk savu 41. gada gājumu, ir kļuvis tik plašs un viepusīgs, ka paplašināta darbinieku saime un sagatavošanās rītdienai vairāk kā svarīga visādu apsvērumu dēļ.

Paveiktā darba atskaitē, varbūt, vietā ir pāris ciparu: -

40 gados iznākuši visi 480 numuri, no kuriem tikai 5 bijuši dubulti. Pavisam kopā iespēstas 6.174 lappuses un 230.432 eksemplāri; kopējais nodrukāto lappušu skaits - 4.305.844. MLB ZĪNOTĀJS ir viens no visplašākajiem kādas klaidas latviešu sabiedriskās dzīves dokumentiem. Cik zināms, saglabājušies tikai nedaudzi pilni komplekti. Redakcija vēlētos pāris komplektus iesiet, tā nodrošinot to paliekamību. Ja nu kādam no lasītājiem ir pirmās 200 burtnīcas, kurās tas šādam mērķim vēlētos dāvināt, ziņojiet.

MLB Zīpotāja līdžstrādnieku un lasītāju saimes ir tā pastāvēšanas un augšanas stiprākais pamats. Tā 480. numurā ar rakstiem un ziņām piedalījās 40 personas. Caurmērā pēdējos numuros vismaz 30. Šajā numurā pilnīgi no jauna piedalās 6. Kopējais līdžstrādnieku skaits sasniedzis 130.

Nemitīgāudzis lasītāju skaits. Rezultātā pēdējie numuri iespēsti jau 1.400 eksemplāros, kas ir ievērojams cipars. Interesanti atzīmēt, ka šobrīd izsūtām vairāk eksemplāru uz Ontario (410), arī uz ASV (430), kā Kvebekā (360). Uz citiem kontinentiem dodas 75 eks., bet uz pārējām Kanadas provincēm 50. Vairāki eksemplāri ceļo uz Latviju pa dažādiem ceļiem. Un tad vēl MLB Zīpotājs iet no rokas rokā.

Lai gan viss sokaš itin labi, MLB Zīpotājam dotajos apstākļos netrūkst problēmu, it sevišķi tādēļ, ka cenšamies to arvien izdot laikus un vēlamies tajā dot iespēju izteikt dažādus uzskatus. Tādēļ redakcijai un redaktoram itin bieži jāizšķiras par atrisinājumiem, kas ne vienmēr apmierina visus līdžstrādniekus un lasītājus. Visus apmierināt nekad nebūs iespējams. Laimīgā kārtā līdž šim neganti neapmierināto nav bijis daudz.

Jācer, ka MLB Zīpotāja turpmākajā attīstībā un gaitās piedāvāsim līdžīgu līdžstrādnieku un lasītāju atsaucību kā līdž šim.

Par līdžšinējo devumu paldies itin visiem! Pateicībā,

MĀRTINŠ ŠTAUVERS,
redaktors.

4. martā Montrealā viesojās torontietis Ž. Epners, lai pastāstītu 18 klausītājiem par Latvijas Centrālo padomi un tās pretestības kustību II pasaules kara laikā. Rūpīgi gatavotais referāts izraisīja interesantas pārrunas.

PATEICĪBA.

Nevarēdams visiem personīgi atbildēt par daudzajiem mīļajiem apsveikumiem manā 80 gadu dzimšanas dienā, ar šo izsaku savu vissirsnīgāko pateicību visiem, kas mani sveicinājuši šinī gadījumā.

N. ZOLDNERS,
Otagā.

Redakcijā pieejama
Jāņa Muižnieka
grāmata
PUTNU CEĻŠ
par \$ 25
pastam \$ 2.-

Easy way to
LATVIAN

Sesas 90minūšu kasetes
un ilustrēta grāmata

US \$39.95 + 10% sūt. izd.

EASY WAY TO LATVIAN
7012 Church St.
Morton Grove, IL 60053 USA
(312) 965-3646

Jauns interesants veids kā mācīties latviski

No 17. - 25. jūnijam, Čikāgā, DV 6. Globālās Dienas. Informācija: P. O. Box 231, Wood Dale, IL 60191, U. S. A. Tel. 312-775-1882 un 312-991-8489.

No 30. jūnija līdž 5. jūlijam, Longbīčas jūmalē, Losandželosā, Kalifornijā, ASV, Rietumkrasta XI Dziesmu Svētki. Bīlešu pasūtījumi - Dz. Švarce, 376 Mellow Lane, La Canada, CA 91011, U. S. A.

No 12. - 20. jūlijam, Abrenē, Francijā, 3X3 Abrenē. Informācija: G. Zēgners, Germanenstr. 23, D - 5216, Niederkassel - Rheidt, West Germany, Tel. 02208/71803.

No 30. jūnija - 2. augustam, Helsingborgā, Zviedrijā, 6. Eiropas Latviešu Dziesmu Svētki. Ieejas karšu pasūtījumi - D. Baumanis, Rådvägen 86 A, S-25370 Helsingborg, Sweden.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS:

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.

Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

-
2. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
6. aprīlī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
7. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Latvijas ciemiņu "Māksla, ticība, mūzika" sarīkojums (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
9. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
9. aprīlī, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, Latvijas ciemiņu Māras Zālītes DZĪVAIS ŪDENS viesizrāde (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!)
10. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, TF priekšnieka Daiņa Īvāna priekšlasījums "Latviešu Tautas Fronte, tauta un Interfronte" (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
11. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Ramonas Umblijas referāts "Latvijas kultūras fonda sasniegumi un ieceres" (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
15. aprīlī, plkst. 11:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu rīkotā KAFEJNĪCA (Skatiet paziņojumu 28. lpp.!).
16. aprīlī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
16. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
22. aprīlī, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu kredītsabiedrības gada sapulce.
23. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
23. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības sanāksme ar pusdienām un ievestiem viesiem.
25. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Padomes locekles aicinātas uz sēdi sūtīt savus pārstāvjus.
27. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Biedrības GADA SAPULCE (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
28. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Latviešu skolas Montrealā Referāta vakars (Skatiet paziņojumu 28. lpp.!).
30. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
7. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
11. maijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
12. maijā, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, Latviešu skolas Montrealā 1988./9. mācības gada noslēgums. Groziņi.
13. maijā, plkst. , DV Īpašumā Dzintaros, DV Montrealas nodaļas KURZEMES CIETOKŠŅA atcere.
13. maijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, tautas deju vienības AČKUPS "SAULE NAKTĪ" sarīkojums (Skatiet paziņojumu 32. lpp.!).
14. maijā, plkst. 11:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes ĢIMENES DIENAS dievkalpojums.
20. maijā, plkst. 9:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes rīkotā PAVASARĀ TALKA. Visi laipni gaidīti!
21. maijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
21. maijā, plkst. 11:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes sezonas atklāšanas dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma kafija, groziņi.
21. maijā, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes dievkalpojums.
25. maijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
28. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.

Ačkups rīko

"SAULE NAKTĪ"

Sestdien, 13. maijā, plkst. 19:30

Montrealas Latviešu Centrā

Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem

Tuvāka informācija, skatiet maija Ziņotājā

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

FLOWERS
by
Fleur-de-lis

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

REDAKCIJU SLĒDZOT, saņemta ziņa, ka \$ 300.00 atvērējumu MLB Ziņotājam spiestuves iekārtas iegādei atvēlējusī Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienība. Čeks vēl nav saņemts. Paldies apvienībai par labvēlību. Rādās, ka varēsim iecerī īstenot, jo atsaucība izrādījās laba un turpina ienākt.

REDAKCIJA.

TORTES godiem un viesībām, kā arī pašu priekam.

Pasūtīnājumi: telefonēt 457-9832.

1989. IV MLB ZIŅOTĀJS 1.400e

TANGO LUGANO VIDEO
LENTAS \$75

Pasūtīnājumi: Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku padomē - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2

DOMU TALKA
ALTERNATIVES
(Think Tank)
KOMUNIKĀCIJA
DEMOKRĀTIJAS PAMATS

T. T. ALTERNATIVES
P. O. Box 998
HAMILTON, ONT.
L8N 3R1

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtītu abonementa samaksu (\$22.50 vai 17.50 sk. likmes) par _____ gadu/iem	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$ 5.-, citos kontinentos - \$ 12.-	\$ _____
Ziedojumu izdevumu tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedojumu spiestuves mašīnu iegādei	\$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Ziņotāja numurus: _____ à \$ 2.-	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju _____	\$ _____
Iesaku nosūtīt paraugburtnīcas _____	\$ _____
Ar šo nosūtītu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.-	\$ _____
Ar šo nosūtītu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)	\$ _____
Ar šo nosūtītu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-)	\$ _____
Ziedojumu MLB darba un pasākumu veicināšanai	\$ _____
Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.	Pavisam kopā \$ _____

(Maskašēja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZIŅOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. EKSPEDICIJA: Valta Ozols. DARBINIEKI: Jānis Bīrzs, Elga Cops, Edgars Kajaks, Vīna Kajaks, Austra Konovalova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un vēl daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaķa invalīdiem - \$ 17.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-. Atsevišķas agrākas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. Lappušu maksa: 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīvēju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tokošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu izvērtētos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY APRIL 1989 AVRIL MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.